

UNIVERSAL
LIBRARY

OU 198800
I

UNIVERSAL
LIBRARY

ವೀರಕಾಂತಾ.

[ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿ]

ರೇಖಕ:—

ಚಿದಂಬರ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರ ದೀಕ್ಷಿತ,
ಶಾಲಾ ಮಾಸ್ತರ, ದೊಡವಾಡ.

ಪ್ರಕಾಶಕ:—

ಬಿ. ಪ. ಕಾಳೆ,
ಪ್ರೊಫ್ರಾಯಿಟರ, ಶ್ರೀ ಶೇವಾಚಲ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ ಪ್ರೆಸ್ಸ,
ಆನಂದವನ.

[೨ನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ]

ಬೆಲೆ ೧೦ ಆಣೆ.

ಈ ಕಾದಂಬರಿಯು ಐತಿಹಾಸಿಕವಿದ್ದು, ಮನೋವೇದಿಕವಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಉತ್ತಮ ಜೋಡಣೆ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಆರಿಸಿ, ಗ್ರಂಥರೂಪದಿಂದ ಬರೆದ ಶ್ರೀ. ಚಿದಂಬರ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರ ದೀಕ್ಷಿತ, ಇವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಸಮಾಜವು ತುಂಬಾ ಅಭಾರಿಯಾಗಿರುವುದು.

ಶೀಲಸಂರಕ್ಷಣವು ಮನುಷ್ಯನ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಸಂಕಟ ಬಂದಾಗ ಈ ಶೀಲವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನೇ ಮನುಷ್ಯತ್ವವುಳ್ಳವನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಅಂಜಿ, ಶೀಲಭ್ರಷ್ಟನಾಗುವವನು ಮನುಷ್ಯಾಧಮನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಶೀಲವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಹೆಸರುವಾಸಿಗಳಾದವರು. ಅವರಿಗೆ ಬಂದಷ್ಟು ಸಂಕಟಗಳು ಇನ್ನಾರಿಗೂ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನರಿಗೊದಗಿದ ವಿಸತ್ತುಗಳ ವರ್ಣನವು ವಿಶೇಷವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತದ ಕಾದಂಬರಿಯು ಇಂಥ ಒಂದು ಕಥಾನಕವನ್ನು ಹೃದಯ ವಿದಾರಣವಾಗುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನಕುಮಾರಿಯೊಬ್ಬ ಓರ್ವ ತರುಣಿಯು ರೂಪ, ವೈಭವಾತಿಶಯದ ಮೂಲಕ ದುರ್ಜನರಿಂದ ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅನೇಕ ವಿಧ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ, ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ಸತ್ವದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ, ಸುಖದ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಂಡಳು.

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬಾದಶಹನ ಸಮಾಗಮ ಸುಖವು ಲಭಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಆ ಸುಖವನ್ನು ಕಃಪದಾರ್ಥವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಆ ಸತಿಯು ಸತ್ತಿಹೋದಳು. ಶೀಲಸಂಪನ್ನತೆಯನ್ನೂ ವರ್ಣಸಲಸದಳವು. ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೇಯರಾದ ಸಾಧ್ಯಶಿರೋಮಣಿಗಳು ಈ ನಮ್ಮ ಮಂಡದಲ್ಲಿ ಆಗಿ ಹೋಗಿರುವರೆಂತಲೇ, ಇದುವರೆಗೂ ಭರತನದ ಕೀರ್ತಿಯು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವುದು.

ಸಜ್ಜನ ವಿಧೇಯ,

ರಾ. ತ್ಯ. ಕರ್ಪೂರ.

ವೀರಕಾಂತಾ.

ಶುಭಾಶೀರ್ವಾದ.

ಭ್ರಮಣದ ಮುಕ್ತಜ್ಞನಂತೆವು ವಹಿನುಗಿರಿಂಜನ ದಿವ್ಯ ಪ್ರದೇಶವು; ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಬರ್ಫದ ಆಚ್ಛಾದನವು; ತಂದಿಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು; ಮಾನವರ ಕಲಕಲಾಟವಾಗಲಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಿಲಿ ಕಿಲಾಟವಾಗಲಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಯೋಗಸಂಪನ್ನರೂ, ದಿವ್ಯದೇಹಿಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ತವಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಮಗ್ನರಾಗಿರುವರು; ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವರಿಗೆ ಈ ಸ್ಥಳವು ದುರ್ಗಮವಾಗಿರುವದು ಹಿಂದುವೇಳೆ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ ಬಟ್ಟು ಹೋದರೂ, ಅಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕತಂದಿಯನ್ನು ಸಹಿಸುವದು ಬಲು ಕಷ್ಟವಾಗುವದು

ಈ ಹಿನುಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕಡೆಯ ಉಕ್ಕಡದಲ್ಲಿ ಹಿಬ್ಬ ಯೋಗಿ ವರ್ಯನು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನು ಚಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪದಿಂದಲೂ ಅಂಜದೆ ಮೈತುಂಬ ಭಕ್ತವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು, ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥನಾಗಿ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನದಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು ಹಿಂದು ಕಾಪಿನದ ಹೊರತು ಯಾವ ಪ್ರಾವರಣಗಳೂ ಅವನ ಮೈಮೇಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಜಟಾಭಾರವು ಹಿಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದನು ಪುಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಚೀಕ್ಕು ಬಂಗಾರದಂತೆ. ಅವನ ಅಂಗಕಾಂತಿಯು ಅದ್ವಿತೀಯ ತೇಜಸ್ವಿತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ತೇಜಃಪುಂಜನ ಎದುರಿಗೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಹೆಚ್ಚೇ ವಿನೀತನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು ಅವನ ಆಗಿನ ಭಾವದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ಅವನು ಆ ಯೋಗಿವರೇಣ್ಯನ ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ನವ ಶಿಷ್ಯನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಆ ಯೋಗಿ

ಶ್ರೇಷ್ಠನಂತೆ ಬರಿವೈಯಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರದೆ, ಬಹು ದಪ್ಪವಾದ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನ ಸರ್ವಾಂಗವು ಆ ಕಂಬಳಿಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಎಂಥ ಮನುಷ್ಯನಿರುವನೆಂಬದು ತಿಳಿಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆ ಯೋಧಿಗಳು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂತು ನುಡಿದರು:—

“ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯ ದುಃಖವನ್ನು ಮರೆತು ಪರಮಾತ್ಮನ ಚರಣಾರವಿಂಗಳನ್ನು ಭಜಿಸು; ಕುಖ-ದುಃಖಗಳು ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕಾರಗಳು. ಈ ವಿಕಾರವೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅಧೋಗತಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ” ಪರಮಾತ್ಮನ ಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಈ ವಿಕಾರವು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ”

“ಗುರುಗಳೇ, ನಾನಾದರೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಕಳೆಯಬೇಕೆಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ತಳಮಳವು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತವನ್ನಿಡಗೊಡಬಾರಾಗಿದೆ. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಈ ತಳಮಳವು ನನ್ನ ಹೃದಯದಿಂದ ಹೊರಬೀಳಲಿಲ್ಲದು.”

“ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋಗು. ನಿನ್ನಂಥ ದುರ್ಬಲಮನಸ್ಸಿನವನಿಂದ ಈ ಕಠಿಣವಾದ ಯೋಗಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸುವುದು ಅಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.”

ಯೋಗಿವರೇಣ್ಯನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಶಿಷ್ಯನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರುಗಳಾಡಿದವು ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಶಿರವು ಬಿಗಿಯ ಬಂದಿತು. ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದಾಯಿತು ಅವನು ಸುಮ್ಮನೆ ಸಜಲನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಗುರುನುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಗುರುಗಳು ಇಂತು ನುಡಿದರು: “ನೀನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಡ; ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯ ವೋಹಾಂಧಕಾರವು ಇನ್ನೂ ತೊಲಗಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವ ಲಕ್ಷಣವೂ ಇಲ್ಲ”

ಗುರುಗಳು ಪುನಃ ಪುನಃ ಅದೇ ಮಾತನಾಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಷ್ಯನ ಹೃದಯವು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಇಬ್ಬಾಗವಾಯಿತು. ಅವನು ಆ ಕಾಶವೇ ಹರಿದು ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು ಆಗ ಅವನು ಮುಂದುವರಿದು, ಗುರುಚರಣಕ್ಕೆ ರಾಗಿ ಕಂಬನಿಗಳಿಂದ ಗುರುಚರಣ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನೆನ್ನು ಮಾಡಿ ದೀನಮುಖದಿಂದ:—“ಗುರುಗಳೇ, ಈ ದೀನದಾಸ

ಶ್ರೀ
ಸಮರ್ಪಣ.

ನನ್ನಯ ಈ ಅಲ್ಪ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಚಿಕ್ಕಂದಿ
ನಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಲಾಲನ-ಪಾಲನೆಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿ, ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂಥ
ಪ್ರಿಯ ಬಂಧುವಾದ

ಶ್ರೀ. ತಮ್ಮಣದೀಕ್ಷಿತ

ರವರಿಗೆ ಅತಿ ನಮ್ರತೆ
ಯಿಂದಲೂ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ
ಸಮರ್ಪಿಸುವೆ.

ಚಿದಂಬರ.

ಬರಹಗಾರನ ಮುನ್ನುಡಿ.

ವಾಙ್ಮಯ ವಿಚಾರದರನೇಕರು ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಲವು ಬಗೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿರುವದನ್ನೀಕ್ಷಿಸಿ, ಅವರಂತೆ ನಾನಾದರೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತೆಯ ಸೇವಕನೆಂದು ಹಿಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಪ್ರಚುರಗೊಳ್ಳಬಹುದೋ? ಎಂಬ ಹಂಬಲವು ಬಹು ದಿವಸಗಳಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ಹಂಬಲದರುವು ಸಹೃದಯಿಗಳ ಹುರುಪಿನ ಪ್ರೇಮತುಷಾರಗಳಿಂದ ಭರದಿಂದ ಬೆಳೆದು, ಅದರ ಇನಿದಾದ ಫಲವು 'ವೀರಕಾಂತಿ'ಯ ರೂಪದಿಂದ ಓದುಗರ ಕೈಗೆ ಐದು ವರುಷಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿತ್ತು. ಈ ಫಲವು ಕನ್ನಡ ಓದುಗರಿಗೆ ರುಚಿಸಬಹುದೋ? ನನ್ನಯ ಈ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯತ್ನವಾದ ಅಂಕ-ಡೊಂಕ ಆಭರಣವು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಸುಂದರಿಗೆ ಶೋಭೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬಹುದೋ? ಎಂಬ ಸಂದೇಹವು ಮಾತ್ರ, ವಾಙ್ಮಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸಬನಾದ ನನಗೆ ಬಹು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅನುಭವಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂದೇಹವು ನಿರಾಧಾರವೆಂದು ಮನವರಿಕೆಯಾದುದರಿಂದ, ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದೆನೆಂದು ಅನಂದ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಮಿ| ಕಾಳೆ ಇವರು ಅಕಲ್ಪಿತವಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ, ವೀರಕಾಂತಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಲು ಅಣಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ನಾನು ತುಂಬಾ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರುವೆನೆಲ್ಲದೆ, ನನ್ನಯ ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆಯನ್ನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕೈಕೊಂಡ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತೆಯನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿ, "ಮಾತೇ! ನಿನ್ನಯ ಈ ಮಂದಜ್ಞನಾದ ಕಂದನಿಂದ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂದು ಅಭಯಗೊಡು!" ಎಂದು ಅನನ್ಯಭಾವದಿಂದ ನಮಿಸಿ, ಈ ನಲುಮೆಯ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸುವೆನು.

ಸಜ್ಜನ ವಿಧೇಯ,
ಚಿದಂಬರ.

ನಿಗೆ ಸ್ವದೇಶವೆಂಬದು ಎಲ್ಲಿಯದೆ? ನನಗೆ ಸ್ವಶಾಸನವೇ ಸ್ವದೇಶ
ವಾಗಿರುವದು ಈ ದೀನದಾಸನ ದುರ್ಭಾಗ್ಯವು ತಮಗೆ ಗೂತ್ತಿ
ದ್ದರೂ ಹೀಗೆ ನನ್ನನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ನನಗೆ ಬಹಳ
ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದನು.

“ನಿನಗೆ ದುಃಖವಾಗಬೇಕೆಂದೇ ಹೀಗೆ ನುಡಿದಿರುವೆನು.”

“ಯಾಕೆ?”

‘ಘೋರವಾದ ಪಾತಕದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ’

“ಹಾಗಾದರೆ, ಕೃಪಾಪೂರಿತರಾಗಿ ಅನಾಥನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು
ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿ”

“ಆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನನಗಿಲ್ಲ”

“ತಾವು ಮನಸಿನ ಮೇಲೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಮಾಡಬಲ್ಲಿರಿ”

“ನೀನು ತೀರಾ ನನ್ನ ಉಪನಿಯುಕ್ತಿ! ಎಲೋ, ಯೋಗಬಲ
ದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸಾವರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪರಿಗೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವ
ದೋ? ಯೋಗಬಲದಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು”

ಶಿಷ್ಯನು ಉತ್ಕೃಕತೆಯಿಂದ:—“ಹಾಗಾದರೆ, ಆ ಸಾಮ
ರ್ಥ್ಯವು ಎಷ್ಟು ವರಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬಹುದು?”

“ಅದು ನಿನ್ನ ಮೌನಸಿಂಹ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವದು;
ಅದರೆ ಕ್ಷಣಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಗಬಹುದು. ಆಗದಿದ್ದರೆ, ಐವತ್ತು ವರು
ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಶ್ರಮಬಿಟ್ಟರೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಾರದು!”

ಶಿಷ್ಯನದನದಿಂದ:—“ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ವಾಸನೆಯು ಪೂರ್ಣ
ವಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು”

“ಎಲೋ ಹೆಚ್ಚಾ, ಕಾವ್ಯ-ಲೋಭಗಳ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ
ಮನುಷ್ಯನು, ಎಂದಾದರೂ ಯೋಗಿಯಾಗಬಹುದೋ?”

“ಗುರುಗಳೇ, ನಾನು ನನ್ನ ಸುಖದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಯಾವಾ
ಗೋ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿರುವೆನು. ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯು, ಕೇವಲ ಜಗತ್ಕಲ್ಯಾ
ಣಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಇರುತ್ತದೆ”

“ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲದೇಕೆ; ಮೊದಲು
ಆಶೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ನಿಷ್ಕಾಮ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸ
ಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು”

‘ಪ್ರಭೋ!’ (ಆಶ್ಚರ್ಯಯುಕ್ತ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಶಿಷ್ಯನು ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ):—‘ತಾವನ್ನುವದು ನೆಟ್ಟಗೆ ನನ್ನ ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರಲಿಲ್ಲವು. ಜಗತ್ತಿಲ್ಲಾಣದ ಕಾಮನೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕೇನು? ತಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣವನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವಿರಲ್ಲ?’

‘ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಮಂಗಳ ಇಚ್ಛೆಯು ಸದಾ ಪೂರ್ಣವಾಗಲಿ, ಇದೇ ನನ್ನ ಕಾಮನೆಯು; ಇದೇ ನನ್ನವಾಸನೆಯು!

‘ಅಂದಮೇಲೆ ಈಗ ನಡೆದಂಥ ಭಯಂಕರ ಬೇಬಂದಶಾಹಿಯು ನಾಶವಾಗಬೇಕೆಂದು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಇಚ್ಛೆಯು ಇರುವದಿಲ್ಲವೋ?’

‘ಪ್ರಭುವಿನ ಇಚ್ಛೆಯಾದ ಕೂಡಲೆ ಎಲ್ಲ ಆತ್ಮಾಚಾರಗಳು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಬಹುದು!’

‘ಹಾಗಾದರೆ ಗುರುವರ್ಯರೇ, ಈಗ ಆಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಘೋರ ಆತ್ಮಾಚಾರಗಳೂ, ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳೂ ಮತ್ತು ಜುಲುಮೆಯ ಕೃತ್ಯಗಳೂ ಆದಯಾಮಯ ದೇವರ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆಯೋ?’

ಶಿಷ್ಯನ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಗುರುವು ಶಾಂತಸ್ವತ್ತಿಯಿಂದ:—‘ಬೇಬಾ! ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ಗೂಢತತ್ವಗಳು ನಿನಗೆ ಇನ್ನೂ ನೆಟ್ಟಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ಜುಲುಮೆ. ಆತ್ಮಾಚಾರ, ದುಃಖ, ವಿಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂಕಟಗಳು ಯಾವದೊಂದು ಸಮಾಜದ ದುಷ್ಕರ್ಮದ ಫಲಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಮೊದಲು ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದ ಆತಂಕವೂ ಅನಿಸುವದಿಲ್ಲ;

‘ಸುಂದಿನಿಂದ ಅದರ ಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಖಿಲ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ! ಇದರಲ್ಲಿ ಈಶನ ವೇನು?’

‘ಗುರುವಚನವನ್ನು ಅಾಲಿಸಿದ ಶಿಷ್ಯನು ತುಸ ಹೊತ್ತು ಮಾಡಿ: ಸ್ಥಿರಮನದಿಂದ ‘ಒಳ್ಳೇದ, ನನಗೆ ತಾವು ಏನು ಏನನ್ನು ಮಾಡುವಿರಿ?’

ಗುರುವಾದರೂ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಿರವಾಣಿಯಿಂದ: ‘ನೀನು ಏನಿಗೇ ಆಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗು.’

ಆಯೋಧ್ಯೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ
ವುನಃ ಆತನು ದೀನವಾಣಿಯಿಂದ: “ಆಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಾನೇನು
ಮಾಡಲಿ? ಅಲ್ಲಿಯು ಘೋರ ದಷ್ಟುತ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದೂ,
ಸಹಿಸುವುದೂ ನನ್ನಿಂದಾಗದು!”

“ಇಂಥ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳು ಇನ್ನು ಬಹು ದಿವಸ ನಡೆಯಲಿ
ಕೈಲ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ”

ಗುರುವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅತ್ಯುತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ: “ಪ್ರಭೋ!
ಎಷ್ಟು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ದೂರವಾಗಬಹುದು?”

“ಬೇಟಾ, ಯಾವ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳು
ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆಯುವವೋ, ಆ ರಾಜ್ಯದ ಹ್ರಾಸಕಾಲವು
ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿತೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ
ಮತ್ತು ಏಧರ್ಯಾತ್ಮಕ ಉನ್ನತಿಯಾದರೆ, ಅದರ ಒಲದಿಂದ ರಾಜ್ಯ
ದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅತ್ಯಾಚಾರವು ನಾಶವಾಗುವದು.”

“ಈ ಭಯಂಕರ ಜುಲಮೆಯು ದೂರವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಇದರ
ಹೇತುಗಳಿ ಅನ್ಯ ಉಪಾಯಗಳಿಲ್ಲವೋ?”

“ಇಲ್ಲ. ಈ ಜುಲಮೆಯು ನಾಶವಾಗುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ
ಮಾಡಿಂಥ ಕರ್ಮದ ಫಲಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದ ಹೊರ್ತು ಎಂದೂ
ಕಪ್ಪುವಂತಿಲ್ಲ”

“ಗುರುಗಳೇ, ಹೀಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಆ ಪಾಪೀ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಾಗ
ಮಾಡುವುದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವು ಅಂದರೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿಯೇ
ಸರ್ವ ದುಃಖಗಳು ನಾಶವಾಗುವವು”

“ಬೇಟಾ, ಸಂಸಾರದೊಳಗಿನ ಈ ಭಯಂಕರ ಅಧಿವ್ಯಾಧಿ
ಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯನಾಗಮಾಡಿಬಿಟ್ಟವೆ. ನೀನು ನಿನ್ನ
ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸು”

ಕರ್ತವ್ಯದ ನೆನಪಾದ ಕೂಡಲೆ ತ್ರೇಷದಿಂದ: “ನರಕ ಸಮಾನ
ವಾದ ಆ ದುಷ್ಟ ನವಾಬನ ಮಹಾಲಿನೊಳಗಿಂದ ಮಾನಕುಮಾರಿಯು
ಉದ್ಧಾರಮುಖಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಆಸಮರ್ಥನಾದರೆ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ
ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವೆನು!”

“ಬೇಟಾ, ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ;

ನಿನ್ನ ಮಾನಕುವಾರಿಯು ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥನಾದವಳು ಇದಲ್ಲದೆ ನಾನೂ ಅವಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವೆನು”

“ಆತ್ಮಾತ್ಮಂತೆಯಿಂದ ಸದ್ಗುರೋ! ತಾವು ಹೇಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವಿರಿ?”

“ಸ್ಮಿರಶ್ಚಭಾವದ ಆ ಮುನಿಪುಂಗವನು ಶಿಷ್ಯನ ಆತುರತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನಕ್ಕನು:—“ಆ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಯೋಚಿಸಬೇಡ. ಸಿಂಹದ ಬಾಯಿಯೊಳಗಿಂದಲೂ, ಹ.ಲಿಯ ಪಂಜರದೊಳಗಿಂದಲೂ, ರಾಕ್ಷಸನ ಭಯಂಕರ ದವಡೆಯೊಳಗಿಂದಲೂ ಪಾರಾಗಿ, ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ನಿನ್ನ ಆ ವೀರಕಾಂತೆಯು ಮನೆಗೆ ಬರುವಳು.”

ಅನಂದಚಿತ್ತದಿಂದ: “ಪ್ರಭೋ, *ಮೃತನಾದಿಯು ಮರೂ ಮಿಥ್ಯವಾಗದು. ಅದುಕೂ ಕನಕ ಸಂಶಯ ಬರುತ್ತದೆ! ಆ ವಿಷಯಾ ಸಕ್ತ, ರುಷ್ಯ, ಸರ ಭೃಗು, ನಾಶಿಯದ್ಯನ ಕೈರವ ರಂಗಮಹಾಲಿ ನೋಳಗೆ ತನ್ನ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಆ ಕೂಲಿ ವ.ಲ ಬಾಲಿಯು ಹ್ಯಾಗೆ ಭವ ಭೂತಾಗಲ್ಲಳೆ?”

ಶಿಷ್ಯನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರುವು ನುನಕ್ಕನು:—“ರಾಕ್ಷ ಸಾಧಿಪತಿಯಾದ ರಾಜನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತಾಮಾತೆಯು ತನ್ನ ಸತೀಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲವೆ?”

“ಗುರ ಕೇಳಿ, ತಾನಿಷ್ಟವ ಮಧಿತಾರ್ಥವೇ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯ ದಾಗಿದೆ ಬ್ಯಾಪಾರ-ತ್ರೇತಾದಯಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೂ, ಈಗಿನ ಕಲಿಶಾಲಕ್ಕೂ ಎಂದಾದರೂ ಸಾಮ್ಯವಾಗಬಹುದೇ? ಸುಕುವಾರ ಬಾಲಿಕೆಗೆ ಅಷ್ಟಿರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಮರ್ಥನು ತಿಲಮಾತ ಪೂ ನಿಕ್ಷಯವಾಗಿ ಆಕೆಯು ಅತ್ಯಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರ ಳು; ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಾನಿನ್ನು ರ್ಪುನಾಗಬಿಡಿ.....” ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಜ್ಞಾನನು.

ಬೇಟಾ, ಹೀಗೆ ಕುಳಿವನೆಗೆ ಹಿಳಗಾಗಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮಾನಕುವಾರವನನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಮನುಷ್ಯರ ವೇಲಿ ಬಂದಂಥ ಸಂಕಟವೇ ಆತನ ಉದ್ಧಾರದ ಸರ್ವೋಚ್ಚಿಷ್ಟ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾದಂಥ ಪುರುಷರ

ಮೇಲೆ ಮಹತ್ಸಂಕಟವು ಬಂದಾಗಲೇ, ಅವರಲ್ಲಿಯೂ ಅಲೌಕಿಕ ಧೈ-
ರ್ಯವೂ, ಅಕುಲ ಪರಾಕ್ರಮವೂ, ಅಕ್ಕಗಾಧ ಶಾಂತಗುಣವೂ
ಹೊರಬಿಟ್ಟು, ಅವರು ಇಂದಿಗೂ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ಜಿರಾಮರಗಾಗಿರು-
ತ್ತಾರೆ! ಸಂಕಟವು ನಿರ್ಮಲರನ್ನು ಗುಲಿಯನ್ನಾಗ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಅಪು-
ಬುದ್ಧರನ್ನು ಪುಬುದ್ಧರನ್ನಾಗ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಹರ್ಷವೀರ್ಯರನ್ನು
ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳನ್ನಾಗ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಜಾಣರನ್ನಾಗ
ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸತ್ಯಶೀಲ ಬಾಲಿಕೆಯು-ಮಾನಕ, ಮಾರಿಯು-
ಭಲನೆಯಿಂದಲೇ ದರ್ಶನಸಿಂಹನು ಕುಲಕ್ಷಯವಾಗಿ, ಆ ಕಾಮಾಂಧ
ಬಾದಶಹನ ಸಂಹಾರವಾಗಿ, ನವೆಯು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನೆಂಬು”

“ಗುರುಗಳೇ, ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ಕಂಡಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ನಾಶವಾ-
ಗುವದೋ? ಪಾಪ, ಆ ನಿರಪರಾಧಿ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುತ್ರರು ನಾಶವಾಗಬೇ-
ಕೆಂದು ನಾನು ಎಂದೂ ಇಚ್ಛಿಸಲಾರನು; ಆದರೆ ಆ ಜಾಂಡಾಲ
ನಾದ ದರ್ಶನಸಿಂಹನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ದೇವತಾವಾದ ಮರಣವು ಬರ-
ಲೆಂದು ನಾನು ಹಗಲಿರುಳೂ ಅಪಮೆಟ್ಟಿನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡು-
ತ್ತಿರುವೆನು. ಆ ದುಷ್ಟನ ಘೋರತನದಷ್ಟು ಒಂದು ರಾಶಿಗಳಿಗಾ-
ಗಿಯೇ ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಇಂಥ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿರುವಳು
ಆ ಪಿಶಾಚಿಯು ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಸಾವಿರಾರು ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ
ಸತಿತ್ವದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿರುವರು!”

ಶಿಷ್ಯನ ತಳಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಗುರುವು: “ಬೇಟಾ, ಪ್ರಯತ್ನ
ಮಾಡಿದರೆ ನೀನು ಆತನ ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಾರಮಾಡಲು
ಶಕ್ತನಾಗುವೆ”

“ನಾನು ಹೇಗೆ ಸಮರ್ಥನಾಗುವೆನು? ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲೇನಿದೆ?”

“ಯೋಗ್ಯಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಸರ್ವವೂ ತಿಳಿಯುವದು ನೀನು
ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ವಿಲಂಬ ಮಾಡದೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೋಗು ನೀನಿನ
ದಿವಸ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಿನ್ನ ವರ್ತನವನ್ನಿಡು ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣ
ವಾಗುವದು.”

“ಗುರುಗಳ ಈ ಶುಭಾಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆ ಶಿಷ್ಯನು
ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಹೊರಟನು”

ಅಂತು ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ!

ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೀತಾಪುರವೆಂಬಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜವಿನನದಾರನಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನು ಸದಾ ಚಾರಿಯಾಗಿ ಸರ್ವದಾ ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನಿಗೆ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾದ ಇಬ್ಬರು ಸುಶೀಲರಾಗಿ, ತಕ್ಕ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿ, ತಂದೆಯ ಕಾರಭಾರದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳು ಕಾರ್ಯ ದಕ್ಷರಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲು, ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ವಜೀರನಾದ ಅಸಫ಼ುಲ್ ಲನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ರೆಸಿಡೆಂಟಿನ ಪ್ರಕಂಶೆಯಿಂದ ಕರ್ನಲ್ ಹನನೆಯವನು ಕಂದಾಯವೆತ್ತವ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದನು. ಕರ್ನಲ್ ಹನನು ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠೂರನೂ, ರಾಕ್ಷಸೀ ಸ್ವಭಾವದವನೂ, ಕ್ರೂರನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಇವನು ಬಹು ಕಠೋರತನದಿಂದ ಕಂದಾಯದ ವಸೂಲಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಂದಾಯ ಕೊಡದವರನ್ನು ಅಮಾನುಷವಾಗಿ ದಂಡಿಸತೊಡಗಿದನು. ಹೀಗೆ ಕಂದಾಯದ ವಸೂಲಿಯ ದಂಡನೆಯ ಸತ್ತದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಇಬ್ಬರೂ ಮಕ್ಕಳು ಹುತಿಯಾದರು! ಅವರ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡದಿರು ಸಹಗಮನ ಹೋದರು!

ಪುತ್ರಶೋಕವೆಂಬ ಅತ್ಯಸಹ್ಯವಾದ ವೇದನೆಯಿಂದ ಜಗನ್ನಾಥನ ವೃದ್ಧಪತ್ನಿಯು ಸ್ವಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಹಲೋಕದ ಯಾತ್ರಿಕನು ಮುಗಿಸಿದಳು. ಇಂತು ಕೈಗೆ ಬಂದಂಥ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರಬುದ್ಧಳೂ, ಪೀಡಿತೆಯ ಪತ್ನಿಯೂ, ತರುಣ ಸೊಸೆಯಂದಿರೂ ಆಕಾಲದಲ್ಲೇ ಅಂತಕನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಜಗನ್ನಾಥನಿಗೆ ಪರಮಾವಧಿಯ ದುಃಖವಾಯಿತು; ಆಕಾಶವೇ ಮೈಲಿ ಹರಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು; ಮತ್ತು ಅದರಂತೆ ಸಂತಾಪ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಆದರೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೇನು? ಆ ದುಃಖಸಂತಾಪ ತೀರಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿಶ್ವತವಾದ ಮನೆ-ಮಾರುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ವಿಶ್ವಾಸಿನಾದ ಸೇವಕನಿಗೆ ಹೇಳಿ, ತಾನು

ಚಿಕ್ಕ ಮಗನಾದ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನನ್ನೂ, ಆತನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಭಾನು ಮತಿಯನ್ನೂ ಸಂಗಡ ಕರಕೊಂಡು ಕಾಶಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಸದಾಚಾರಿಯೂ, ಧರ್ಮನಿಷ್ಠನೂ ಇದ್ದನೆಂದು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವದಷ್ಟೇ ಸಂಸಾರಸಾಗರದಲ್ಲಿಯೂ ಘೋರ ದುಃಖಗಳಿಂದ ಪೀಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಆತನು, ಈಗಂತೂ ಮೈರಾಗ್ಯದ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅವನು ಕಾಶಿಯ ನಿವಾಸಿಯಾದಂದಿನಿಂದಂತೂ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ವೇಳೆಯನ್ನು ವಿರಕ್ತರಾಜ ಸಾಧು-ಸಂನ್ಯಾಸಿ-ಬೈರಾಗಿಗಳ ಸಂಗಡ ತಿಳಿಸುತ್ತಲೇ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಸೀತಾಪುರದಲ್ಲಿನವಾಗೆ ಮಕ್ಕಳು ದೊಡ್ಡವರಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಆತನ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲವು ಹೊಲ-ಮನೆಗಳ ಕಡೆಗೂ, ಕೂಡ-ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದರ ಕಡೆಗೂ ವ್ಯಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಹಾಪುರುಷನಿಗೆ ಸಾಧು ಸವಾಗಮ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿತನಸಂಗ್ರಂಥಗಳ ಅವಲೋಕನ ಇವುಗಳ ಹೊರ್ತು ಅನ್ಯ ಕೆಲಸಗಳೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಸೀತಾಪುರದಿಂದ ಬರುವ ಮುಂದೆ ತಂದ ವಿಪುಲ ಧನವನ್ನು ಆತನು ಪರೋಪಕಾರದ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಕೈಸಡಿಲು ಬಿಟ್ಟು ವೆಚ್ಚಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಜಗನ್ನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಮನೆಯು ಬಹುತರ ಸಾಧು-ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಂದಲೂ, ಯೋಗಿ-ಬೈರಾಗಿಗಳಿಂದಲೂ ಸದಾ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು!

ಹಿಬ್ಬಳೇ ಹಿಬ್ಬ ಸೊಸೆಯಾದ ಭಾನುಮತಿಯು ಮೇಲೆ ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಭಾನುಮತಿಯಾದರೂ ಮರಮಘೂರ್ಜ್ಯ ಮಾವನನ್ನೂ, ಆತನು ಮನೆಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಂಥ ಸಾಧು-ಸಂತರನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎಷ್ಟೇ ಶ್ರಮವಾಗಲಿ, ಕಷ್ಟವಾಗಲಿ ಭಾನುಮತಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಸನ್ನ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಾವನ ಸಲುವಾಗಿ ಕಷ್ಟ ಸಹಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಸಾಧ್ವಿಯು ಆನಂದಪಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪರರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಶಕ್ತಿವಿಹರಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಲಲನಾಮಣಿಯು ತನ್ನ ಸ್ವಂತದ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳ ಕಡೆಗೂ ಅರಿವೆ-

ಅಂಚಡಿಗಳ ಕಡೆಗೂ ಇಷ್ಟೇ ಬಲ್ಲ, ತಿನ್ನುಣ್ಣು ವದರ ಕಡೆಗೂ ಕಿಂಚಿ
 ನ್ಯಾತ್ರವೂ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡುತ್ಪದ್ವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಿಯ ಪತಿಯು ಮತ್ತು ಪರಮ
 ಪೂಜ್ಯ ಮಾವನ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆ, ಸಾಧು-
 ಸಂತರ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಶೈಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ
 ಹೇಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು, ಎಂಬಿವೇ ವೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳ
 ನ್ನು ಅವಳು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂಥ ಪರಮ
 ಸಾಧ್ವೀಮನೆಯು ಅರ್ಧಾಂಗಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನೂ,
 ಸೊಸೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಜಗನ್ನಾಥಕಾಸ್ತ್ರಿಯೂ ಧನ್ಯರೇ ಸರಿ! ವಾಚಕ-
 ವ್ಯಂದ, ಯಾವದೆಂದು ಮನಶನವು ಅವನತಿ ಅಥವಾ ಉನ್ಮತಿ
 ಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಗುಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅಸಲಂಬಿಸಿರು
 ವದಷ್ಟೇ ಸ್ತ್ರೀಯು ಸತೀ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡರೆ ಕಾಲ
 ಕೊಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ದುರಾಚಾರಿಯಾದರೆ ಕಲ್ಲದ್ದಯ
 ಗಳನ್ನೂ ಅಧಃಪತನಕ್ಕೆ ಹಿಡಿಯುವಳೆಂದೂ ಅನ್ನುವರಲ್ಲವೆ!

ಹೀಗೆ ಸದುಣವುಂಡಿತೆಯಾದ ಭಾನುಮತಿಯು ಸೊಸೆ
 ಯಾದ್ದರಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಧನ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿಕೊಂಡ ಜಗನ್ನಾಥಕಾಸ್ತ್ರಿಯು
 ಪರಮಾಲಾಡವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ತಂದೆಯ ವರ್ತನವು
 ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹಿಮ್ಮೊ
 ಮ್ನೆ ತಂದೆ-ಮಕ್ಕಳ ನಡುವೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ವಾದ-ವಿವಾದವೂ ಆಗು
 ತ್ತಿತ್ತು. ಭಾನುಮತಿಗೆ ಈ ಸಾಧು-ಬೈಲಿಗಳ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು
 ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಬಹಳ ಶ್ರಮವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಸಂಗವಶಾತ್
 ಹಿಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ವರೆಗೂ ಹಿಂದು ಸೌಟು ನೀರು ಕುಡಿ
 ಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಹ ಅನುವು ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಅದರೂ ಕೂಡ ಆ
 ಸಾಧ್ವಿಯು ಪರಮಾಂತಃಕರಣದಿಂದಲೂ, ನಿಷ್ಕೆಯಿಂದಲೂ ಕೆಲಸ
 ದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪರಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು; ಅದರಿ ಪತ್ತಿಯ ಈ ವರ್ತನವು ಗಂಗಾ
 ಪ್ರಸಾದನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹಿಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹೆಂಡ
 ತಿಯ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟುಗಳಿತ್ತಿದ್ದನು; ಮತ್ತು ತಂದೆಗೂ ದೋಷಕೊಡು
 ತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನ ಸ್ವಭಾವವು ಹೀನ
 ಸ್ಥಿತಿಯದಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು. ಅವನು ದುಶ್ಚರಿತನಾಗಿರದಿದ್ದ
 ಸೂ, ಸಾಧು-ಸಂತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವಿರ

ಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿವಸ ಅವನು ತಂದೆಗೆ: “ತಾವು ಹೀಗೆ ಈ ಕಪಟ ಸಾಧು-ಬೈರಾಗಿಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಮನೆ-ಮಾರು ಹಾಕುಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿರುವುದು ಒಳಿತಲ್ಲ ನನಗೆ ತಮ್ಮ ಈ ವರ್ತನವು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಸರಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನು.

ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ, ಜಗನ್ನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸವಿೂಚನವಾದ ಗ್ರಾಸವನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಸೇವಿಸತಕ್ಕವರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಜನರು ಮಾತ್ರ ಸತ್ತರುಷರಿರಬಹುದು ಮಿಕ್ಕವರು “ಉದರ ನಿಮಿತ್ತಂ ಬಹುಕೃತ ವೇಷಃ....” ಎಂಬಂತೆ, ಕೇವಲ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರ ಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಾಧು ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಜಗನ್ನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಧರ್ಮಭೋಜಿ ಸ್ವಭಾವದವನಾದ್ದರಿಂದ, ಮನೆಗೆ ಒಂದ ಯಾಚಕರನ, ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಎಂದೂ ಕಳುಹುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಅವನ ಈ ಸಾಧುತ್ವಕ್ಕಿಯ ಸಾಧುವನ್ನು ಹಲವರು ರಕ್ಕರು ವಡೆಯದೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಮಗನ ಸಂಗಡ ವಾದ-ವಿವಾದ ಮಾಡುತ್ತ ಕೂಡುವುದು ಜಗನ್ನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗೆ ಪ್ರತಸ್ತವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನು ಸಂಸಾಂದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ, ವಾಸವಸ್ಥಾತ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಭಾನುಮತಿಗೆ ಮಾವನ ಈ ಮನೋವಯವು ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೆ, ಆ ಸಂಕಲ್ಪ ಹೃದಯ ತರುಣಿಯು ಶೋಕಾಕ್ರಾಂತಳಾದಳು. ಸೊಸೆಯು ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಕಾಶಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶೂರಗೌವದು ಜಗನ್ನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಆಗಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಆತನು ಇನ್ನೂ ವರಿಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿದ್ದನು.

ಇ. ಸನ್ ೧೭೫೭ರಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ನವಾಬನಾದ ಅಸಫ ಉದ್ದೌಲನು ತೀರಿದ ಬಳಿಕ, ಅವನ ಕನ್ಯಾವಾದ ಸಾಧತ ಅಲ್ಲಿಯು ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಕೃಪಾಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯಾವತಿಯಾದನು. ಈ ಸಾಧತ ಅಲ್ಲಿಯು ಕೆಲದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಿವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಆಗ ಆತನಿಗೆ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನಿಗೆ ನೆಲೆತನವು ಕೂಡುತ್ತಿತ್ತು. ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಸಾಧತಅಲ್ಲಿಗೆ ಸಾಲಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಾಂಪ್ರತಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ಸಾಧತ ಅಲ್ಲಿಯು ಅಯೋಧ್ಯಾವತಿಯಾಗಿರುವದರಿಂದ, ಪುನಃ ಸಸರಿವಾರ

ಸೀತಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ತಂದೆಗೆ ಆಗ್ರಹ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು; ಆದರೆ ಮಗನ ಮಾತು ತಂದೆಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನನ್ನು ಕುರಿತು:—“ನನಗೆ ಇದು ಸರಿದೋರುವದಿಲ್ಲ ಯಾರು ಅಧಿಪತಿಗಳಾದರೂ ಅಯೋಧ್ಯಾಪ್ರಾಂತವಾಸಿಗಳ ದುಃಖವು ಕುಗ್ಗಲಾರದು.” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

“ಸಾದತಲ್ಲಿಯು. ಹಿಳ್ಳೇ ನಡತೆಯ ನಬಾಬನಿರುವನು. ಅವನ ಆಧೀಶತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ಜುಲಮೆಯಾಗುವ ಸಂಭವ ಎಲ್ಲ ಮೇಲಾಗಿ ಅವನು ನನ್ನ ಮಿತ್ರನಿರುವನು. ನಾವು ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯಕಾಲವು ಪ್ರಪ್ತವಾಗುವದು.” ಎಂದು ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ತಂದೆಗೆ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಹೇಳಿ ನೋಡಿದನು; ಆದರೆ ವಿಚಾರಿಯಾದ ಜಗನ್ನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಮನಸ್ಸು ಹಿಡಂಬಡಲಿಲ್ಲ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನಂತೂ ಸೀತಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಹಟವನ್ನೇ ತೊಟ್ಟನು. ಜಗನ್ನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಮಗನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿ ನೋಡಿದನು; ಆದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥ! ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ಸಕುಟುಂಬವಾಗಿ ಸೀತಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲನುವಾದನು.

ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಇರತಿದ್ದ ಬಳಿಕ ಭಾನುವತಿಗೆ ಹಿಂದು ಮಗುವು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ಈಗ ಆ ಕೂಸು ಎರಡು ವರುಷದ್ದಾಗಿತ್ತು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದ ಮೊವ್ವಗನ ಹೆಸರನ್ನು ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಕಾಶಿನಾಥನೆಂದು ಇಟ್ಟಿದ್ದನು. ತಾಯಿಯು ಮನೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವದರಿಂದ, ಕಾಶಿನಾಥನು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅಜ್ಜನ ಹತ್ತರವೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಭಾನುವತಿಯು ಗಂಡ-ಮಾವಂದಿರ ಹಟವನ್ನು ನೋಡಿ, ಬಹು ಪೇಚಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಳು. ಇತ್ತ ಗಂಡನಂತೂ ಸೀತಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು.

ಮಾವನು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಸೀತಾಪುರಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲನು! ಇತ್ತ ಪೂಜ್ಯ ಮಾವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವದೂ ಕಷ್ಟ. ಆತ್ತ ಗಂಡನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ವಿಚಾರವದೂ ಕಷ್ಟ. ಇತ್ತ ಮರೆ ಬಾವಿ, ಆತ್ತ ಬಿದ್ದು ಕೆರೆ, ಎಂಬಂತೆ ಆ ಸಾಧ್ಯಿಯ ಸ್ಥಿತಿ

ಯಾಗಿತ್ತು! ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಶ್ವಶುರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವದಂತೂ ಆ ಸಾಧ್ವಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸರಿಬರಲೋಲ್ಲದು ಕಡೆಗೆ ಭಾನು ಮತಿಯು ಕಾಶೀನಾಥನನ್ನು ಮಾವನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ, ತಾನು ಆತನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಅಳುತ್ತಾ:—
 “ತಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಬೇಡಿರಿ! ಕೂಸು ತಮ್ಮ ಹೊರ್ತು ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಸಹ ಇರುವದಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ತಾವು ಈ ಬಾಲಕನ ಸಲುವಾಗಿಯಾದರೂ ಸೀತಾವುರಕ್ಕೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು.” ಎಂದಳು.

ಸೀತೆಯ ಈ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಮನವು ಕರಗುವ ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲತ್ತು. ಆತನು ಒಮ್ಮೆ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಮುದ್ದು ಬಾಲಕನ ಮುಖದ ಕಡೆಗೂ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದೀನವಾಣಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೀತೆಯ ಮುಖದ ಕಡೆಗೂ ನೋಡುತ್ತ, ಕೆಲಹೊತ್ತು ಮೌನದಿಂದ ಕುಳಿತನು; ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲ ಆತ್ಮಿಕ ಉತ್ಸುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಗಲ್ಭವಾದ ಆತನ ವಿವೇಕ ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರಬಲವಾಗಲು, ವೋಹಪಾಶದಲ್ಲ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸಂಸಾರದ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದ ಆತನು, ಪ್ರಿಯ ಸೊಸೆಗೆ ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿ, ಸಂಸಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವ ಧೃಢ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ಭಾನುಮತಿಯನ್ನೂ, ಕಾಶೀನಾಥನನ್ನೂ ಕರೆ ಕೊಂಡು ಸೀತಾವುರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಇತ್ತ ವೃದ್ಧ ಜಗನ್ನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಕಾಶೀವಿಶ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪೊಡಮಟ್ಟು, ಸಾಧು-ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವಾದ ಹಿಮಾಲಯದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದನು! ಮುಂದೆ ಜಗನ್ನಾಥನು ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಅಥವಾ ಸೊಸೆಗೆ ಪುನಃ ಎಂದೂ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಥಾನಕದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಇದ್ದನೋ ಅಥವಾ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಾಗಿದ್ದನೋ ಎಂಬುದು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಸೀತಾವುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಹಿರಿಯರು ಗಳಿಸಿಟ್ಟ ಹೊಲ-ಮನೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಸೀತಾವುರಕ್ಕೆ ಬಂದ

ಮೇಲೆ ಎರಡು ಮೂರು ಸಾರೆ ಲಬ್ಧನಾಗೆ ಹೋಗಿ, ನಬಾಬ ಸಾದತ
 ಅಲ್ಲಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಂದನು. ಸಾದತಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದ
 ಕಾಲಕ್ಕೆ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನಿಂದ ಉಪಕೃತನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಹಿಂದೆ
 ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ? ಅದರಿಂದ ಆತನು ಮೊದಲಿನ ಉಪಕಾರವನ್ನು
 ಸ್ಮರಿಸಿ, ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಆತನ
 ಇನಾಮನ್ನೂ, ಜಹಾಗೀರನ್ನೂ ಹತ್ತುಪಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದನು; ಮತ್ತು
 ಅವನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದನು.

ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ತನ್ನ ಜಹಗೀ
 ರಿಯ ಉಪಭೋಗವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸದಿಂ ಬ ಮೂಡುತ್ತಿರಲು, ಆತನಿಗೆ
 ಮೂರು ಕನ್ಯಾಕೆಗಳು ಜನಿಸಿದವು. ಹಿರಿಯ ಮಗಳ ಹೆಸರನ್ನು
 ನಾರಾಯಣ ಕುಮಾರಿಯೆಂದೂ, ನೆಲವಿನ ಮಗಳ ಹೆಸರನ್ನು
 ಯೆಂಗೂ, ಚಿಕ್ಕವಳಿಗೆ ಮಾನಕುಮಾರಿಯೆಂದು ಇಟ್ಟಿದ್ದನು. ನಾರಾ
 ಯಣಕುಮಾರಿಯು ಹತ್ತು-ಕನ್ನಡಿಯ ವರುಷದವಳಾದ ಕೂಡಲೆ,
 ಸೀತಾಪುತ್ರದಲ್ಲಿಯೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಮೀನದಾರನಾದ ಮಹಾರಾಜಾ ದಿಗ್ವಿ
 ಜಯ ಸಿಂಹ ಎಂಬವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅಗ್ನಿ ಮಾಡಿದನು. ವಿವಾಹವು
 ಆತನು ಸಮಾಂಭದಿಂದ ಜರುಗಿತು. ಮೊದಲೆ ಎರಡು ವರುಷಗ
 ಳಲ್ಲಿಯೇ ಎರಡನೆಯ ಮಗಳಾದ ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯೂ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ
 ಯೋಗ್ಯಳಾದಳು. ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯ
 ತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಇನಾಮದಾರನಾದ ರಾಜಾ ಹರಪಾಲಸಿಂಹ ಎಂಬಾತನಿಗೆ
 ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹವನ್ನು ಜರುಗಿಸಿದನು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಚಿಕ್ಕಮಗಳ
 ಲಾದ ಮಾನಕುಮಾರಿಗೆ ತಕ್ಕ ವರವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದೆಂದು ಕೆಲ
 ಸವೂ ಆದರಂಥ ಕಾರೀನಾಥನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ವಧುವನ್ನು ಆರಿಸುವ ಕೆಲ
 ಸವೂ, ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನಿಗೆ ಉಳಿದವು. ಅವರಿಂದ ವಿವಾಹವನ್ನು
 ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ಅಕ್ಕಂಕ ವೈಭವದಿಂದ ಮಾಡಿ, ತಾನು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗಿ
 ಬೀಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದನು; ಮತ್ತು ಅಂತಿಮ-ತಂಗಿಯರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ
 -ವರವನ್ನು ಆರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ನಡೆಸಿದ್ದನು; ಆದರೆ
 ಷ್ಯನು ಅಲ್ಲಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಗಂಗೆಗಳೂ ಸೈನುಡುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ.
 ಅದರಿಂದಲೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಣವೆಂಬುದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಕಾಶೀನಾಥನ ಸ್ವಭಾವವು ಆತನ ಅಜ್ಜನಂತೆಯೇ ಇತ್ತು.

ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ, ನಡೆನಡಿಗೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿಯೂ ಆತನು
 ಅಜ್ಜನನ್ನು ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಹೊಲುತ್ತಿದ್ದು, ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ
 ಶಾಂತ ಸ್ವಭಾವಿಯೂ, ನಿರವೇಷಿಯೂ, ಸುವಿಚಾರಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು.
 ವರೋಧಕಾರ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಆತನು ಸದಾಸರ್ವದಾ ಅತ್ಯರ
 ನಾಗಿದ್ದನು ತನ್ನ ಅರಿವೆಂಚಡಿ, ಹಾಸಿಗೆ-ಹಾಪ್ಪಡಿ, ಹಸಿವೆ-
 ನಿರಡಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಸ್ವಸುಖದ ಕಡೆಗೂ, ಸ್ವಕಲ್ಯಾಣದ ಕಡೆಗೂ
 ಆತನ ಅಕ್ಷಣವು ತಿಲಮಾತ್ರವಾದರೂ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ ವಿಷಯ ಸುಖವು
 ವ್ಯಗಜಲನತ್ ಎಂಬ ಪೂರ್ಣವನವರಿಕೆಯಾದ ಸಾಧುಗಳು ಅಚರಿ
 ಸುವಂತೆ, ಕಾಶೀನಾಥನು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನಿಟ್ಟ
 ದ್ದನು! ತನ್ನ ವಿವಾಹದ ಮಗ್ಗುಲ ವಿಚಾರಗಳು-ಮಾತು-ಕಥೆಗಳು ನಡ
 ದಿರುವವೆಂದು ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೆ, ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ನನ್ನ
 ಸಮ್ಮತಿಯಿಲ್ಲೆಂದು ಆತನು ತಾಯಿಯ ಮುಂದೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವೀಳಿ
 ಬಿಟ್ಟನು; ಮತ್ತು ಇಷ್ಟಾದರೂ ನೀವು ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪತೆಯಿಲ್ಲದೆ
 ಬಲುವೆಯಿಂದ ಮಾಡುವದನ್ನೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕರಿ, ನಾನು
 ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋಗಿ ವೆನು, ಎಂದು ಭಕ್ತ ತಿಳಿಸಿದನು ಇಗ್ಗ
 ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಸಂಸಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಈ ಅನಾದರವನ್ನು
 ನೋಡಿ, ಭಾನುಮತಿಗೆ ಮಗು ವಿಷಾದವೆನಿಸಿತು ಮಗನ ಮದುವೆ
 ಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದಿಂದ ಮಾಡಿ, ಮಗನ ಪ್ರಸಂಚನನ್ನು
 ಕಣ್ತುಂಬಿ ನೋಡಿ, ಕೃತಾರ್ಥಳಾಗಬೇಕೆಂದು ಒಯಸಿದ ಭಾನು
 ಮತಿಯು, ಮಗನ ಈ ಕರ್ಣಕರೋರ ವಚನಗಳಿಂದ ಹತಾಶಳಾದ
 ದ್ದರಲ್ಲಿ ಏನಾಶ್ಚರ್ಯವು?

ಕಾಶೀನಾಥನ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ವಿರಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಲಿಕ್ಕೆ
 ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿದ್ದವು ಸೀತಾವುರಕ್ಕೆ ಬಂದಂದಿನಿಂದ ಭಾನು
 ಮತಿಯು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ವಂದನೀಯ ಮಾವನ ಗುಣಾನು
 ವಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಶೋಕಾಕ್ರಾಂತಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಳು ಆ
 ಮಹಾಮಹಿಮನ ಸದಾಚರಣೆಯನ್ನೂ, ಶಾಂತ ಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ
 ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಮೇಲಿನ ಅಚಲ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನೂ ಮಗನ ಮುಂದೆ
 ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಾವನವರ ಶೋಧ ಮಾಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ
 ಸುತ್ತಲೂ ಜನರನ್ನು ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಕೆಯು ಗಂಡನಿಗೆ ಮೇ-

ಲಿಂದಮೇಲೆ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬರಹೋಗುವವರ ಮುಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರ ವರ್ತನ ವನ್ನಿ, ದಯಾಪೂರಿತ ಆಂತಃಕರಣವನ್ನೂ, ಧರ್ಮದ ಮೇಲಿನ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನೂ, ಶಾಂತಪುಸ್ತುಭಾವವನ್ನೂ ಆಕೆ ವರ್ಣಿಸುವ ದನ್ನು ಕಾಶೀನಾಥನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದ ರಂತೆ ಅಜ್ಜನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿರುವಾಗ ತನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಎದೆಗೆ ಅವಚಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬದನ್ನೂ, ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಮತೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬದನ್ನೂ ಆತನು ಕೇಳಿ ದ್ದನು. ಇವೆಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕಾಶೀನಾಥನ ಮನದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪೂಜ್ಯ ಪಿತಾಮಹನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಆದರವೂ, ಅಚಲ ವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯೂ, ಅಲೌಕಿಕ ಪ್ರೀತಿಯೂ, ಆಗಾಧಭಕ್ತಿಯೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದ್ದವು. ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಭಾನುವತಿಯು ಪತಿನಿಂದೆ ಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಪೂಜ್ಯನಾವನ ಗಣಾನುವಾದವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತಂದೆಯ ನಡ ತೆಯು ಅಜ್ಜನ ವರ್ತನವನ್ನು ಸರಿಗೆಟ್ಟದಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕಾಶೀ ನಾಥನ ಮನದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜನ ಭಕ್ತಿ-ಶ್ರದ್ಧೆಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋದ ಹೋದಂತೆ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರೇಮವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿತು.

ಅಜ್ಜನ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿ-ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳ ಕಾಶೀನಾಥನು ಅಜ್ಜನು ಜೀವಂತನಿದ್ದು, ಹಿಮ್ಮಿಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಬರುವನೆಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನು ಹದಿನೈದು ಹದಿನಾರು ವರುಷದವನಾದ ಕೂಡಲೆ ಊರೊಳಗಿನ ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳ- ಭೂತ-ಭವಿಷ್ಯ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರ ಹತ್ತರ-ಹೋಗಿ: “ಅಜ್ಜಂದಿರು ಜೀವಂತ ಇರುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಇದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು? ನನುಗೆ ಅವರು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಅವರು ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಎಂದು ತಿರುಗಿ ಬರಬಹುದು?” ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿ ದ್ದನು. ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲು, ಮಗನಿಗೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೆಂದು ಭಾನು ವತಿಯು ಬಹು ಪರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿ ನೋಡಿದಳು. ಆತನು ತನ್ನ ಹಟವನ್ನೇನೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಕೆಲದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಭಾನು ವತಿಯು ದೈವಗತಿಯಿಂದ ಪರಲೋಕವಾಸಿಯಾದಳು!! ಭಾನು

ಮತ್ತಿಯು ತೀರಿದ ಬಳಿಕೂತೂ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ಕಾಶೀನಾಥನಿಗೆ
 ಲಕ್ಷ್ಮ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಬರುವಾಗ ಬಹಳ ಆಗ್ರಹ ಮಾಡತೊಡ
 ಗಿದನು; "ದರೆ ಕಾಶೀನಾಥನು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ತಂದೆಯ
 ಮಾತಿಗೆ ಕಿಮ್ಮು: ಎಲ್ಲಿದ್ದು ಏನು ದಿವಕವಂತೂ ಆತನು ತಂದೆಗೆ
 "ನಾನು ಲಕ್ಷ್ಮಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಎಂದೂ ಸಮ್ಮತಿಸುವದಿಲ್ಲ.
 ನಾನು ಲಕ್ಷ್ಮವಿಲ್ಲದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಿವಸಿ ಕಾಪ್ಯ! ಕಾಪ್ಯಗೋ ಆಗು
 ತ್ತಿರಬಹುದು ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಗಾರೂ ಹೊರಟು ಹೋಗು
 ತ್ತೀನೆ!" ಎಂದು ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನು!

ಕಾಶೀನಾಥನ ಈ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಪತ್ನಿಯ
 ವಿಯೋಗವಿಂದ ವೇದದಲೇ ಬಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಾದ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು
 ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಸ್ವರಾಜಾದನು. ಆತನಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದು
 ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಆತನು ಲಕ್ಷ್ಮಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೆಂದು ಮಗನಿಗೆ
 ಆಗ್ರಹ ಮಾಡುವದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಆತನು ಯಾವಾಗಲೂ
 ಏಕಾಂತಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೂಳು ಕೂಳು ಗಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ತನ್ನ
 ಅಧ್ಯಷ್ಟವನ್ನು ತಾನೇ ಕಾಳಿಯಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಿವೆತ್ತಿವೆತ್ತಿ ವ್ಯಗ್ರ
 ವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಮಾಧುನೀ ಕಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ "ನಾನು ನನ್ನ
 ದೈವನನ್ನು ಕಳಿಯುವದಾದರೂ ಏನಿ? 'ಬಿತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಬೆಕೋ'
 ಎಂಬಂತೆ, ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಈಗ ಉಣ್ಣುವ ಹೊತ್ತು
 ಬಂದಿದೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಸರಮಪೂಜ್ಯತಾತಂದಿರಿಗೆ ಅಂಕಿತನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ
 ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವನು ನಿಷ್ಕರ ನಡೆ ನುಡಿಗಳಿಂದ
 ಆ ಮಹಾತ್ಮನನ್ನು ಒಡು ಪರಿಯಾಗಿ ನೋಯಿಸಿದೆನು. ಇಂಥ
 ಚಾಂಡಾಲನಾದ ನಾನು, ಇದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಕೃತಕರ್ಮದ ಫಲ
 ವನು, ಅನುಭವಿಸಿಗೊತ್ತಿರುವೆನು! ಅಂತೆಯೇ ನನ್ನ ಮಗನು ನನ್ನ
 ಅವಜ್ಜಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು!" ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ಸ್ವಾರ್ಥಮೂಲಕವಾಗಿ ತಂದೆಯ ಮಾ-
 ತನ್ನು ವಿೂರಿ ನಡೆದಿದ್ದರೆ, ಕಾಶೀನಾಥನು ನಿಸ್ವಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ತಂದೆ
 ಯನ್ನು ವಿೂರಿ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಇಂತೂ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ!

ಚಿಂತೆಯೇ ಮುಪ್ಪು!

ಚುಮು ಚುಮು ನಸುಕು ತಾರೆಗಳ ಅಧಿರಾಜನಾದ ಶೀತಕರನು ಪಶ್ಚಿಮಾದ್ರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಸಾಗಿದ್ದು, ಸಪರಿವಾರ ನಿಸ್ತೇಜವಾಗತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಿಲಕಿಲಾಟವು ಹಿಂದೇಸವನೆ ನಡೆದಿದೆ ಪ್ರಾಚ್ಯದಿಗ್ವಿಧುವು ಪತ್ಯಗಮನದ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ನೆಗುವಂತೆ ಅರುಣವರ್ಣವನ್ನು ಧರಿಸತೊಡಗಿರುವಳು. ಕೃಷ್ಣವರ್ಣದ ನಿರ್ಮಲ ಜಲವುಳ್ಳ ಯಮುನೆಯು ಶಾಂತವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಮಂದಮಾರುತನು ಸುಳ್ಳನೆ ಸುಳಿಯ ತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ, ಪ್ರವಾಹದ ವಿರುದ್ಧ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತೆರೆಗಳು ಹುಟ್ಟತೊಡಗಿವೆ. ನದಿಯ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಮಂಗಳಲು, ಮುಂಜಾವಿನ ತಂಪಿನಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಶೀತಲವಾಗಿದೆ ಜಲಚರಗಳು ಮನಸೋಕ್ತ ವಿಹಂಸತೊಡಗಿವೆ. ಅಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಮುನೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ತವಗಳು ಉಳುಕಿನ ಮೇಲೆ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದು, ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಮೂರ್ಚ್ಛಾಂಗತವಾಗಿದ್ದ ಹಿಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶವಸದೃಶವಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡಿತ್ತು!

ಪ್ರಿಯವಾಚಕರೇ, ಕಾಲಮಾಕಾತ್ಯವು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು. ಯಾವ ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಭರತಭೂಮಿಯನ್ನು ಗದಗದನೆ ನಡುಗಿಸಿದ ಔರಂಗಜೇಬನಂಥ ಸಾಮ್ರಾಟನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಅದೇ ದಿಲ್ಲಿಯ ಹತ್ತರದಲ್ಲಿ ಠಕ್ಕ ಜನರ ಭಸುಂಕರ ಘಂಡಾಟಕೆಯು ಈಗ ನಡೆದಿರುವದು. ಈ ಠಕ್ಕಜನರು ಮಾಡಿದ ಭಯಂಕರ ಕ್ರೂರಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನೋಡುವದೊತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ, ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳುವದು ಕೂಡಾ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿರುವದು. ಈ ಜನರು ಟೋಳಿಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಿರುಗುತ್ತ ಸಭ್ಯಗೃಹಸ್ಥರಂತೆ ಉಡಿಗೆ-ತೊಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಪಾಂಥಸ್ತರನ್ನು ಅತಿ ಸಖ್ಯದಿಂದಲೇ, ಕೊರಳಿಗೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಗಿದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಅತ್ಯಂತ ಸಭ್ಯ(?) ಕೊಲೆಗಡಕರಿಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮೂವರು ಆಹುತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅಕೋ, ಅತ್ತನೋಡಿರಿ; ನೀರೊಳಗೆ ಬಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳುವದನ್ನು!

ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮುಂಜಾವಿನ ತಂಗಾಳಿಯಿಂದ ಇಷ್ಟೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಶವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಪೂರ್ಣ ಎಚ್ಚತ್ತನು. ಆತನ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಹುಣ್ಣು ಹುಣ್ಣು ಆಗಿತ್ತು. ಆತನು ತರುಣನಾಗಿದ್ದನು ಕಿಂಚಿತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ತರುಣನು ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ಕುಳಿತು, ಕ್ಷೇಣದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ನೀರಿಕ್ಷಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಉಳಿದ ಎರಡು ಹೆಣಗಳ ದುರವಸ್ಥೆಯು ಬಿದ್ದಿತು. ಕೂಡಲೆ, 'ಅಯ್ಯೋ!' ಎಂದು ಪುನಃ ದೊಪ್ಪನೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಮೂರ್ಛಿತನಾದನು. ಮತ್ತೆ ಒಂದೆರಡು ಗಳಿಗೆಗಳು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಎಚ್ಚತ್ತು ಒಂದೇಸವನೆ ಶೋಕಮಾಡಲಾಂಭಿಸಿದನು. ಪ್ರಿಯವಾಚಕರೇ, ಆ ಶವಗಳು ಬೇರೆ ಯಾರವೂ ಆಗಿರದೆ, ಆ ತರುಣನ ತಂದೆಯ ಹಾಗು ಬಹು ದಿವಸದಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪರಿಚಾರಿಕೆಯ ಶವಗಳಾಗಿದ್ದವು!

ಲಾಹೋರದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿಷಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಪುಣನಾದ ಪಂಡಿತ ಶಾಂತಾಪ್ರಸಾದನೆಂಬ ಬಾಹ್ಯಾಣನು ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನಿಗೆ ಸೀತಾಪುರದಲ್ಲಿಯೂ ಜ್ಯೋತಿಷ ಪಂಡಿತ ಶಂಭುಪ್ರಸಾದನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಆ ದಂಪತಿಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯಾ ನಾಥನೆಂಬ ಮಗನೂ, ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರೀ ಎಂಬ ಮಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಸೀತಾಪುರದಲ್ಲಿಯೂ ಶಂಭುಪ್ರಸಾದನು ಜ್ಯೋತಿಷಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಆತ್ಯಂತ ಪಾರಂಗತನಿದ್ದ ಮೂಲಕ, ಶಾಂತಾಪ್ರಸಾದನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಜ್ಯೋತಿಷ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಿಸಿದ್ದನು. ಪಂಡಿತ ಶಂಭುಪ್ರಸಾದನ ಮಕ್ಕಳಾದ ದೇವೀಪ್ರಸಾದ ಮತ್ತು ಬಲದೇವಪ್ರಸಾದರೂ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರಿದ್ದರು. ಪಂಡಿತ ಶಾಂತಾಪ್ರಸಾದನು ಮನೆ ಮಲ್ಲಿಯೇ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನಿಗೆ ಸರಾಸರಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿದ ತರುವಾಯ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆಂದು ಸೀತಾಪುರಕ್ಕೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದನು. ಸಂಗಡ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ದಾಸಿಯನ್ನೂ, ಜಸ್ಟೆಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸ್ವಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಜನನಿಯನ್ನು ಕಳಕೊಂಡಿದ್ದ ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯೆಂಬ ೪-೫ ವರುಷದ ಮಗಳನ್ನೂ ಕರಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಇಂತು ಆ ಕುಟುಂಬವು ಸೀತಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದರ ಸಲುವಾಗಿ ದಿಲ್ಲಿಯ ಮೇಲಿಂದ ಸಾಗಿ ರಲು, ಒಂದು ದಿವಸ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಾತ್ ದಿಲ್ಲಿಯ ಹತ್ತರ ಒಂದು ತಕ್ಕರ ಟೋಳಿಯು ಅವರಿಗೆ ಗೆಂಟುಬಿತ್ತು.

ಆಗ ಪಾಪ! ಆ ಅನಾಥ ತಂದೆ-ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಗಾಸಿಯನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯಾಚಾರದಂತೆ ಆ ಮೋಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿ, ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಾದ ಸ್ವಲ್ಪಾಸೇಶ್ವರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟರು! ಸುದೈವದಿಂದ ರಾಜರಾಜ ಪರಾಷದ ತರುಣನಾದ ಅರ್ಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ಹರಣವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೋದ್ದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಠಕ್ಕರು ಮೂವರೂ ಸತ್ತರೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆ ಮೂವರೂ ಶವಗಳನ್ನು ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಬಿಟ್ಟರು.

ಮಾರನೇದಿನಕ್ಕೆ ಮಂಜೂವಿನ ತೆಂಕಣ ತಂಗಾಳಿಯಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತು ಅರ್ಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು, ತಂದೆಯ ದುರ್ವಿವರಣವನ್ನು ನೋಡಿ, ಬಿಲು ದುಃಖಪಟ್ಟನು ದೊಡ್ಡ ಭೈನಿ ತೆ ಮು ಅಳಹತ್ತಿದನು. ಆತನ ಈ ದುಃಖವನ್ನು ಶಮನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಮುನೆಯ ಹೊರತಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಯಾರೂ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ವೇದಲಿನ ದುಃಖದ ಅವೇಶವು ತುಸ ಕಡಿಮೆಯಾದನೆಂತರ ಈತನು ಕುಳಿತಲ್ಲೊಂದ ಎದ್ದು ಆತನು ತಂದೆಯ ಶವದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದನು; ಆದರೆ ತಂಗಿಯ ಶವವು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲೇಡಲ್ಲದು. ಆತನು ಬತ್ತಿತ್ತ ಶೋಧಿಸಿಗನು ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥ! ಆಗ ಆತನು ತಂಗಿಯನ್ನು ನೋಡಲಾದ ಆ ಠಕ್ಕರು ಬಹುಶಃ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು, ವತ್ತಿಷ್ಟು ದುಃಖಿಸಿ ಹತ್ತಿದನು; ಆದರೆ ಎ ನುಷ್ಟನು ದುಃಖವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂತ ಮಾಡುವನು? ತಾಸೆರಡು ತಾಸುಗಳಿಗೂ ಮೇಳ. ಬಿನ್ನಾದೊಡನೆ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ದುಃಖವನ್ನು ಮುರಿಯಲಿವನು. ಆದುದಂತೆ ಅರ್ಯೋಧ್ಯಾನಾಥನೂ ತುಸ ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು: "ನಾನು ಇನ್ನು ಬದುಕಿ ಇದ್ದು ಮಾಡಬಹುದು ಏನು? ಪ್ರೀತಿಯ ತಂದೆಯೇ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದನು ನಾನಾದರೂ ತಂದೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನುಸರಿಸುವದೇ ಯೋಗ್ಯವು. ದೇವಾ! ನಿನ್ನಿನ ದಿವಸವೇ ನಾನು ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ತಂದೆಯ ಈ ದುರ್ವಿವರಣವನ್ನೂ, ತಂಗಿಯು ಠಕ್ಕರ ಪಾಲನೆಯನ್ನೂ ನೋಡುವ ಪ್ರಸಂಗವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಹಳಿಗಳಿಸುತ್ತ, ಆ ಎರಡೂ ಶವಗಳನ್ನು ಯಮುನೆಯ ಮಧ್ಯಸ್ಥವಾಹಕ್ಕೆ ದೂಡಿ ಜಲಚುಗಳಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಇನ್ನು ತಾನೂ ಯಮುನೆಯನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ

ಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಹಿಂದೂ ಪಂಡುವಿನ ಭಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು, ಉರ್ಧ್ವದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ: “ಜಂಭೋ! ಜನನೋಮೋ ಕಳಕೂಂಡ ಸ್ವಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲೆಯೇ ಈ ಭೂಭಾಗಿಗೆ ತಂದೆನನ್ನೆಂಬವನಿಗಿರುವ ದುರ್ಧರಪ್ರಸಂಗವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು; ಮುಂದೆ ನಡೆಯಬೇಡಿ. ಚಿಕ್ಕ ತಂಗಿಯನ್ನೂ-ಶ್ವಲಾಸೋಶ್ವಲಿಯನ್ನೂ-ಚಿರಕಾಲ ಈಗೀಡರ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದಿರುವದೆಂದರೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಭಯಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೆಣ್ಣು ನನ್ನ ಹೆಣ್ಣರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲವೆಂದ - ಈ ಅನ್ಯಾಯದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಅಳಿಕ್ಕಲ್ಲವಲ್ಲವೆಂದ ನಾನು ತಾಯಿಯನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ, ತಿಪ್ಪುವೇ ನಿನ್ನ ಹೆತ್ತರೇ ಅಲ್ಲವೆ” ಎಂದು ಅಂದೆ, ಇನ್ನೆ ಮೇಲೆ ನಡೆಯಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯೊಕ್ಕವನು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ತರುಣನ ಕರ್ಣಪ್ರವೇಶವು: “ತನ್ಮಾತೃ, ನುಂ ತಪ್ಯವಾಪು ತ ಆತ್ಮಹತ್ಯನನ್ನು ಮಾಡುವುದು ತವವಲ್ಲವೆಂದ ಶ್ವಲಕು ಸಂದಿವು.

ತರುಣನು ಬುಲುವನ್ನು ನೋಡಿ ತತ್ತನೆ, ಓರ್ವ ಕರ್ಣನು ಸ್ವಾದಂಭಿಣಿ ಮುಖವು ದೈವದ ಗೃಹಸ್ಥನು ನಿಂತು ತತ್ತನೆ ತರುಣನಿಗೆ ಅಗೃಹಸ್ಥನು ಪರಿಚಿತವಾದುದು ಅಗೃಹಸ್ಥನು ಪಪಾತ್ರ ನುಂತ್ಯ ಅನಾಥ ತರುಣನನ್ನು ಗರ್ವಿಸಿದನು. ಅನುಮುಖನು ದೈಯು ಚಿಂತಾಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಅತ್ತರಿಸಿದನೆಂದು ನೋಡಿದನು. ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಮುನ್ನೆಗೆ ಅತನು ತರುಣನನ್ನು ಶೂತ: - “ತನ್ಮಾತೃ, ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯು ಧರ್ಮತಪ್ಯವಾಪು ಪ ತಪ್ಯವಾಪು ಕಾಲದ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಪಪಾತ್ರವನ್ನು ಕೂಟ್ಟು ವಿಕೃತವನು ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟು ಬೇಡ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ತರುಣನು ಬುಲುವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಸ್ವೇದಿಸಿದುದು: “ಶ್ರೀಷ್ಠರೇ, ನನ್ನ ದೀಕ್ಷಾತರು ತಪಗಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ನನ್ನಂಥ ಅನಾಥನು ಈಗಿನಿಂದಾದುದು ಏನು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಖರೂಪದಿಂದ ಪಾರಾಧನೆಯು ಅರಿಣವೇ ಸು! ಅಂತೆಯೇ ನಾನು ನುಷ್ಟರ ಜ್ಞಯಿಂದ ಯಾತಾಯಾತವನ್ನು ನೋಡು ಸಾಯುವದ ಕ್ಷಿಂಕ, ದುನುನೆಯನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿರುವೆನು.” ಎಂದು ಅಂದನು.

“ಬಾಲಕನೇ, ನಿನ್ನ ಕರುಣಾಜನಕ ಸ್ಥಿತಿಯು ನನಗೆ ಪರ

ಸ್ವರ ಗೊತ್ತಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತೆಂಬ ದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಗೊಡವೆಗೆ ನೀನು ಹೋಗಬೇಡ! ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ದುಷ್ಟರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರುವರು. ಆ ಅನಾಥ ಕೂಸನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಹೀಗೆ ಅಧಃಪತನದ ಪಾರ್ಗವನನ್ನು ಸುಸರಿಸುವುದು ತಂದೆ?”

“ಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ನನ್ನ ತಂಗಿಯು ಎಂದಾದರೂ ಲಭಿಸಬಹುದೇ? ಆ ದುಷ್ಟ ವೇದಸಗಾರರು ಆ ಅನಾಥ ಬಾಲಿಕೆಯ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಏನು ಮಾಡುವರೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ! ನಾನು ತಂಗಿಯ ಆಶೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ, ಸಿಂಹನ ದವಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಅಹಾರವನ್ನು ಕಸಿದು ಕೊಳ್ಳುವಂತೆಯೇ ಸರಿ!”

“ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯು ರಾಕ್ಷಸರ ದವಡೆಯೊಳಗಿಂದಲೂ, ಸಿಂಹನ ಗುಹೆಯೊಳಗಿಂದಲೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಪಾರಾಗಿ, ನಿನಗೆ ದರ್ಶನಕೊಡಬಹುದು. ನೀನು ಈಗ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವಾಗ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಂತೆ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ವಿಲಂಬ ಮಾಡಬೇಡ.”

“ನಾನು ರಕ್ತರ ಹಾವಳಿಯೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಸೀತಾಪುರಕ್ಕೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮುಟ್ಟುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?”

“ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹೇಳುವೆನು. ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಬಾ” ಎಂದು ಆ ಗೃಹಸ್ಥನು ತರುಣನನ್ನು ಸಂತ್ಪ್ರಸಿ, ದಿಲ್ಲಿಯ ಊರೊಳಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೊದನು; ಹಾಗೂ ಹಿಂದೆರಡು ದಿವಸಗಳ ತರುವಾಯ ಸಭ್ಯದಾರಿಕಾರರ ಸಂಗಡ ಆತನನ್ನು ಸೀತಾಪುರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಸೀತಾಪುರಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿದನು; ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನೀದೆ? ಮಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ತಾಲೂಕದಾರರ ಭಯಂಕರ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಮಾನಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಶಂಭುಪ್ರಸಾದನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಶರಯೂನದಿಯ ಮಡುವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೆಂದೂ, ದೇವೀಪ್ರಸಾದ-ಬಲದೇವಪ್ರಸಾದರು ಆಗ್ನೇ ಮನೆ ಮಾರುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಎತ್ತೋ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರೆಂದೂ ತಿಳಿಯಿತು. ಆಗ ಆತನ ಮೈಮೇಲೆ ಆಕಾಶವೇ ಕಡಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು! ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿತೆಗೆದು, ಭೋರೆಂದು ಅಳಹತ್ತಿದನು. ಪಾಪ! ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಂದೆಯನ್ನೂ,

ಚಿಕ್ಕ ತಂಗಿಯನ್ನೂ ಕಳಕೊಂಡು ಅನಾಥನಾದ ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನಿಗೆ ಮಾವನ ಮನೆಯ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆದ ಅದುಃಖವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಳವಲ್ಲ! ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನ ವಗನಾದ ಕಾಶೀನಾಥನು ಅದೇ ದಾರಿಯಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು ಕಾಶೀನಾಥನು ಅತ್ಯಂತ ಕರುಣಾಸ್ವಭಾವದವನೆಂಬದು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯೇ ಸರಿ. ಆತನು ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ಹೀನದೀನ ಮುಖಮುದ್ರೆಯನ್ನೂ, ಅವನು ಭಯಂಕರ ಶೋಕಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವದನ್ನೂ ನೋಡಿ ಕನಿಕರಬಟ್ಟು, ನಾನಾಪರಿಯಿಂದ ಸಂತ್ಪಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಹತ್ತಿದನು.

ಕಾಶೀನಾಥನು ತಂದೆಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ದಿನೇ-ದಿನೇ ಅಧಿಕಾಧಿಕವಾಗಿ ವಿಂಕ್ತನಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದನೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೇ! ಆತನು ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ಬಹುಶಃ ಸಾಧು-ಸಂನ್ಯಾಸಿ-ಬೈರಾಗಿ-ಗೋಸಾವಿಗಳ ಸಂಗಡವೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು ಅವರ ಸೇವಾ-ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆತನಿಗೆ ಹಸಿವೆ-ನೀರಡಿಕೆಗಳ, ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ, ಮನೆ-ಮಾರುಗಳ ಸ್ಮರಣೆಯು ಕೂಡ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ಮಗನ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ಬಲು ಮರುಗಿದನು. ಹಿಂದೆಲ್ಲಿದ್ದು ದಿನಸ ಈತನು ಮನೆಮಾರುಗಳ ಮೇಲೆ ತುಲಿಸಿಪತ್ರವನ್ನಿಟ್ಟು, ಹೊರಟುಹೋಗಿ ಕೃವನೆಂಬದು ಆತನಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು. ತನ್ನ ತರುವಾಯ ಈ ಅಪಾರವಾದ ಸಂಪತ್ತಿಯೂ, ಈ ಜಹಾಗೀರಿಯೂ ನಷ್ಟವಾಗುವವೋ ಹೇಗೆ, ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಆತನು ಬಹಳ ಆಸ್ವಸ್ಥನಾಗಿದ್ದನು. ಇಂತು ತರ್ಕ-ವಿತರ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳಾದ ಮಾನಕುವರಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಗೆ ಕೊಡದೆ, ಓರ್ವ ಸಚ್ಚರಿತ್ರನಾದ ಬಡ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಮನೆಮಾರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಾಶೀನಾಥನು ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದನು. ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಸುಸ್ವಭಾವಿಯೂ, ಸಚ್ಚರಿತ್ರನೂ, ತರುಣನೂ ಮಕ್ಕು ಸುರೂಪಿಯೂ

ಆಗಿದ್ದನು. ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ತಂದೆಯಾದ ಕಾಂತಪ್ರಸಾದನು ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನ ಮಿತ್ರನಿದ್ದನು ಇಂಥ ಉಚ್ಚ ಕುಲೋತ್ಪನ್ನ ಸಚ್ಚರಿತ್ರೆ ತರುಣನನ್ನು ಕಂಡು, ತನ್ನ ಮಾನಕುಮಾರಿಗಂದು ವರ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನಿಗೆ, ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ದರಿದ್ರನಿಗೆ ದ್ರವ್ಯದ ನಿಧಿಯು ದೊರೆತಂತಾದನು ಆತನು ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿದ ದಿವಸವೇ ಮಾನಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಈತನಿಗೇ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥ-ಮಾನಕುಮಾರಿಯರು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮಭಾವವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುವದೂ ಆತನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ಆ ಪ್ರೇಮಿಯುಗ್ಮಗಳ ವಿವಾಹ ಮಾಡುವದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಕಡುಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ತುಸು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಋತುಮತಿಯಾದಳು ಷೋಡಶದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗರ್ಭಾಧಾನಕಾರ್ಯವೂ ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ಜರುಗಿತು ಆ ಪ್ರೇಮಿಯುಗ್ಮವು ಪುಸ್ಪರ ತೋರ್ಪಡಿಸುವ ಆಲೌಕಿಕ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ನೋಡಿ, ಕಾಶೀನಾಥನ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ವ್ಯಧಿತಾಂತಃಕರಣಿಯಾದ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ಸಂತಸಪಟ್ಟನು. ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿ-ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯರಂತೂ ಮೊದಲೇ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಕರರ ಸಂಗಡ ಪ್ರೇಮದಿಂದಿರುವದರಿಂದ, ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನ ಆನಂದವು ಈಗ ಇಮ್ಮಡಿಸಿ ಹೋಯಿತು

ಈ ಸಂಸಾರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಸುಖದ ಕಾಲವು ಲಭಿಸುವದು ಶಕ್ಯವಲ್ಲವಷ್ಟೇ? ಹಿಂದುವೇಳೆ ಸುಖದ ಕಾಲವು ಈ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪರನಾರ್ಥದ ಸ್ಮರಣವು ಕೂಡ ಆಗುತ್ತಿತ್ತೋ-ಇಲ್ಲವೋ, ಎಂಬದು ಸಂದೇಹಾಸ್ಪದ ಪ್ರಶ್ನವೇ ಸರಿ. ಇರಲಿ. ಇಲ್ಲಿಯ ಆನಂದವು ಕ್ಷಣಿಕವು. ಹಗಲಿನ ಹಿಂದೆ ರಾತ್ರಿಯೂ, ರಾತ್ರಿಯ ಹಿಂದೆ ಹಗಲೂ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿರುವಂತೆ, ಸುಖದ ಹಿಂದೆ ದುಃಖವೂ ದುಃಖದ ಹಿಂದೆ ಸುಖವೂ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಅಂದಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನ ಆನಂದ ಕಾಲವು-ಸುಖದ ಕಲ್ಪನೆಯು-ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಉಳಿಯುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?

ಮುಂದೆ ತುಸ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನ ಮೇಲೆ ಒಂದರ ಹಿಂದೊಂದು ದುಃಖಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬರಹತ್ತಿ, ಆತನು ಅದರಿಂದ ಒಂದು ಜರ್ಜರನಾದನು.

ಸಾದತಲ್ಲಿಯ ತರುವಾಯ ಗಾರ್ಹಿಷ್ಠ್ಯದೀನ ಹೈದರನು ಆಯೋಧ್ಯಾವತಿಯಾದನು. ಅಂಗೈಕಂಪನಿಯ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಆತನು ಸಾರ್ವಭೌಮನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಹವ್ಯಾಸದಿಂದ ಬಡ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ಭಯಂಕರ ಬಲುಮೆಯ ಕರಗಳನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎತ್ತ ನೋಡಿದತ್ತೆಲ್ಲ ಬಂಡಾಯಗಳೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಸೇವಕರುಳ್ಳ ದೊಡ್ಡ ಜವಾನದಾರರು ಅಸಹ್ಯ ಕರವನ್ನು ತೆತ್ತಲಾರದೆ, ತಾಲೂಕದಾರನ ಸಂಗಡ ಪ್ರಸಿದ್ಧರೀತಿಯಿಂದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೂಡಿದರು. ದುಷ್ಕೃತಾಲೂಕದಾರರು ಕರವಸೂಲ ಮಾಡುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನಾಥ ಪ್ರಜೆಗಳ-ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಾನಭಂಗವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಣವಿಲ್ಲ, ತಾಲೂಕದಾರರ ವಿರುದ್ಧ ನಿಂತು ಮಾನರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ ಇಂಥ ಲಕ್ಷ್ಮಾವಧಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಹೀನದೀನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಾಚಕರೇ ತರ್ಕಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ, ವಿವರಿಸುವದು ಅಸಂಭವವು ಕೆಲವರು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ, ಹಲವರು ಪ್ರಾಣಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಕೊಂದು ಬಂಡುಗಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಹಲವರು ವಿರಕ್ತಭಾವದಿಂದ ಹಿಮಗಿರಿಯನ್ನಾಶ್ರಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತು ಆಯೋಧ್ಯಾ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಪಸರಿಸಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೀತಾವುರವು ಬಂಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು. ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನ ಆಳಿಯಂದಿರಾದ ರಾಜಾದಿಗ್ವಿಜಯ ಸಿಂಹ-ಹರಪಾಲಸಿಂಹರು ಮುಖಂಡರಾಗಿ, ತಕ್ಕಷ್ಟು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ತಾಲೂಕದಾರರ ಸಂಗಡ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಜಗಳಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರು ವಸ್ತುತಃ ಸಂಗ್ರಾಮಪ್ರಿಯರಿದ್ದರು. ಅವರು ಎಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ತಾಲೂಕದಾರರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ, ಸೀತಾವುರವನ್ನು ದುಷ್ಕರ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ತಡೆದು, ಸ್ವತಃ ಅರಸರಂತೆ ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬರಬರುತ್ತ ಸೀತಾವುರದ ಪ್ರಸನ್ನ ಬೆಳೆಯಿತು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಇಂಗಿ

ಷರ ಸಹಾಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಸೀತಾವುರದ ಒಂಡನ್ನು ಮುರಿಯುವದು ಅಗತ್ಯವಾಯಿತು ಕಡೆಗೆ ನೇಪಾಳದ ಯುದ್ಧವು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಸೀತಾವುರದ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವು ಕಳುಹಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜ ದ್ವಿಜಯಸಿಂಹ ಮತ್ತು ರಾಜಾಹರಪಾಲಸಿಂಹರು ತಮ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಎದುರಾಗಿ, ಅತ್ಯಂತ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಸಿಂಹಗಳಂತೆ ಮೈರಿಗಳ ಸಂಗಡ ಹೋರಾಡಿ ಕಡೆಗೆ ವೀರಸ್ವರ್ಗವನ್ನೈದಿದರು! ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಿಂಹಗಳಂತಿರುವ ಈರ್ವ ಜಾಮಾತರೂ ಅಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತಕನ ಪಶವಾದ್ದರಿಂದ, ಗಂಗಾ ಪ್ರಸಾದಮ ಶೋಕಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದನು. ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅತನ ಇಬ್ಬರೂ ವಿಧವೆಯರಾದ ಮಕ್ಕಳು ಮಾಡಿದ ಆಕ್ರೋಶವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಳವಲ್ಲ!

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದುಃಖ ಪರಂಪರೆಗಳು ಬರಹತ್ತಿದವೆಂದರೆ, ಹಿಂದರಹಿಂದೊಂದು ಬಂದೇ ಬರುತ್ತವೆಂಬದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ಮೇಲಿನ ದುರ್ಧರ ಪ್ರಸಂಗವು ಸಂಭವಿಸಿದ ವರ್ಷಾರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಗಾ ಪ್ರಸಾದನ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ಭಯಂಕರ ಪ್ರಸಂಗವು ಒಂದೊದಗಿತು. ಹಿಂದು ದಿವಸ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ದುಷ್ಟರು ಗಂಗಾ ಪ್ರಸಾದನ ಮನೆಗೆ ದರವಡೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಎಬ್ಬಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಸಂದರಿಯಾದ ಮಾನಕುಮಾರಿಯನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು! ಆಗ ಆ ಕುಟುಂಬದವರ ಗೋಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಳವಲ್ಲ! ಪ್ರಿಯ ತಂಗಿಯು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲದಂತಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕಾರ್ತೀನಾಥನು ದಿಬ್ಬಿಠನಾದನು. ಇಬ್ಬರೂ ಭಗಿನಿಯರು ತಂಗಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೆನೆನೆನಿಸಿ ಗೋಳಿಟ್ಟರು ಗಂಗಾ ಪ್ರಸಾದನ ಹರಣವೇ ನಡುನೆತ್ತಿಯಿಂದ ಹಾರಿ ಹೋದಂತಾಯಿತು. ಪ್ರಿಯತಮೆಯ ವಿರಹದಿಂದ ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೇಗಾಯಿತೆಂಬದನ್ನು ತಾರುಣ್ಯದ ಭರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯತಮೆಯನ್ನು ಅಗಲಿದ ತರುಣರೇ ಬಲ್ಲರಲ್ಲದೆ, ಅನ್ಯರು ಅರಿಯರು! ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ವಿಯೋಗವೂ, ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಂಡ-ಹೆಂಡಿರ ವಿಯೋಗವೂ ಮತ್ತು ವೃದ್ಧಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪುತ್ರವಿಯೋಗವೂ ಅಸಹ್ಯವಾದವುಗಳೆಂಬದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಪ್ರಿಯಳ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥ

ನಿಗೆ ತುಂಬಾ ವಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತು. ಹಿಂದುವೇಳೆ ಅಂಥ ವ್ರತಭಂಗವಾಗುವ ಸಮಯವು ಹಿಡಗಿದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಅವಳು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಳೆಂಬದನ್ನೂ ಆತನು ಅರಿತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಆಕೆಯು ಸ್ವೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ-ನಿದ್ರಿತಳಾಗಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ- ದ.ಷ್ಟರು ಎಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವರೋ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಆತನನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಏನೇ ಇರಲಿ, ಪ್ರಿಯಳ ಶೋಧವನ್ನು ಮಾಡುವದೇ ತನ್ನ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು, ಎಲ್ಲರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ಮೊದಲೇ ವೀತರಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಕಾರ್ತಿನಾಥನು ತಂಗಿಯ ದುರ್ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ವಿರಕ್ತನಾಗಿ, ತಂಗಿಯ ಶೋಧಕ್ಕೆಂದು ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ಸಂಗಡಲೇ ಹೊರಟನು. ಹೀಗೆ ಆ ಈವರೂ ಮಾನಕುಮಾರಿಯ ಶೋಧಕ್ಕೋಸ್ಕರ ದೇಶದೇಶಗಳನ್ನು ಸಂಚರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಇತ್ತ “ಚಿಂತೆಯೇ ಮುತ್ತು” ಎಂಬಂತೆ ಅಗಾಧ ಶೋಕಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ಮುಪ್ಪಿನ ಮುದುಕನಂತೆ ಕಾಣಹತ್ತಿದನು. ದಿನೇದಿನೇ ಆತನು ಆನ್ನ-ನೀರುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದನು. ಸ್ವಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಡುವಯಸ್ಸಿನ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ಚಿಂತಾನಲದಿಂದ ಬೆಂಜವನಾಗಿ, ತೊಂಬತ್ತು ವರುಷದ ಮುದುಕನಂತೆ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದನು!

ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರು!

ಆಯೋಧ್ಯೆಯ ವಾಯವ್ಯಕ್ಕಿರುವ ಸೀತಾವುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯು ಬಹುತರ ಎಲ್ಲ ಜಮೀನುದಾರರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರೀತಿಯಿಂದ ಬಂಡು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾಗಿದ್ದರು. ಬಾದಶಹನ ತಾಲೂಕುದಾರ-ತಹಸೀಲದಾರ ಮುಂತಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸೀತಾವುರದಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಸಹ ಧೈರ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ಸೀತಾವುರದ ಜಮೀನುದಾರರಲ್ಲಿ ದಿಗ್ವಿಜಯಸಿಂಹನೆಂಬ ಉಂಬಳಿಗಾರನು ಪ್ರಮುಖನಿದ್ದನಷ್ಟೇ! ಮಹಾ

ರಾಜಾ ದಿಗ್ವಿಜಯಸಿಂಹನು ಕಡುಗಲಿಯಿದ್ದನು ಎಲ್ಲಜನರು ಬಹುಶಃ ಆತನನ್ನೇ ಸೀತಾವ್ರತದ ರಾಜನೆಂದು ನಂಬಿ, ಆತನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಮಾನ-ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಬರಬರುತ್ತ ದಿಗ್ವಿಜಯಸಿಂಹನ ಪ್ರಸ್ಥವು ಬೆಳೆದು, ಕಡೆಗೆ ಅವನ ಬಂಡನ್ನು ಮೂರಿಯ ಲಿಕ್ಕೆ ಬಾದಶಹ ಗಾಝಿಉದ್ದೀನ ಹೈದರನು ತನ್ನ ಬಾದಶಾಹೀ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕಾಯಿತು ದಿಗ್ವಿಜಯಸಿಂಹನಾದರೂ ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ಬಾದಶಹನ ಸಂಗಡ ಹೋರಾಡಿ, ಕಡೆಗೆ ವೀರಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ವಾಚಕರ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದು

ದಿಗ್ವಿಜಯಸಿಂಹನ ವಾಡೆಯು ಬಹು ಭವ್ಯವಾಗಿ ಇತ್ತು. ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿ ಭದ್ರವಾದ ಗೋಡೆಗಳಿದ್ದು, ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೂ ನಾಲ್ಕು ಭವ್ಯವಾದ ಸಿಂಹದ್ವಾರಗಳಿದ್ದವು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಸಿಂಹದ್ವಾರದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಮೊದಲು ಎದುರಿಗೆ ಹಿಂದು ಪೆಟೆಯು ಹತ್ತುತ್ತಿತ್ತು. ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆಗೆ ಭವ್ಯವಂದಿ ರಗಳೂ, ರಮ್ಯದೇವಾಲಯಗಳೂ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ಸಾಧು-ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ಮಠಗಳೂ ಇದ್ದವು ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಗೆ ಸೇವಕ-ರಯತರ ಮನೆಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಸೈನ್ಯದ ವಸ್ತಿಯಿತ್ತು. ಕೋಟೆಯ ಒಳಭಾಗದ ಈ ನೋಟವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಹೊಸಬನಿಗೆ ಇದೆಂದೂ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ಪುಟ್ಟ ಪಟ್ಟಣ ವೆಂಬಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು! ಸೈನ್ಯದ ಭಾವಣೆಯಿಂದ ಸುಮಾರು ಎಂಟು ನೂರು ಮೊಳದ ಮೇಲೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆಗೆ ಮಹಾರಾಜಾ ದಿಗ್ವಿಜಯಸಿಂಹನ ಲಾಯವಿತ್ತು. ಈ ಲಾಯವು ಸದಾ ಅನೇಕುದಾರೆ ಮುಂತಾದ ಪಶುಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಮಧ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಾದ ಮಹಾರಾಜಾ ದಿಗ್ವಿಜಯಸಿಂಹನ ಖಾಸ ಮಹಾಲ ವಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಮಹಾಲು ಅನ್ನುವದಕ್ಕಿಂತ, ಅರಮನೆಯೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾದ ಆ ಮೇಲಂತಿ ಸ್ಥಾನ ಅರಮನೆಯು ನೋಟಕ್ಕೆ ಬಹು ರಮ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬಹು ಪ್ರಶಸ್ತವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಮಹಾಲಿನ ದ್ವಾರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಬಲಗಡೆಗೆ ಕಾರಕೂನರು ಕೂಡುವ ಕಟ್ಟಿಯೂ, ಎಡಗ

ಡೆಗೆ ಸೇವಕ ಜನರು ಕುಳಿತಿರುವ ಕಟ್ಟಿಯೂ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಎದುರಿಗ ಭವ್ಯವಾದ ಸದರ ಕಟ್ಟಿಯು ಇದ್ದು, ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ನಾನಾತರದ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಸುತ್ತಲೂ ಹಿಂದಿನ ತೂರ ಪುರುಷರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೂಗ ಹಾಕಿದ್ದು, ನಟ್ಟನಡುವೆ ಹಿಂದು ಭವ್ಯವಾದ ರಾವುಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಸಾಧುವುರುಷರ ಸಾಧುವಚನಗಳನ್ನು ಸುಂದರ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಬರೆದು ಗೋಡೆಗೆ ಅಂಟಿಸಿದ್ದರು. ತೇಗು-ದೇವದಾರುಗಳ ತೋಲೆ-ಕಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಿಗರು ನಾನಾತರದ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊರೆದಿದ್ದರು ಹೀಗೆ ಹೋಗಿ ತಕ್ಕ ಬಾಗಿಲದ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭವ್ಯಮಂಗಳಮೂರ್ತಿಯೂ, ಉಳಿದ ಕೌಶಲ್ಯವೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಸದರಿನ ಹಿಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಜಾಜಮು ಹಾಸಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಲೋಡು-ತೆಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಕೃಷ್ಣಾ ಜಿನಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಹಾಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ನಡುವಿನ ಮಹಾಲಿನ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಬಲಗಡೆಗೆ ಮೇಲು ಪುರಿಗೆಯನ್ನು ಹತ್ತತಕ್ಕ ಎಣೆಯ ಬಾಗಿಲವೂ, ಎಡಗಡೆಗೆ ಹಿಂದು ಗುಪ್ತದ್ವಾರದ ಬಾಗಿಲವೂ ಇದ್ದವು ಹೀಗಿನ ಮಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಕಾಶವು ಬೀಳಬೇಕೆಂದು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡನಡುವೆಕಬ್ಬಿಣ ಗಜಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಚಿಕ್ಕಕಿಂಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ನಡುವಿನ ಮಹಾಲಿನ ಎಡಗಡೆಗೆ ಭವ್ಯವಾದ ಪಾಕಶಾಲೆಯೂ, ಹತ್ತರವೇ ದೇವಮಂದಿರವೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಬಲಗಡೆಗೆ ದ್ವಿಜಯಸಿಂಹನ ವಿಲಾಸಮಂದಿರವಿತ್ತು. ಹಿಂದಿನ ಮಗ್ಗಲು ಉಗ್ರಾಣದ ಖೋಲಿಯಿದ್ದು, ಹತ್ತರವೇ ಮಜ್ಜನಶಾಲೆಯಿತ್ತು. ಮಜ್ಜನ ಶಾಲೆಯ ಹತ್ತರ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಭಾವಿಯೊಂದಿತ್ತು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಹಿಮ್ಮಗ್ಗಲು ದ್ವಿಜಯ ಸಿಂಹನ ವಿಹಾರದ ಪುಷ್ಪವನವಿತ್ತು. ಗುಲಾಬಿ, ಸಂಪಿಗೆ, ಸೇವಂತಿಗೆ, ಬಕುಲ, ಚಂಪಕ, ಪಾರಿಜಾತ ಮತ್ತು ನಾನಾತರದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ವೃಕ್ಷ-ಲತೆಗಳಿಂದ ಸದಾ ಶೋಭಿತವಾದ ಆ ರಮ್ಯ ವಿಶ್ರಾಂತಿವನವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವದು ಅಶಕ್ಯವೇ ಸರಿ!

ಆ ಭವ್ಯವಾದ ವಾಡೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ದ್ವಿಜಯಸಿಂಹನು

ಲೋಕಾಂತರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದಂದಿನಿಂದ, ಮೂಗಿಲ್ಲದ ಮುಖದಂತೆ ಆದೂ ಅಮಂಗಳವಾಗಿತ್ತು. ಮಹಾಲಿನ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗದ್ದೂಳ ಮುಸುಕಿದ್ದು, ಆವಾರದ ಗೋಡೆಗಳು ಕಲವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಳತೊಡಗಿದ್ದವು. ಮೂಲಿ-ಮೂಲಿಗೆ ಕಸವು ಬಿದ್ದಿದ್ದು, ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ದಿಗ್ವಿಜಯಸಿಂಹನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ತರುವಾಯ ವರ್ಷಾರು ತಿಂಗಳುಗಳ ವರೆಗೆ ಆ ಮುಖ್ಯ ಮಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಅಡಗಿದಂದಿನಿಂದ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ವಿಧವೆಯರಾದ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಹತ್ತಿದನು.

ಹಿಂದೂ ದಿವಸ ಮುಂಜಾವಿನ ಸಮಯ ಮಾಘ ಮಾಸವು. ಚಳಿಯ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ಇನ್ನೂ ನಷ್ಟವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಭಗವಾನ್‌ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನು ಉದಯಿಸಿ, ಚಳಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತರದಿಂದ ತನ್ನ ರಥವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದ್ದನು. ಸೀತಾವುರದಲ್ಲಿಯೂ ಜನರು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ತರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾರಾಜನು ದಿಗ್ವಿಜಯಸಿಂಹನ ಲಾಯದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆನೆ-ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಡಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಯತರು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ರಂಟೆ-ಕುಂಟೆ ಮುಂತಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳೊಡನೆ ಹೊಲಗಳಿಗೆ ಸಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದಿಗ್ವಿಜಯಸಿಂಹನ ಮಧ್ಯಮಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕನು ನೆರಳುತ್ತ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದು, ಆತನ ಕಾಬ್ದಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಏನೆನೋ ಗಣುಗುಟ್ಟುತ್ತ ಕೂಳಿತಿರುವರು. ಅವರ ಮುಖಚರ್ಯೆಯ ಮೇಲಿಂದಲೂ ಮಾತುಕಥೆಗಳ ಮೇಲಿಂದಲೂ ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರೆಂಬುದು ತಟ್ಟನೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಒಬ್ಬಳು ಸರಾಸರಿ ೧೮-೧೯ ವರುಷದವಳೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಅವಳಿಗಿಂತ ಸಮಾರು ಎರಡು ವರುಷ ಚಿಕ್ಕವಳೂ ಇರಬಹುದು. ಅವರ ಅವಯವಗಳು ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕನುಸರಿಸಿದ್ದ ಮೂಲಕ, ಗೌರವರ್ಣದ ಆ ತರುಣಿಯರು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣದ ಉದ್ದವಾದ ಕೇಶಕಲಾಪಗಳೂ, ಭವ್ಯವಾದ ಲಲಾಟೆಗಳೂ, ಕೃಷ್ಣವರ್ಣದ ಧನುಷ್ಯಾಕೃತಿ ಹುಬ್ಬುಗಳೂ, ಕಪ್ಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳೂ,

ಗುಲಾಬಿಯು ಗಲ್ಲಗಳೂ ಇದ್ದು, ಸರಳ ನಾಸಿಕವುಳ್ಳ ಆ ತರುಣಿಯರು ನಯನಮನೋಹರರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಹಿತ್ತಿಬಂದ ಕುಚಗಳೂ, ತುಂಬಿದ ನಿಕಂಬಗಳೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಟಿಪ್ರದೇಶವೂ, ಬಾಳೆಯ ದಿಂಡಿನಂಥ ಕುತ್ತಿಗೆಯೂ ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಕವಾಗಿದ್ದವು. ಗುಲಾಬಿಯ ಹೂವಿನ ಬಣ್ಣವನ್ನು ನಾಚಿಸುವ ಆ ಲಲನಾಮಣಿಯರ ತಳವಾದ ಗಳು ಅವರ ಅರ್ಧ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಇದ್ದು ಮಾಡುವದೇನು? ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮುಖ್ಯಲಂಕಾರವಾದ ಕುಂಕುಮತಿಲಕವು ಅವರ ಲಲಾಟಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಹಿಮಕರನಿಲ್ಲದ ಆಕಾಶದಂತೆ ಅವರ ಮುಖಬುಂಡಲವು ಹಾಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವಳು ಶರೀರದಿಂದ ಕಿಂಚಿತ್ ಸ್ಥೂಲಳಿದ್ದಳು. ಅವರಿರ್ವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯಳ ಗಂಭೀರ ಮುಖಚರ್ಯದ ಮೇಲಿಂದಲೂ, ಚಿಕ್ಕವಳ ಪುಕ್ಕ ಮುಖಚರ್ಯದ ಮೇಲಿಂದಲೂ ನೋಡಲು, ಅಕ್ಕನು ಧೈರ್ಯವಂತಳೆಂದು ತಟ್ಟನೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಮೇಲೆ ವರ್ಣಿಸಿದ ಈ ಸುಂದರ ತರುಣಿಯರು ಯಾರಿರಬಹುದೆಂಬುದು ಚಾಣಾಕ್ಷ ವಾಚಕರಿಗೆ ಹೊಳೆದಿರಬಹುದು. ಅವರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವಳು-ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯು, ರೋಗಿಯ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಚಕುತ್ತ ಹಿಚಕುತ್ತ ಚಿಂತಾಗ್ರಸ್ತಮುದ್ರೆಯಿಂದ: "ಅಕ್ಕಾ, ದೇವರು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಎ-ಥ ಭಯಂಕರ ಸಂಕಟ ತಂದನಲ್ಲ? ಅನಾಥರಾದ ನಮ್ಮನ್ನೂ, ಪೂಜ್ಯನಾದ ಈ ವೃದ್ಧ ಪಿತನನ್ನೂ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವರು ಯಾರು? ಶುಭೋ! ಅನಾಥರಾದ ನಮಗೆ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಅನ್ಯಗತಿಯಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಅನನ್ಯಭಾವದಿಂದ ಶರಣು ಬಂದಿರುವೆವು. ನಮ್ಮನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬೇಡ!" ಎಂದು ಕಂಬನಿಗಳನ್ನು ದುರಿಸುತ್ತ ನುಡಿದಳು.

ತಂಗಿಯ ಚಿಂತಾಗ್ರಸ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಕಳವಳಗೊಂಡ ಅಕ್ಕನು-ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯು ನಿಶ್ಚಯಸ್ವರದಿಂದ ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ: "ತಂಗೀ ಚಂದಾ, ಹೀಗೆ ಚಿಂತಾಗ್ರಸ್ತಳಾಗಬೇಡಮ್ಮಾ! ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಈಗ ದುರ್ಧರ ಸಮಯವು ಬಂದಿರುವದೇನೋ ನಿಜ; ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ಬಂದ ಸಂಕಟಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಆ ಅನಾಥರಕ್ಷ

ಕನು ಪಾರು ಮಾಡಿದಂತೆ, ಈ ಸಂಕಟದಿಂದಲೂ ಪಾರು ಮಾಡಬಹುದು ಇದರಲ್ಲೇನೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ!”

“ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದ ಪ ಸಂಗಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಈ ಸಾರೆಯೂ ಶಂಭ ವು ನಮ್ಮನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ” ಎಂದು ತಂಗಿಯು ಅಧೀರತೆಯಿಂದ ನಡೆದಳು.

“ಚಂದಾ, ದಿನಬಂಧುವಾದ ಆ ಕೈಲಾಸಪತಿಯು ಸದ್ಯದ ಸಂಕಟದೊಳಗಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಪಾರು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿನಗೆ ಅನಿಸುವದೋ? ಹಾಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದಿಗೂ ಆಗಲಾರದು. ಎಂದಿ ನಂತೆ ಈ ಸಂಕಟದೊಳಗಿಂದಲೂ ನಾವು ಪಾರಾಗಬಹುದೆವೆವು. ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ ಸಂಕಟ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಆ ಅನಾಥರಕ್ಷಕನು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ನಮಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸುವನು.”

ಅಕ್ಕನ ಈ ಧೈರ್ಯದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ತಂಗಿಯು ಏನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವಳ ಮನದಲ್ಲಿಯ ಚಿಂತೆಯು ಮಾತ್ರ ದೂರಾದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ ಭೀತಿ, ಚಿಂತೆ ಹಾಗೂ ತ್ರಸ್ತ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಅವಳು ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಶಂಭವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು ಆಗ ನಾರಾಯಣ ಕುಮಾರಿಯು ಪುನಃ ಮಾತಾಡತೊಡಗಿದಳು: “ಬಲುಮೆಯ ಜನರಿಂದ ನಾವು ತಂದೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಪೆವು. ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಮನೋದೇವತೆಯು ನನಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ! ನೀನು ತಿಲಮಾತ್ರವೂ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾಗಬೇಡ; ತಂದೆಯವರು ಮೊದಲೇ ಈ ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದ್ದರೆ, ಮಾನಕುಮಾರಿಯ ಗತಿಯು ಹೀಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಜರ ಮೃತ್ಯುಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಹಗಮನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ಕೇವಲ ತಂದೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಬದುಕಿದೆನು. ನೀನು ಚಿಂತೆಯನು ಬಿಟ್ಟು, ನಿರ್ಘನಮನದಿಂದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸು; ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಆತನು ಈ ಸಂಕಟದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಪಾರು ಮಾಡುವನು!”

ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಹೊರತು ನಮಗೆ ಅನ್ಯರು ಯಾರು ಸಹಾಯಕರಿರುವರು? ಆದರೂ ನಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದಾದಷ್ಟು ನಿವಾರಣೋ

ಪಾಯವನ್ನು ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಯಾಕಂದರೆ ಆಯತಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಏನೂ ತಿಳಿಯಲಾರದು”

ನಾರಾಯಣ ಕುಮಾರಿಯು ಕಿಂಚಿತ್ ಹಾಸ್ಯಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಇಂತು ಅಂದಳು: “ಬೇಕಾದಂಥ ಸಂಕಟ ಸಮಯವೊದಗಿದರೂ ನಾನು ಭ್ರಾಂತಳಾಗಲಾರೆನು”

ಅಕ್ಕನ ಹಾಸ್ಯಭಾವವು ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ವಿರಕ್ತವಾಣಿಯಿಂದ: “ಅಕ್ಕಾ, ಇದೇನು ವಿನೋದವೇ ವೇಳೆಯೇ? ಪ್ರಸ್ಯಕ್ತ ಶತ್ರುವು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿರುವಾಗ ಸಹ ನಿನಗೆ ನಗೆ ಬರುತ್ತದೋ?” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

“ನಾನು ವಿನೋದವನ್ನೂ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ನಗುವದೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಸಂಕಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಂಜುವದಿಲ್ಲ”

“ವಿನೋದಿ ಅವ್ವಾ, ಏನೇನೋ ಮಾತಾಡುವಿ! ಆಯಿತು. ಸಂಕಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಯು ಎಂದಾದರೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಉಳಿಯಬಹುದೋ? ಎಂದೂ ಉಳಿಯಲಾರದು.”

“ನೀನು ಅನ್ನುವಂತೆ ಏನೇನೋ ಸುಳಿಯೆಂದು-ಸೊಟ್ಟಿಯೆಂದು ನಾನು ಎಂದೂ ಮಾತಾಡುವದಿಲ್ಲ; ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸಂಕಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಂದು ಅಶ್ಚರ್ಯಕಾರಕ ಸಂಗತಿಯು ಕಾರಣವಾಗಿರುವದು ಅದು ನಿನಗೆ ನಿಜವೆನಿಸಲಾರದು. ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದರ ಮೇಲೆ ಕದಾಚಿತ್ ನಿನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸವೂ ಕೂಡಲಾರದು.”

“ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳು, ನೋಡೋಣ!”

“ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀನು ಏನು ಮಾಡುವಿ?”

‘ಯೋಗ್ಯಕಾರಣವಿದ್ದರೆ ತುಸು ಧೈರ್ಯವಾದರೂ ಬಂದೀತು ತಂಗಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಅಗ್ರಹವನ್ನು ನೋಡಿ, ನಾರಾಯಣ ಕುಮಾರಿಯು ನೇಳತೊಡಗಿದಳು: —“ಹಾಗಾದರೆ ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು ಅವರು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದ ದಿವಸದಿಂದ ನಾನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹಿಂದು ಅದ್ಭುತ ಜಮತ್ಕಾರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿ

ರಾವೆನು! ಈ ಅದ್ಭುತ ಸಂಗತಿಯ ಮೂರ್ತಿಯು ನನಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗೊತ್ತಾಗದಿದ್ದರೂ, ಈ ಸಂಗತಿಯು ಸಂಭವಿಸುವದು ಮಾತ್ರ ನಿಜ ಅತ್ತ ಅವರು ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನುಡಿದ ಕರ್ಣಕಲೋರ ವಾರ್ತೆಯು ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ, ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಕಾಕುಲಳಾದೆನು. ಅವರ ಸಂಗಡ ಇಲ್ಲವೆ ಅವರ ಪಾದುಕೆಯ ಸಂಗಡವಾದರೂ ಸಹ ಗಮನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಈ ಅಸಹ್ಯ ದುಃಖದ ಅಂತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಪೂರ್ಣ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ಚಂದಾ, ಸೋಜಿ ಗವನ್ನು ಏನು ಹೇಳಲಿ! ಅಕಸ್ಮಿತವಾಗಿ ಯಾವದೋ ಹಿಂದು ದಿವ್ಯಾ ಕೃತಿಯು ದೇವತೆಯು ನನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು, ನಾನು ಮಾಡಿದ ಮನೋನಿಶ ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾನಾಪಂಚು ಬೋಧವಚನಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಆ ದೇವತೆಯು ನಿಶ್ಚಯಸ್ಕರದಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ: “ಉಳಿದ ರಗಳೆ ಯೊ ಕ್ತುಟ್ಟಿಗಿರಲಿ; ನೀನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಲುವಾಗಿಯಾದರೂ ದೇಹ ತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ! ನೀನು ಸಹಗಮನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಈ ದುಃಖದೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗುವದೇನೋ ನಿಜ; ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಮಾತ್ರ ದುರ್ದಶೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು!” ದೇವತೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಅಸಮರ್ಥಳಾದೆನು ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೊಂದು ಚಮತ್ಕಾರವಾ ಯಿತು! ಒಮ್ಮೆ ಬಾದಶಹನ ಸೈನ್ಯವು ಈ ಭಾಗದ ಕಡೆಗೆ ರಯತ ರನ್ನು ಪಿಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬಂದಿತು. ಆ ಕ್ರೂರ ನರಪತು ಗಳ ಭಯಂಕರ ಛಲನೆಗೆ ಹೆದರಿ, ನಮ್ಮ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಓಡಿ ಹೋದರು. ಆ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ರಕ್ಷಣವಾಗತಕ್ಕ ಅನ್ಯಉಪಾಯಗಳು ತೋಚದ್ದರಿಂದ, ಧರ್ಮಸಂರಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಆಗ ಭಾಗೀರಥಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡೆನು; ಆದರೆ ನಾನು ಮೂರ್ಛಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಯಾರು ಮಲಗಿಸಿದರೆಂಬದು ನನಗೆ ಇಂದಿನ ವರೆಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲದು! ಎಚ್ಚರವಾದ ಮೇಲೆ ನೋಡುತ್ತೇನೆ, ಭಾಗೀರಥಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡ ನಾನು, ನನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವೆನು! ಆಗ ನಾನು ಚಕಿತಳಾದೆನು! ಗಂಗಾವರ್ಣಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಯಾರು ತಂದರು? ನನಗೆ ಜೀವದಾನ ಕೊಟ್ಟ

ವರಾರು? ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮಹಾಲಿನೋಳಗಿನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸೇವಕನಿಗೆ ಕೇಳಿದೆನು; ಒಬ್ಬರೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಆ ಮೇಲೆ ಯಾದರೂ ನಾನಾಸಂಕಟ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಹತಾಶಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೂ, ಸಂಕಟ ನಿವಾರಣೋಪಾಯದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಬಾರದೆ ಚಿಂತಾವ್ಯಾಕುಲಳಾಗಿ ಅಸ್ವಸ್ಥವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೂ, ಆ ದೈವೀವಿಭೂತಿಯೇ ನನಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟು ತರಣೋಪಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದುರ್ಭರ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಅಸ್ವಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದೆನು. ನಿನ್ನಿನ ದಿವಸ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಸಹ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಾನು ಚತುರ್ಥಪ್ರಹರಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು, ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ರಾಮನಾಮದ ಜಪ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದೆನು ಇಡಿ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, ನನಗೆ ರಾಮನಾಮವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ಜಪಿಸುತ್ತ ತುಸು ಜಂಪು ಹತ್ತಿತು. ಕೂಡಲೆ ಆ ದೈವೀವಿಭೂತಿಯು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು! ಆಗ ನಾನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಚರಣಕ್ಕೆರಗಿದೆನು. ನನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ ಅಭಯವಚನಗಳಿಂದ ಆ ವಿಭೂತಿಯು: “ಬೇಟಾ, ಅಂಜಬೇಡ! ಈ ಸಂಕಟದೊಳಗಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರನು ಪಾರು ಮಾಡಬಲ್ಲನು ನಾಳಿನ ದಿವಸ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸುಮಾರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಸೈನ್ಯವು ವಿಜಯಗಂಜದ ಹತ್ತರ ಬರುವದು. ಆಗ್ಗೆ ನೀನು ಸ್ವತಃ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಆ ಆಂಗ್ಲಸೈನ್ಯವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ತಡೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಜನರು ಓಡಹತ್ತುವರು ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳು.”

ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯು ಅಕ್ಕನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಲಿನ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಸಾಕ್ಷಾರ್ಯದಿಂದಲೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು ನಾರಾಯಣ ಕುಮಾರಿಯು: ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವತಃ ಸಮರಾಂಗಣದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿರುವದನ್ನು ಆಕೆಯ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಕೇಳಿದ ಬಳಿಕಂತೂ ಅವಳು ಅತ್ಯಂತ ಭಯಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿ ನಡುವೇ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ: “ಅಕ್ಕಾ, ಅಂದಮೇಲೆ ನೀನು ಸ್ವತಃ ದಂಡು ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗತಕ್ಕವಳೋ?

ಅದು ಮಾತ್ರ ಎಂದಿಗೂ ಆಗದು? ಏನಾದರೂ ಆಗಲಿ ನಾನು ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನನ್ನು ಅತ್ತ ಹೋಗಗೊಡಲಾರೆನು. ಆ ಭಯಂಕರ ಮುಸಲ್ಮಾನ-ಫಿರಂಗೀಯ ದುಷ್ಟ ರಾಕ್ಷಸರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಿಕ್ಕರೆ, ಆ ಚಾಂಡಾಲರು ಎಂಥ ವಿಟಂಬನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು? ಆ ಅಧಮಾಧಮರ ಕೈಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವದು ಶಕ್ಯವಾದರೂ ಇರುವದೋ?"

“ಏನೇ ಆಗಲಿ, ನಾನು ಸ್ವತಃ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗತಕ್ಕವಳೇ! ದೇವತೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಾನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಲಾರೆನು!” ಎಂದು ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯು ಗಂಭೀರಸ್ವರದಿಂದಂದಳು.

“ನೀನು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯ ಯಾವದೊಂದು ದೇವತೆಯು ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅಭಯವನ್ನೀಯುತ್ತಿರುವದೆಂದು ಅನ್ನುವಿಯಲ್ಲವೆ? ಅದೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಭ್ರಮೆಯೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲೇ ಅಕ್ಕಾ, ಇವೆಲ್ಲ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯ ಸಂಗತಿಗಳು. ದುದೈವದ ತೊಡಕಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕನಮಗೆ ಹಾಗೆ ಭ್ರಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ; ಅದರಲ್ಲೇನೂ ತಥ್ಯವಿಲ್ಲ.”

“ಚಂದಾ, ಮೊದಮೊದಲು ನನಗಾದರೂ ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಮಾತ್ರ ಯಾವದೊಂದು ದೈವೀವಿಭೂತಿಯೇ ಸಂಕಟದೊಳಗಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತಿರುವದೆಂದು ನನಗೆ ಪೂರ್ಣ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿದೆ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ನಮ್ಮ ಶುಭೇಚ್ಛವಾದ ಮಹಾತ್ಮನು ದೇವತಾ ಪದಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿದ್ದು, ಆತನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂಕಟಪರಂಪರೆಯೊಳಗಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸುತ್ತಿರಬಹುದೆಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಈಗಿನ ದುರ್ಧರಕಾಲದಲ್ಲಿ — ದರವಡೆಪೋರರೂ, ರಕ್ಕರೂ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಾ-ಹಾಕಾರವನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಖುದ್ದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಬಾಹಶಹನು ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ವರ್ಣಿಸಲಶಕ್ಯವಾದ ಘೋರ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳನ್ನು ನಡಿಸಿರುವ ಏವತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ — ನಮ್ಮಂಥ ಅನಾಥರ ರಕ್ಷಣೆಯು ಆಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಆ ದೇವತೆಯ ಹೊರ್ತಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಅನ್ಯರು ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವರಿರುವರೋ? ಈ ಅನರ್ಥಪರಂಪರೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಂಥ ಅಬಲೆಯರು ಒಂದು ಪ್ರಹರವಾದರೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಇರಬಹುದೋ?”

“ಹೌದು, ನೀನನ್ನು ವದಾದರೂ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಪರಲೋಕವಾಸಿ ದೇವತೆಯು ನಿನಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪರಮಪೂಜ್ಯ ತಾಯಿಯೇ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ತಾಯಿಯ ಹೊರ್ತಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಯಾರು ತೋರಿಸಬಹುದು? ಆವನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಹು ಮಮತೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು; ಆಕೆಯೇ ನಿನಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿರಬಹುದು!”

“ಚಂದಾ, ನಾನಾದರೂ ವೊದವೊದಲು ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು : ಆದರೆ ಆ ದೈವೀವಿಭೂತಿಯು ಸ್ತ್ರೀವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿರದೆ, ಪುರುಷವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದದರಿಂದ ಆ ನನ್ನ ಸಂದೇಹವು ಬಯಲಾಯಿತು ”

“ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ನಿನಗೆ ಏನಾದರೊಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿರಬಹುದು! ನಿನಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಡುವ ವಿಭೂತಿಯು ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ನಾನು ನಿಜವೆಂದು ನಂಬುತ್ತಿದ್ದೆನು. ನಮ್ಮ ಸಚ್ಚರಿತ್ರ ಅವ್ವನಿಗೆ ಜನರೆಲ್ಲರು ಕಲಿಯು. ಗದ್ದಲಿಯು ಸೀತಾದೇವಿಯೆಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು! ಪರಲೋಕವಾಸಿನಿಯಾದ ಬಳಿಕ, ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಳು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ದೇವಪದವನ್ನು ಪಡೆದಿರಬಹುದು. ಆಕೆಯೇ ನಮ್ಮ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಧಾವಿಸುತ್ತಿರಬಹುದೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು ”

“ಅವ್ವನಂತೂ ಅಲ್ಲೇ ಅಲ್ಲ.”

‘ಹಾಗಾದರೆ ಯಾರಿರಬಹುದು? ನಿನ್ನ ಪತಿಯಿರಬಹುದೇನು?’

‘ಅಲ್ಲ, ಅವರ ಮೂರ್ತಿಯಾದರೂ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ! ಅವರಿದ್ದರೆ ಹಿತ್ತರಿಸಿ ಬಂದ ದುಃಖವನ್ನು ಹಿತ್ತುತ್ತ ‘ಆಗ್ನೇ ಗುರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು’

“ಅಂದಮೇಲೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನದಿಯ ಹಿಡಲೊಳಗಿಂದ ಯಾರು ತಂದಿರಬಹುದು?”

“ಇದರಲ್ಲಿಯ ರಹಸ್ಯವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಹಿಮ್ಮೆಯಲ್ಲ, ಎರಡು ಸಾರೆಯಲ್ಲ; ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಕಟಸಮಯದಲ್ಲೂ ಆ ದೇವಪುರುಷನು ನನಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತಿರುವನು.”

“ಅಂದಮೇಲೆ ನಾನೊಂದು ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು; ಅದರಂತೆ ಮಾಡು. ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮನು ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಧರಣಿಯನು

ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳೆ. ಆ ದೇವತೆಯು ತನ್ನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಡುವ ವರೆಗೆ ನೀನು ಉಪವಾಸದಿಂದಲೇ ಇರು! ಜಾಗೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕದಲಬೇಡ?"

ನಾರಾಯಣ ಕುಮಾರಿಯು ನಗೆಮುಖದಿಂದ ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ: "ಅಲ್ಲೇ, ನೀನು ನನಗೆ ಇದನ್ನೇನು ಕಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕೇ? ನಾನು ಒಮ್ಮೆ ಹಾಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೆನು ಸಹ; ಆದರ ಉಪಯೋಗವೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಏನಾದರೂ ಮಹತ್ಸಂಕಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ್ಗೆ ಆ ದೇವತೆಯುಪನು ದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತಾನಲ್ಲದೆ, ಅನ್ಯಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ದರ್ಶನ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಎಲ್ಲವೂ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹುಣಸೀಹಣ್ಣು ತೊಳೆದಂತೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವದು!"

"ಹೀಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಇದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಭ್ರಮೆಯು! ಏನೇ ಆಗಲಿ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಿಜಯ ಗಂಜದ ಪತ್ರ ಹೋಗಗೊಡಲಾರೆನು."

"ನಾನಂತೂ ಹೋಗತಕ್ಕನಲ್ಲೆ. ನನ್ನ ನಿಶ್ಚಯವು ಪ್ರಾಣಾಂತ್ಯದಲ್ಲೆಯೂ ಬದಲಾಗಲಿಯದು."

"ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಈ ಕೃತಿಯು ತಿಳಿದರೆ?"

"ಅವರಿಗೆ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಲೇಬಾರದು; ಅಂದ ರಾಯಿತು"

"ಒಳ್ಳೇದು; ಅವರಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ ಬಿಡಬಹುದು; ಆದರೆ ನೀನು ಶತ್ರುಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕರೆ, ನಿನ್ನ ಗತಿಯೇನು? ತಂದೆಯ ಗತಿಯೇನು?"

"ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಹಿಂದು ಕೂದಲು ಸಹ ಕೊಂಕಲಾರದು! ನಾನು ಸುಖರೂಪವಾಗಿ ತಿರುಗಿ ಬರುವೆನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ದೇವತೆಯ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಪೂರ್ಣವಿಶ್ವಾಸವಿರುವದು!"

"ನನಗಂತೂ ಅಕ್ಕಾ, ಬಹಳ ಅಂಜಿಕೆ ಬರುತ್ತದೆ ನೀನು ಹೀಗೆ ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ!"

"ನೀನು ತಿಲಪ್ರಾಯವೂ ಅಂಜಿಕೆಯನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿ ತರಬೇಡ. ದೈವೀವಿಭೂತಿಯ ವಚನವು ಎಂದೂ ಅಸತ್ಯವಾಗಲಿಯದು!"

"ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಭ್ರಂಶವಾಗಿರುವದೇ ನಿಜವು! ಕನಸಿನಲ್ಲಿ

ಎನೆನೋ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿರಬಹುದು; ಆದಕ್ಕೇ ನೀನು ದೇವತೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವೆ. ಆವಾ, ನಿನಗೆ ದೇವತೆಯೇ ಭಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಹಾಗೂ ಆ ದೇವತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೇ ಕಳಕಳಿಯಿದ್ದರೆ, ಅದೇ ದೇವತೆಯು ಮಾನಕುಮಾರಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಯಾಕೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ?"

“ವೈರಿಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ನಿರ್ಭಯಳಾಗಿರುವಳು!”

“ನಿನಗೆ ಇದೊಂದು ಆಕಾಶದ ಮೇಲಿನ ಗಂಧರ್ವನಗರದಂಥ ಭ್ರಾಂತಿಯಿರುವುದು! ತನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ-ತನ್ನ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ-ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು!”

“ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಅವಳು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವಳು. ಹಿಮ್ಮೆ ನಾನು ಮಾನಕುಮಾರಿಯ ಶೋಕದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಾಕುಲಳಾಗಿ ಸೀತಾರಾಮನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಿರಾಹಾರದಿಂದ ಮಲಗಿದ್ದೆನು. ಸೀತಾಪತಿಯು ನನ್ನ ಮಾನಕುಮಾರಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ-ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಸಿಗದಿದ್ದರೆ. ಆತನ ಚರಣಗಳ ಮೇಲೆ ಮಸ್ತಕವನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸಿ, ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿತಳಾಗಿದ್ದೆನು. ಚಂದಾ, ಸತ್ತವರ ದುಃಖವನ್ನು ಹಿಂದುವೇಳೆ ಮರೆತುಬಹುದು ಜೀವದಿಂದಿದ್ದು, ಅಗಲಿದ ಮನುಷ್ಯರ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ ಅಶಕ್ಯವು! ಅಹೋ ರಾತ್ರಿ ಮೂರು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ನಾನು ಸೀತಾರಾಮನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ಬಿದ್ದ ಬಳಿಕ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿವಸ ಆ ದೈವೀಪುರುಷನು ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ತುಸು ಕಲೋರ ಸ್ವರದಿಂದ ಅಂದದ್ದೇನೆಂದರೆ:— ‘ನೀನು ಹೀಗೆ ಹಟಮಾರಿತನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ. ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿ, ನಿನ್ನ ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ನಿರ್ಭಯಳಾಗಿರುವಳು. ಆಕೆಯು ಹಿಂದು ಕೂಡಲೆಳೆಯು ಕೂಡ ಕೊಂಪದೆ, ಆಕೆಯು ಹುಲಿಯ ಗೆವಿಯೊಳಗಿಂದಲೂ, ಸಿಂಹನ ಪಂಜರದೊಳಗಿಂದಲೂ, ರಾಕ್ಷಸನ ದವಡೆಯೊಳಗಿಂದಲೂ ಪಾರಾಗಿ ಕ್ಷೇಮದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬರು

ವಳು! ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಳೂ, ಸತಿ-ಶಿರೋಮಣಿಯೂ ಆದ ಜನಕದುಹಿತಾ ಸೀತಾದೇವಿಯು ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲೀಯ. ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಜನಿಸಿದಂತೆ, ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಜನಿಸಿರುವಳು!” ಆದರೆ ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ನನಗೆನೂ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಾನು ಆ ವಿಭೂತಿಯ ಚರಣಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು, ‘ಮಹಾತ್ಮರೇ, ತಾಪ್ತ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸೀತಾಪತಿಯಿರುವಿರಿ! ನನ್ನ ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಎಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಳೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ದಯಮಾಡಿ ಹೇಳಿ’ ಎಂದು ನನ್ನ ಈ ವಿನಂತಿಯಿಂದ ಆ ದೇವಪುರುಷನು ಹುಬ್ಬು ಗಂಟಕ್ಕಿ: ‘ಇಂದು ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಇತ್ತ ಬರುವನು. ಅವನು ಅವಳ ಸಂಬಂಧದ ಸವಿಸ್ತರ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವನು. ಕಾರ್ಶಿನಾಥನ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ವ್ಯಗ್ರಳಾಗಬೇಡ!’ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ಚಂದಾ, ಅಶ್ಚರ್ಯವನ್ನೇನು ಹೇಳಲಿ? ಅದೇ ದಿವಸ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ತಿರುಗಿ ಬಂದನು. ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ರಕ್ಕ-ದರವಡೆಬೋರರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರದೆ, ರಾಜಾ ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ಜನರು ಪಂಜಾಬಕ್ಕೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋದರೆಂದು ಹೇಳಿದನು.”

ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯು ನಡುವೇ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ ಅಂದದ್ದು: “ನಬಾಬನ ಜನರೇ ಮಾನಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಹಿರಿಯರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ನೋದಲಿನಿಂದಲೇ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ದರವಡೆಬೋರರಿಗೆ ವಸ್ತ್ರ-ಹಿಡನೆಗಳನ್ನೂ, ಮುತ್ತು-ರತ್ನಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದರಿಂದ ಆಗುವ ಲಭ್ಯಾಂಶವೇನು? ಇರಲಿ. ಅಣ್ಣನು ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತನಿರುವನೆಂದು ನಿನಗೆನಿಸುವದೇ?”

“ಅಣ್ಣನು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಯಾವ ದೇವಪುರುಷನು ನನ್ನನ್ನು ನದಿಯ ಹಿಡಲೊಳಗಿಂದ ಉಳಿಸಿದನೋ ಅದೇ ಮಹಾತ್ಮನು ಅಣ್ಣನನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ.”

“ಅಂದಮೇಲೆ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನೀನು ಇಂದಿನ ವರೆಗೂ ಯಾಕೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ?”

“ಇವೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕಾರಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಮೂರ್ತಿಯು ನನಗೇ ತಿಳಿಯದಿರಲು, ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿ ಹೇಳಲಿ?”

“ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು ಅನನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಾಶ್ಯಗಳೂ ಅವಗತವಿರುವವು ಅವನಿಗೆ ಇವುಗಳ ಗೌಪ್ಯಮೂರ್ತಿಯು ಹೊಳೆಯಬಹುದು”

“ಸಾವಕಾಶ ಮಾತಾಡು, ಹಿರಿಯರು ಎಚ್ಚರಾದರೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ನುಡಿದಳು.

ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯ ಮುಖದಿಂದ ‘ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಹೊರ ಹೊರಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲಂಗದ ಮೇಲೆ ಪವಡಿಬಿದ್ದ ವೃದ್ಧನು—ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ಎಚ್ಚತ್ತನು ಅಳಿಯನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆತನು: “ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಬಂದನೋ? ಏನು ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಂದಿರುವನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು

ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನ ಮುಖದಿಂದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ, ನಾರಾಯಣ ಕುಮಾರಿಯು ಪಲ್ಲಂಗದ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತು: “ಇಲ್ಲ, ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ನುಡಿದಳು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ಖಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನಾಗಿ ಹಿಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟನು!

ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯ ವೀರ ಶ್ರೀ.

ಮಾಘಮಾಸವು, ಬೆಳಗಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಶೈಶಿರ ಮತ್ತು ವಿನ ಆತ್ಯಂತ ಚಳಿಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ವಸರಿಸಿದೆ ಆ ಅತಿಶಯ ಚಳಿಯು ಅಯೋಧ್ಯಾಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಕಲ್ಲು-ಗುಂಡುಗಳನ್ನೂ, ಗಿಡ ಗೆಂಟೆಗಳನ್ನೂ ಗದಗುಟ್ಟಿ ನಡುಗಿಸುತ್ತಿರಲು, ಮನುಷ್ಯರ ಪಾಡೇನು? ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ ವೇದೋಡವು ಧಂಡಿಯ ಸೆಳವಿಗೆ ಬೆದರಿ, ಭೂತಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿತೆಂಬಂತೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತೆಲ್ಲ ಬೆಳ್ಳನ್ನು ಮಂಜು ಮುಸುಕಿದೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಹಿಬ್ಬರ ವೇದೋರೆಯು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕಾಣದಾ

ಗಿದೆ. ಎಡಬಲದ ಹುಲ್ಲುಗರಿಗಳ ಮೇಲೆಯೂ, ಗಿಡ-ಗಂಟೆಗಳ ತೊಪ್ಪಲಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಇಬ್ಬನ್ನಿಯ ಹನಿಗಳು ಶೀತಬಾಧೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿ ಹಸಿರುವರ್ಣದ ರತ್ನಗಂಜಿಗಳೆ ಶುಭ್ರ ಮುತ್ತು ಕೆಚ್ಚಿದಂತೆ ನಯನಾಹ್ಲಾದಕರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿವೆ ಶೀತಬಾಧೆಗಂಜಿದ ವಾಯುವು ಎತ್ತೋ ಅಡಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಏಳುವ ಹೂತ್ತಾಗಿಿದ್ದರೂ ಸಹ ಶೈಶಿರದ ಚಳಿಗೂ, ಅದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವದ ಕ್ಷೋಷ್ಕರ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಮಂಜು-ಇಬ್ಬನ್ನಿಗಳಿಗೂ ಅಂಜಿಕಟ-ಕಟನೆನಡುಗಿ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಏಳಲಾರದ ವಿಜಯಗಂಜದಲ್ಲಿಯ ವರ್ತಕ ರಲ್ಲಿಯ ಹಲ-ಕೆಲವರು ಗಡದಾದ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕ್ರಮಕ್ಕನುಸರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ಚಲಿಮೆಯನ್ನು ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿಸಿ ಝರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಝರಿಕೆಯನ್ನು ಸೇದುತ್ತಲೂ, ನಡ-ನಡುವೆ ಖಾಕ್ ಖಾಕ್, ಖಾಕ್ ಎಂದು ಕೆಮ್ಮುತ್ತಲೂ ಕುಳಿತಿದ್ದರು ಅಳಸಿಂಗರಾಯ ನಂಥ ಹಲ-ಕೆಲವರು ಚಳಿಯ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಗುಡಗುಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆಂದು, ಗೂಡಗಾಲಹಚ್ಚಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ತಮ್ಮ ಸೇವಕರಿಗೆ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಹುಕುಮು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ರಾಜಶ್ರೀಗಳು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಆಕಳಿಸುತ್ತ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಲೇ, ತೀವ್ರ ಎದ್ದು ಅಂಗಡಿಯ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕಸ-ಗಿಸ ಉಡುಗಿರೆಂದು ಆ ಫಂಡಿಯಿಂದ ಕಟ-ಕಟನೆನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಸೇವಕರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಏಳದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲಿಂದಲೇ ಬೈಗಳ ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸ ತೊಡಗಿದ್ದರು ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವು ಸಾಹಸಿಗಳು 'ಇಂಥ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೀಗೆ ಫಂಡಿಯೆಂದರೆ ಹೇಗೆ?' ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾತವಿಧಿಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು, ಹಾ-ಹಾ ಹೂ-ಹೂ ಎನ್ನುತ್ತ ನಡಗುವ ಕೈಗಳಿಂದ ಅಂಗಡಿಯ ಫಡಕುಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನು ಉದಯವಾದನು; ಆದರೂ ಮಂಜು ಬಹು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬಿದ್ದದರಿಂದ, ಆತನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸದೆ, ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ಏನೋ ತುಸ ಕೆಂಪು ಪ್ರಕಾ

ಶವು ಒಡೆದಿರಬಹುದೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಬರಬರುತ್ತ ದಿನಕರನು ದ್ಯುಗ್ಗೋಚರನಾದರೂ, ಆತನೂ-ಆ ತೇಜಃಪುಂಜ ಭಾಸ್ಕರನೂ-ಸಹ ಮಹೀತಳದ ಶೀತ ಬಾಧೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಂಜಿ, ಹಿಮಕಂಠ ವೇಷವನ್ನು ತಾಳಿರುವನೋ, ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಡು ಮೈರಿಯಾದ ಚಳಿಯು ಮಹೀತಳದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೀಶಂಕೆಯಿಂದ ಪಸರಿಸಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕಡು ಕೋಪಗೊಂಡು ಕೆಂಪಡರಿದ ಮುಖ-ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳ ದಿನಮಣಿಯು, ಬರಬರುತ್ತ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಪ್ರಖರನಾಗುತ್ತಲೂ, ಹತ್ತರದಿಂದ ತನ್ನ ಂಧವನ್ನು ದೂಡುತ್ತಲೂ ನಭೋಮಂಜಲವನ್ನು ಎಂತೋಡಗಿದನು. ಆಗ ಆ ಭಾಸ್ಕರನು ಚಳಿಯನ್ನು ಓಡಿಸಿಯೇ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಕೃತನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತೆ ತೋರಿತು; ಆದರೆ ಹಿಮನಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯು ತರಗತಿಯದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿದಿನ ಮೆರೆದಾಡುವ ಈ ರವಿಗೆ ಆದಷ್ಟು ಕೃತೋರಿಸಿಯೇ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿತು. ತಾಸೆರಡು ತಾಸುಗಳ ವರೆಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಏರಾಟವು ನಡೆದ ಬಳಿಕ, ಸಹಸ್ರಕಿರಣನ ಉಗ್ರಬಾಣಗಳ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಹಿಮದಳವು ಚದರಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಮಂಜು-ಇಬ್ಬನ್ನಿಗಳ ಕಸುವು ಕುಗ್ಗಿತು. ಈ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ರವಿಯು ಪುತ್ತಿಷ್ಟು ಕೂರಂಬುಗಳನ್ನು ಎಸೆಯತೊಡಗಲು, ಸ್ವಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಚಳಿಯು-ಚಳಿಯು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು-ನಾಶವಾಗುವ ಸಮಯವು ಬಂದೊದಗಿತು.

ಹಾ-ಹಾ ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಾಸೆರಡು ತಾಸು ಹೊತ್ತು ಏರಿತು; ಆದರೂ ಶೀತಬಾಧೆಯು ಕೆಲವಂಶದಿಂದ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು. ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಡಿಗಳು ತೆರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು, ಕೊಡ-ಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಹಾರವು ಎಂದಿನಂತೆ ನಡೆಯಿತು. ಶೆಟ್ಟಿ-ಸಾವುಕಾರರು ಲೋಡು-ತೆಕ್ಕೆಗಳಿಗೆ ಆತುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದು, ಕೈಕಳಗಿನ ಸೇವಕರಿಂದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಿನದಂತೆ ಜನರ ಒದರಾಟವೂ, ಕೂಗಾಟವೂ ನಡೆದಿದೆ; ಆದರೆ ಇಂದಿನ ದಿವಸವು ತಮ್ಮ ಕ್ರಯ-ವಿಕ್ರಯದ ಕೊನೆಯ ದಿವಸವೆಂಬದೂ, ಸಂಜೆಯಾಗುವದರೊಳಗೆ ವಿಜಯಗಂಜವು ನಾಶುಶೇಷವಾಗುವದೆಂಬದೂ, ತಾವು ಭಯಂಕರ ರೀತಿಯಿಂದ ಹಾಲಾಹಲವನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂಬದೂ

ಪಾಪ! ಆ ಕರ್ತವ್ಯದಕ್ಷರಾದ ಅಂಗಡಿಕಾರರ ಕನಸು-ಮನಸುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಿದ್ದಿಲ್ಲ!!

ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸಮಯವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಸ್ನಾನಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ; ಕೆಲವರು ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನಿಕ್ಕಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ; ಕೆಲವರು ಊಟಕ್ಕೆ ಹಿರಗಿದ್ದಾರೆ; ಕೆಲವು ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಶೆಟ್ಟಿರು ಮೊದಲೇ ಊಟಮಾಡಿ, ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತ ಲೋಡು-ಗಿರದೆಗಳಿಗೆ ನಂಬಿದ್ದಾರೆ; ಸೇವಕ ಜನರು ಅಂಗಡಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಲಗಬಗೆಯಿಂದ ಅಡಿಗಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಸಾರಾಂಶ, ಸರ್ವರೂ ಬಹುಶಃ ತಮ್ಮ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟದ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆಗೆ ಯಾವದೋ ಹಿಂದು ಜನರ ಗುಂಪು ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆ ಸಮೂಹವು ವಿಜಯಗಂಜದ ಕಡೆಗೇ ಬರಹತ್ತಿತು. ಆ ಜನರ ಮುಂದಿರುವ ಸರಾಸರಿ ಐವತ್ತು ಜನ ಕುದುರೆಯ ಸವಾರರು ತಮ್ಮ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತರದಿಂದ ನೂಕುತ್ತ ವಿಜಯಗಂಜದ ಕಡೆಗೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾ! ಹಾ! ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರು ಪೆಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಲಕ್ಷ್ಮರೀ ಸಿಸ್ತಿನ ಗುಂಪನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ, ಎಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಗರ್ಭಗಲಿತರಾದರು! ಆದರೂ ಆ ಸ್ವಾಗರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ಸೀತಾವುರ ಕಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಗಯಾಪ್ರಸಾದನೂ, ಠಾಕುರ ಪ್ರಸಾದನೂ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಸಿಂಹನೂ ಇರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಂಗಡಿಕಾರರ ಜೀವದಲ್ಲಿ ಜೀವ ಬಾದಂತಾಯಿತು. ಸದ್ಯಕ್ಕಾದರೂ ಅಂಥ ಕಠಿಣ ಪ್ರಸಂಗವಿಲ್ಲೆಂದು ಅವರು ಮನದಲ್ಲಿ ತುಸ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡರು; ಆದರೆ ಅವರ ಈ ಧೈರ್ಯವು ಕಡೆಕನಕ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಪೆಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ವೇಲಿನ ನಾಯಕರು ಭಯಭೀತ ಮುದ್ರೆಯಿಂಗೆ ಜನರಿಗೆ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು:- “ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳೇ, ಓಡಿರಿ! ಓಡಿರಿ!! ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕಠಿಣ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದಿರುವದು ಬಾದಶಹನ ತಾಲೂಕದಾರರೂ, ತಹಶೀಲದಾರರೂ ನಿಮ್ಮ ಈ ಪೆಟೆಯನ್ನು ಲೂಟಿಮಾಡುವದಕ್ಕೋ

ಸ್ಮರ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ದಂಡಿನೊಡನೆ ಬರುತ್ತಿರುವರು! ನೀವೆಲ್ಲರು ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ವಸ್ತ್ರ-ಒಡವೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅದಷ್ಟು ತೀವ್ರ ಓಡಿ ಹೋಗಿರಿ, ತಡ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ!!" ವಾಚಕರೇ, ಮೇಲಿನ ಈ ಕರ್ಣ ಕರ್ತವ್ಯವಾದ ಭಯಂಕರ ಶಬ್ದಗಳು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಆದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಕರುಣಾಜನಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದು ಕಷ್ಟ! ಇಡಿ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ ಸೋಸಿ ಗಳಿಸಿದ ಸಂಪತ್ತು, ಸಣ್ಣ- ದೊಡ್ಡ ಪದಾರ್ಥಗಳ ರೂಪದಿಂದ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ. ಅದೆಲ್ಲ ವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋಗುವ ಬಗೆಯಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಅದರೂ ನಿರುಪಾಯಾಸವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಹೊರಲಿಕ್ಕಾಗುವಷ್ಟು ಒಜ್ಜೆಯನ್ನು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಒಡ ಬಡ ಗಂಟುಕಟ್ಟಿ, ತಲೆಯ ಮೇಲೆಯೂ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆಯೂ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ದಾರ ಸಿಕ್ಕುತ್ತ ಹಿಡತೊಡಗಿದರು! ಜನರ ಭಯಂಕರ ಕೋಲಾಹಲದಿಂದಲೂ, ಹಿರಾಟದಿಂದಲೂ ಗಜಬಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಜಯಗಂಜಪೇಟೆಯು ಹಿಂದೆರಡು ತಾಸುಗಳ ಹಿಳಗಾಗಿಯೇ ಭಯಂಕರ ಸ್ಮರಾನದಂತೆ ಜನಶೂನ್ಯವಾಯಿತು!!

ಮೇಲಿನ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಿನ ಪುಟ್ಟ ಸೈನ್ಯವು ಸೀತಾವುರದಿಂದ ಬಂದಿತ್ತು ಸೈನ್ಯದ ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯ ಭವ್ಯವಾದ ಆನೆಯು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆಂದು ಸ್ವತಃ ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯು ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷಳಾಗಿ ರಣಭೂಮಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯ ಆನೆಯ ವೀರವೇಷವು ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯವಿತ್ತು. ರೇಶಿಮೆಯ ಶ್ರೇತವಸ್ತ್ರವನ್ನೆಟ್ಟು, ಅವಳು ವೀರಗಚ್ಚೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಳು. ಬಿಗಿಯಾದ ಹಸುರು ಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದಳು ಅಡ್ಡಸೆರಗನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಡಕ್ಕೆ ಹಿಂದು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬಿಗಿದಿದ್ದಳು. ಚಿಲಖತ್ರನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದು, ಮೇಲೆ ಹಿಂದು ಭವ್ಯವಾದ ಗುಲಾಬಿನಿರ್ಬದ ಕಪಣಿಯನ್ನು ಸರ್ವಾಂಗವು ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಧರಿಸಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಟೊಂಕದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕತ್ತಿಯು ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಬಾರಿಯ ಒಲಬದಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಉದ್ದನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಭಾಲೆಯು ಮೈರಿಗಳ ಎದೆಯನ್ನು ಶಿಳುತ್ತಿನೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆ

ವಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ವೀರ ವನಿತೆಯ ಮುಖವು ಇಂದಿನ ದಿವಸ ವೀರ ಪುರುಷನನ್ನೂ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು! ಧನುಷ್ಯಾಕಾರದ ಅವಳ ಕಪ್ಪನ್ನ ಹುಬ್ಬುಗಳು ಇಂದು ನಿಜವಾಗಿಯೇ ವೈರಿಗಳ ಹೃದಯ ವನ್ನು ಸೀಳುವದಕ್ಕೆಂದು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏರಿ ಸಜ್ಜಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದವು; ಅರಳಿದ ನೈದಿಲೆ ಸುಂತಿನ್ನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿಯು ಓರೆ ನೋಟವು ಮಾಯವಾಗಿದ್ದು, ವಿರಾಗ್ರಣೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳಂತೆ ಭೀಕರವಾಗಿದ್ದವು; ಕಪೋಲಗಳಲ್ಲಿಯು ಗುಲಾಬಿಯು ಛಾಯೆಯು ಅಡಗಿದ್ದು, ಅರಕ್ತ ವರ್ಣವು ಮಿನುಗುತ್ತಿತ್ತು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಸರ್ಪದಂತೆ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಚಾಸವು ಹಿತ್ತರದಿಂದ ಸಾಗಿತ್ತು; ತುಟಗಳು ಘುಘುರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅಗಾಗ್ಗೆ ದಾಡುವ ಬೀಜದೋಪಾದಿಗುಲ್ಲಿರುವ ಶುಭ್ರದಂತ ಪಂಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವಡುಗಚ್ಚಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು ಹೃದಯಪ್ರದೇಶವು ಉನ್ನತ ಸ್ಥನೈಭಾಗದಿಂದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಓಡೆದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದು, ಕಟಪ್ರದೇಶವು ನಡುವಟ್ಟಿಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಆಕುಂಚಿತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಿನ ವೀರವೇಷವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಇವಳೇನು ಅಸುರ ವಧಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಭಗವತಿ ಹೇಮವತಿಯೋ, ದಾನವರ ಉಪಸಂಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ವತಃ ಸಜ್ಜಾದ ಆದಿಶಕ್ತಿಯೋ, ದುಷ್ಟರ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ವೀರವೇಷವನ್ನು ತಾಳಿದ ಮಹಾ ಕಾಲಿಯೋ ಅಥವಾ ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ಅಸಹ್ಯ ಭಾರವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕೆಂದು ವೀರವನಿತೆಯ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಭೂಮಾತೆಯೋ ಎನೋ ಎಂಬಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು! ರಾಣಿಯು ಸೈನಿಕರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಲೂ, ನಡನಡುವೆ ಗಯಾಪ್ತ ಸಾದಕಲ್ಯಾಣಸಿಂಹರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನೀಯುತ್ತಲೂ ಅತ್ತಿತ್ತ ಆಡ್ಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಕೊನೆಗೆ ವಿಜಯಗಂಜದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸಮಾರು ಹಂದು ಹರದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಸಜ್ಜಾಗಿ ನಿಂತು, ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಎದುರಾಗಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಸೈನಿಕರಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದಳು.

ದಿನಕರನು ಮುಂಜಾವಿನಿಂದ ಹಾದಿಯನ್ನು ನಡೆನಡೆದು ಬೇಸಕ್ಕವನಂತೆ, ಬರಬರುತ್ತ ಅರಕ್ತ ಮುಖವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅಸ್ತಾಚಲವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ಹಿತ್ತರದಿಂದ ಸಾಗಹತ್ತಿದನು.

ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕೆಂಬ ವನಿತೆಯು ಕೆಂಪುವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪರಿಧಾನಿಸಿ, ದಿನ ಕರನ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಿಂದು ಸಜ್ಜಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಪಶ್ಚಿಮಾದ್ರಿಯನ್ನಾರೋಹಿಸಿದ್ದ ದಿನಮಣಿಯು ಇಷ್ಟೋತ್ತಿನ ಪರಿಗೆ ತಾವ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಭೋಲೋಕದ ಜನರ ಕಡೆಗೆ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ. ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಿರಣಗಳನ್ನು ಭೂಮಾತೆಯ ಮೇಲೆ ಹರಡಿದ್ದಾನೆ ಪಕ್ಷಿಗಳಿವು ತಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು, ಕಿಲಿ-ಬಿಲಿ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತ ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ಗೂಡುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿವೆ ಪಡುವಣ ಗಾಳಿಯು ಸುಳನೆ ಸುಳಿಯ ತೊಡಗಿದೆ ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಾದಶಹನ ತಾಲೂಕದಾರನಾದ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನೂ ಮತ್ತು ತಹಶೀಲದಾರನಾದ ಹಿರಾಸಿಂಗನೂ ರಾಣಿಯ ಸನಿಹಪಕ್ಕೆ ಬರತೊಡಗಿದ್ದರು ಹಿಂವೆರಡು ಮೈಲ; ದೂರ ಇರಬಹುದು ಇಂಗ್ರಜರ ಸೈನ್ಯದ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಊರಿೊಳಗಿನ ಇನಾಮದಾರರೂ ಸೆಟ್ಟ-ಸಾವುಕಾರರೂ ಭಯಭೀತರಾಗಿ, ಮನೆ-ಮಾರು ಬಿಟ್ಟು ಗೊಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋಗಬಹುದೆಂದೂ, ಅನಂತರ ತಾವು ತಮ್ಮ ಅವು ಜನರೊಡನೆ ಜವೀನದಾರ ಪ್ರಭೃತಿ ಧನಿಕರ ಮನೆಯನ್ನು ಯಃಫಾಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಲೂಟಿ ಮಾಡಬಹುದೆಂದೂ ಮೇಲಿನ ಇಬ್ಬರು ನೆನೆದಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಸೀತಾಪುರದ ರಾಣಿಯು ಸ್ವತಃ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವರು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ ಬೊಟ್ಟು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡರು!

ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಒಹುತಃ ಬರುವದಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದದ್ದರಿಂದ ಇಂಗ್ರಜರ ಸೈನ್ಯವು ಇನ್ನೂ ವರೆಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗುವಷ್ಟು ಸಜ್ಜಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನೂ, ಹಿರಾಸಿಂಗನೂ ಆಂಗ್ಲ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ಮೇಜರ ಸ್ಪಿಥನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳತೊಡಗಿದ್ದೇನೆಂದರೆ:—“ಹುಜೂರ, ಈ ಪ್ರಾಂತದ ಜನರು ಬಹು ಲಂಡರಿರುವರು ಮಹಾರಾಜ ದಿಗ್ವಿಜಯಸಿಂಹನೂ ಮತ್ತು ರಾಜಾ ಹರಪಾಲಸಿಂಹನೂ ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಎಂದೂ ಕರವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಬಹಾನಮುಲ್ಕನ ಕಾಲಕೀದಿಯಿಂದ ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಒಬ್ಬರೂ ಇವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಕರವನ್ನು ವಸೂಲ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ; ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥರೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಇತ್ಯಾದಿ” ಸಂಭಾಷಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ

ದ್ವರು. ಅತ್ತ ರಾಣಿಯ ಸೈನ್ಯವು 'ಜಯ ಸೀತಾರಾಮಕಿ ಜಯ! ಜಯ ಮಹಾರಾಣಿಕೇ ಜಯ! ಜಯ್ ಜಯ್!' ಇತ್ಯಾದಿ ಹಿಂದೇ ಸವನೆ ಜಯಘೋಷಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಮೇಜರ ಸ್ತ್ರೀಧನಂದರೆ ಬಲು ಜಾಣ ಸೇನಾಪತಿಯಿದ್ದನು. ಆಯೋಧ್ಯೆಯ ವಸೂಲಿಯನ್ನು ಲಪ್ಕಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಾಡುವ ಸಮಯವೊಂದಿಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸೇನಾಪತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಹುಷಾರಿಯಿಂದ ಹಿಂದೂ ಗುಂಡು ಹೊಡೆಯದೆ, ಕೇವಲ ಭೀತಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆಯೋಧ್ಯೆಯ ದೀನರೂ ಅಂಜುಬುರುಕರೂ ಆದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಬೆದರಿಕೆ, ಯುಕ್ತಿ-ಪ್ರಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಗವ್ವರ್ನರಜನರಲ್ಲನ ಸೃಷ್ಟವಾದ ಹುಕುಮಿತ್ತು. ಆದರಂತೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಸುಳ್ಳು ತೋಪಿನ ಸಪ್ತಳವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಎಷ್ಟೋ ಆಳ್ವೆದೆಯ ಹಿಂದೂ ಸರದಾರರು ಬೆದರಿ ಬೆಂಡಾಗಿ ದಾರಿಸಿಕ್ಕತ್ತ ಓಡಿಹೋದಂಥ ಅನುಭವವಾದರೂ ಮೇಜರ ಸ್ತ್ರೀಧನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಕಾರಣ ಆತನು ಸೈನ್ಯದ ರಚನೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡದೆ, ಸುಳ್ಳು ತೋಪಿನ ಸಪ್ತಳವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಜನರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾ ಪಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಆಂಗ್ಲ ಸೇನಾಪತಿಯ ಎಂದಿನ ಅನುಭವದಂತೆ ಇಂದು ಮಾತ್ರ ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯ ಸೈನ್ಯವು ಇಂಗ್ಲಿಷರ ತೋಪಿನ ಸಪ್ತಳಕ್ಕೆ ಬೆದರದೆ, ಹುರುಪುಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ತೋಪುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಹಾರಿಸ ತೊಡಗಿತು. ಇಂಗ್ರಜರ ಸೈನ್ಯವು ಪೂರ್ಣ ತಯಾರಿಯಿಂದಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿಯ ಎಷ್ಟೋ ಸೈನ್ಯವು ನಾಶವಾಯಿತು ರಾಣಿಯ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ಗಯಾ ಪ್ರಸಾದನು ಯುದ್ಧ ಕೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರವೀಣನಿದ್ದನು. ಮಹಾರಾಜ ದ್ವಿಜಯಸಿಂಹನ ಬಲಗೈಯೆಂದು ಆತನು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅನೇಕ ಯುದ್ಧಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಡು ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದ್ದನು ಅವನು ಬಿಟ್ಟಂಥ ಹಿಂದಾದರೂ ಗುಂಡು ಬಹುತಃ ಹುಸಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಬಾದಶಹನ ತಹಸೀಲದಾರನಾದ ಹಿರಾಸಿಂಹನು ಇಂಗ್ರಜರ ಸೈನ್ಯದ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಧನ ಸಂಗಡ ಏನೇನೋ ಹಿಟಗುಟ್ಟುತ್ತಿರುವದನ್ನು ದೂರದಿಂದ ನೋಡಿದ ಗಯಾಪ್ರಸಾದನು

ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಹಿಂದು ಗುಂಡನ್ನು ಹಾರಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಅದು ಹಿರಾಸಿಂಹನ ಹೃದಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಆತನ ಪೂರ್ವ ಜರ ಭೆಟ್ಟಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿತು! ಮೂವರು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಪತನವಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯ ದಳವು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹುರುಪುಗೊಂಡು 'ಜಯಾ! ಮಹಾರಾಣೀಕಿ ಜಯಾ!!' ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ವೈರಿಗಳೊಡನೆಗೆ ಅತಿ ನಿಕರದಿಂಪು ಕಾದಲಾರಂಭಿಸಿತು ಸೀತಾಪುರದ ಸೈನ್ಯದ ಈ ಸಾಹವನ್ನು ನೋಡಿ ಇಂಗ್ರಜ ಸೈನ್ಯವು ದಂಗುಬಡಿದು ನಿಂತಿತು!

ತಕ್ಕ ಫಲ.

ಉಭಯ ಸೈನಿಕರ ನಡುವೆ ಸುಮಾರು ತಾಸಿನ ವರೆಗೆ ಹಿಳ್ಳೇ ನಿಕರದಿಂದ ಯುದ್ಧವೆಸಗಿದ ಬಳಿಕ, ರಾಣಿಯ ಎಷ್ಟೊ ಸೈನಿಕರು ವೀರಶೃಂಗವನೈದಿದರು. ಅಂಗರ ಶಿಸ್ತಿನ ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯದ ಮುಂದೆ ಇನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಆಟವು ಸಾಗದೆಂದು ತಿಳಿದು ಒಬೊಬ್ಬರೇ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹಿಂಜರಿಯ ಹತ್ತಿದರು. ತಮ್ಮ ಜನರನ್ನು ಉತ್ಸಾಹಿಸುವ ದಕ್ಷೋಪಸುಗೆ ಗಯಾಪ್ರಸಾದನೂ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಸಿಂಹನೂ ಶಕ್ತಿವಿೂರಿ ಯತ್ತಿಸಿದರು; ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಉತ್ತೇಜಿತ ವಚನಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ತೋಪಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ಕಳಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಂಜಿದ ಸೈನಿಕರು, ದಾರಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತ ಓಡತೊಡಗಿದರು; ಆದರೆ ರಾಣಿಯು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನೋಡಲೇ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ಕುಳಿತದ್ದರಿಂದ, ಎಲ್ಲ ಸೈನಿಕರು ಬಹುಶಃ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ಓಡತೊಡಗಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕರ್ಮ-ಧರ್ಮ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಭಯಂಕರ ಬಿರುಗಾಳಿಯು ಬೀಸಿ, ಆಕಾಶವು ಹರಿದು ಬಿದ್ದಂತೆ ಧೋ-ಧೋ ಎಂದು ಹಿಂದೇಸವನೆ ಮಳೆಯು ಸುರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಉಭಯ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲ ಗತಿಗಟ್ಟು ಹೋದರು. ರಾಣಿಯ ಸೈನ್ಯವು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಜರ ಸ್ವಿಥನು ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನನ್ನು ಕುರಿತು: "ಈ ಜನರು ನೇಪಳದ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿ ಹೋದರೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ಅಂದಮೇಲೆ ನಾವು ಈಗ

ಎನು ಮಾಡಬೇಕು? ಸೀತಾಪುರದ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಯನ್ನು ಮಾಡೋಣವೋ ಹೇಗೆ?"

“ಹುಜೂರ! ತಾವು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುವುದೇನೂ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಕಿಲ್ಲೆಯೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಓಡಿ ಹೋಗಿರಬಹುದು. ನಾನು ನನ್ನ ಸ್ವಲ್ಪ ಜನರ ಸಹಾಯದಿಂದ ದೈತರ ವಸೂಲಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಾವೆನು. ಈ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಸಂಗತಿಯು ನೆನೆಯಿಂಗೆ ತನ್ನ ಜನರಿಗೆ ತ್ರಾಸ ಕೊಡುವನು ನನಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ವೊದಲೇ ಮೂಘ ಮೂಘ. ಥಂಡಿಯು ‘ನಾ-ನಾ’ ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರಲ್ಲಿ ಮಳೆಯು ಅಂದಬಳಿಕ ಕೇಳುವುದೇನು? ಹವೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಶೀತವಾಗಿತ್ತು. ಇಂಥ ಬಲವಾದ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಸೀತಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು, ಮೇಜರ ಸ್ಥಿಥನು ನಿಜವಾಗಿಯೇ ಉತ್ಸುಕನಿದ್ದಿಲ್ಲವಾಗ್ಯರಿಂದ, ಇಬ್ರಾಹಿಮನ ಮಾತಿಗೆ ಆತನು ಕೂಡಲೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಕಿಂಚಿತ್ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಬೇರೊಂದು ಪೆಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದು, ಮಾರನೆಯ ದಿವಸ ಬೇರೂರಿಗೆ ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ತಾಲೂಕದಾಗನೆ ವಿನಂತಿಯು ಮೇರಿಗೆ ಆತನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದಕ್ಕಂದು ಅತ್ತ ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದನು.

ಮೇಜರ ಸ್ಥಿಥನು ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನು ಮನದಲ್ಲೆಯೇ ಹಿರಿಹಿರಿ ಹಗ್ಗಿದನು. ಈ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಹಿರಾಸಿಂಗನ ವೃತ್ಯವೂ ಬಹುಂಶದಿಂದ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಯಾಕಂದರೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ, ಎಲ್ಲ ಜನರು ಓಡಿಹೋದ ಕೂಡಲೆ, ಸೀತಾಪುರದ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೀಮಂತ ಜಹಾಗೀರದಾರನಾದ ದಿಗ್ವಿಜಯಸಿಂಗನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಣೆಕವಾಗಿದ್ದ ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತು-ಹಡವೆಗಳನ್ನು ಹಿರಾಸಿಂಗನು ಹಿಂದಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಸೇವಕರೊಡನೆ ಎತ್ತಿ ಬಡಿದಿದ್ದು, ಹಿಂದಿನಿಂದ ಆ ಸುಲಿಗೆಯನ್ನು ಖಾನನೂ, ತಾನೂ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಹಿರಾಸಿಂಗನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನದಿಂದ ನಡೆಯಬಹುದೆಂದು ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನಿಗೆ ಪ್ರಾತ್ರಿಯಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಎಲ್ಲಿ ಈ ಹರಾಮನು ಆ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಹಿಡವೆಗಳನ್ನು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಎತ್ತಿ ಬಡೆಯುವನೋ, ಎಂಬ ಅಂಜಿಕೆಯು ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನನ್ನು ಬಲು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಬಾಬರ ಕಾಲಕರ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದೊಳಗಿನ ಸಣ್ಣ-ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹೊರಹೊರಗೆ ವರವರರು ಆತುಲ ಪ್ರೇಮ-ವಿಶ್ವಾಸಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಹಿಳಗಿಂದೊಳಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಎರಡನೆಯವರನ್ನು ಘಾತಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಜಪ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರಂತೆಯೇ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನ-ಹಿರಾಸಿಂಗರ ಸಖತ್ಯವಿತ್ತು. ಹಿರಾಸಿಂಗನು ಆಗೆ ಖಾನನನ್ನು ಪೂರಾ ಪಂಚಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಮರಣದಿಂದ ಖಾನನಿಗೆ ಅನಂದವೆನಿಸಿತು ಸೀತಾಪುರದಲ್ಲಿಯೆ ಎಲ್ಲ ಚೀಜವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಮಾಲಕನೆಂದು ಆತನು ಹಿಗ್ಗಿದನು. ತನಗೆ ಬೊರೆಯುತ್ತಕ್ಕೆ ಲಾಭದ ಭಾಗೀದಾರರು ಅನ್ಯರಾರೂ ಇರಬಾರದೆಂತಲೂ, ತನಗೊಬ್ಬನಿಗೇ ಲೂಟಿಯ ಮೇಲೆ ಮನಸೋಕ್ತ ಈಸಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂತಲೂ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನ ಕೋರಿಕೆಯಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ಆತನು ಮೇಜರ ಸ್ವಿಥನಿಗೆ ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಆತನನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಅಟ್ಟಿದನು.

ಮೇಜರ ಸ್ವಿಥನು ಹೊರಟು ಹೋದ ಬಳಿಕ, ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನು ತನ್ನ ಮೂವತ್ತು-ನಾಲ್ಕತ್ತು ಜನರೊಡನೆ ವಿಜಯಗಂಜದ ಪೇಟೆಯನ್ನು ಬಲು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಅಲ್ಲೇ ನಿದೆ? ಪೇಟೆಯೆಲ್ಲ ಹಾಳು ಸುಲಭವಿತ್ತು! ಪೇಟೆಯ ಭಯಾನಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನು ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ: ಸೀತಾಪುರದ ಗತಿಯಾದರೂ ಹೀಗೆಯೇ ನಿಗರಬಹುದು. ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾಣಾಪಾಯದ ಭಯದಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅಂಗೆಡಿಯ ಮಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಸು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಹಿಳ್ಳೇ ನುಲಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸೀತಾಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಆತನು ತುಸು ಅಡ್ಡಾದನು; ಆದರೆ ಇಂದು ಆತನಿಗೆ ಮೈಮೂರಿ ದಣುವಾಗಿದ್ದರೂ ನಿರ್ದಯೇ ಬರಲಿಲ್ಲದು. ದಿಗ್ವಿಜಯಸಿಂಹನ ಕಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಅತ್ಯಂತ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಮುತ್ತು-

ರತ್ನಗಳೂ, ಅವರೂಪವಾದ ನಸ್ತು-ಹಿಡವೆಗಳೂ, ಅಮೂಲ್ಯ ರತ್ನಾಭರಣಗಳೂ ಆತನ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಆಗಿದ್ದವು. ಬಹಳ ವೇನು? ಕಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ರಾಜಮಹಾಲಿನ ಕಾಶ್ಮೀರೀ ಸಂಗಮರವರಿಯ ಕಲ್ಲುಗಳು ಕೂಡ ಆತನಿಗೆ ಬಹು ರಮಣೀಯವಾಗಿ ತೋರ ಹತ್ತಿದವು. ಆ ಮಹಾಲನ್ನೇ ನೆಲಸಮ ಮಾಡಿ ಆ ಸುಂದರ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ತಾನು ಕೂಡುವ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆ ಅಂಗಡಿಯ ಮಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆತನು ಭೃಥನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಯಾವಾಗ ಸೀತಾಪುರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಅಲ್ಲಿಯ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಹಿಡವೆಗಳನ್ನು ಅವಹರಿಸುವೆನೋ, ಎಂದು ಆತನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಂದೇಸವನೆ ಹುರು-ಹುರು ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಹತ್ತಲೊಲ್ಲದು.

ಇಂತು ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನು ಮನೋರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಸುಂದರ ಇವಾರತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವೈರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿರಲು, ಅರ್ಧಕರ್ಧ ರಾತ್ರಿಯು ಸರಿಯಿತು ಆಕಾಶವು ನಿಂಭವಾದದ್ದರಿಂದ ಚಂದ್ರಮನ ಸುಶಾಂತ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಆ ಪ್ರಾಂತವೆಲ್ಲ ಸುಶೋಭಿತವಾಗಿ ತೋರಹತ್ತಿತು ಮಳೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಹದಗುವ ಕಪ್ಪೆಗಳ 'ಕಿಡಲ್-ಕಿಡಲ್' ಎಂಬ ಸವಳವೂ, ಗಿಡಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರಿಮಿ-ಕೀಟಗಳ 'ಕಿರ್-ಕಿಂ' ಎಂಬ ಸವಳವೂ ಪ್ರಸಾಧಿತವಾದ ನಿಶಾದೇವಿಯ ಶಾಂತತೆಯನ್ನು ಭಾಗಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಇನ್ನು ಮಾತ್ರ ವ್ಯರ್ಥ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುವದು ಇಬ್ರಾಹಿಮ ಖಾನನ ಹುರುಳುಗುಂಡ ಮನಕ್ಕೆ ಪ್ರಶ್ನವೆನಿಸಲೊಲ್ಲದು. ಆಗ ಆತನು ಈಗಲೇ ತಳವನ್ನೆ ಬೃಷಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಜನರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು ಇಂತು ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನು ಸೀತಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆಂದು ತನ್ನ ಮೂವತ್ತು-ನಾಲ್ಕತ್ತು ಜನರೊಡನೆ ಸರಿರಾತ್ರಿಯಾದ ಮೇಲೆ ವಿಜಯಗಂಜ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರಹೊರಟನು

ಇತ್ತ ಮುಂಜಾನೆ ಸುಮಾರು ಹಿಂದು ಪ್ರಹರ ಹೊತ್ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ಕಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದ ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯು ಇಂಗ್ರಿಜರ ಸಂಗಡ ಆದ ಚಕಮಕಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಸುಮಾರು ಎರಡು ನೂರು ಜನರೊಡನೆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಕಿಲ್ಲೆ

ಯನ್ನು ಸೇರಿದ್ದಳು. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಅವಳು ಒಂದು ನಿರೀನ ಹನಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ ಇತ್ತ ರಾಣಿಯ ತಂಗಿಯಾದ ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯಾದರೂ ಅಂದಿನ ದಿವಸವನ್ನೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯಿಂದ ಕಳೆದಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ವಿಷಯದ ಚಿಂತಾತಿರೇಕದಿಂದ ವ್ಯಗ್ರವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಚಾಂದಕುಮಾರಿಗೆ ಅಂದಿನ ದಿವಸವು ಒಂದು ದೀರ್ಘಯುಗದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾಗಿ ಕತ್ತಲೆಯು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯು ಅಧಿಕಾಧಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಸಾಗಿತು ನಾನಾಪ್ರಕಾರದ ಕುಶಂಕೆಗಳಿಂದಲೂ, ದುಸ್ವಪ್ನಗಳಿಂದಲೂ, ಭೀತಿಯಿಂದಲೂ ಆ ಕೋಮಲ ತರುಣಿಯು ವ್ಯಗ್ರವಾಗಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯು ಸೀತಾವುರದ ಕಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಇಡೀ ದಿವಸ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಸಾಗಿತ್ತು. ಆಕೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯೆಲ್ಲ ವಿಜಯಗಂಜದ ಹಾದಿಯ ಕಡೆಗೇ ಇತ್ತು. ನಿಶಾಮಾಪ್ರಾಜ್ಯವು ಬೆಳೆಬೆಳೆದಂತೆ ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯು ಅತಿಶಯ ಚಿಂತಾಭಯ ಮುಖ-ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದವರಂತೆ ಒಮ್ಮೆ ಮಹಾಲಿನ ಹೊರಗೂ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಒಳಗೂ, ಒಮ್ಮೆ ದಿವಾಣಖಾನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ತಂದೆಯ ಹಾಸಿಗೆಯ ಹತ್ತಿರವೂ; ಒಮ್ಮೆ ಸೀತಾರಾಮನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿಯೂ ಮಗು ದೊಮ್ಮೆ ವಿಜಯಗಂಜದ ಮಾರ್ಗದ ಕಡೆಗೂ ಹೀಗೆ ಒಂದೇಸವನೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಆಕಳ ಕರುವಿನಂತೆ ಎಡತಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತ ಒಂದರೂ ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯ ವಾರ್ತೆಯೇ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಕ್ಕನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಶತ್ರುಗಳ ವಶವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ನೆನೆದು, ಆ ವ್ಯಥಿತಾಂತಃಕರಣಿಯಾದ ಕುಮಾರಿಯು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ದುಃಖಾವೇಗವು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸದಾಯಿತು

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನರ ಗಡಬಿಡಿಯು ಕೇಳಿಸತೊಡಗಿತು. ತಾಲೂಕದಾದನೇ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನೋ ಎನೋ, ಎಂಬ ಕುಶಂಕೆಯೂ ಆ ಧೀರ ತರುಣಿಯನ್ನು ಬಾಧಿಸದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಎನೇ ತಗಲಿ, ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿಯೇ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಇದ್ದ ಬಿದ್ದ ಧೈರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯು ಹೊರಗೆ

ಬಂದು ನೋಡಲು, ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯು ರಾಜಮಹಾಲಿನ ತಲೆಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಅಕ್ಕನು ದುಷ್ಟರ ದವಡೆಯೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯ ಅಂತಃಕರಣವು ಹತ್ತರಿಸಿತು. ಹತ್ತಿಂಟು ವರುಷಗಳಿಂದ ತಾಯಿಯನ್ನು ಅಗಲಿದ ಬಾಲಕರಂತೆ ಓಡುತ್ತ ಹೋಗಿ ಅವಳು ಅಕ್ಕನನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಇಬ್ಬರ ಕಣ್ಣೊಳಗಿಂದಲೂ ಅಶ್ರುಪಾತವಾಗಹತ್ತಿ ಇಬ್ಬರೂ ಕೆಲಕಾಲ ದೇಹಭಾವನೆಯನ್ನು ಮರೆತರು! ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಶಿರಗಳು ಉಬ್ಬಿದ್ದರಿಂದ ಒಬ್ಬರ ಬಾಯಿಂದಲೂ ಮಾತುಗಳು ಹೊರಡಲಿಲ್ಲವು. ಕಿಂಚಿತ್‌ಕಾಲವು ಹೀಗೆಯೇ ಕ್ರಮಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯು ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ:—“ತಂಗಿ, ತಂದೆಯವರು ಹೇಗೆ ಇರುವರು? ಅವರಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ರಹಸ್ಯವು ತಿಳಿಯಿತೋ ಹೇಗೆ?”

ಇಷ್ಟೊತ್ತಿನ ಎರಗೆ ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯಲ್ಲಿಯ ವೊದಲಿನ ಆವೇಶವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಅವಳೂ ದೇಹಸ್ತೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. “ತಂದೆಯವರು ಮುಂಜಾವಿನಿಂದ ಬೇಶುದ್ಧರಾಗಿಯೇ ಇರುವರು. ತಮ್ಮ ದೇಹದ ಮನೆಯೇ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಆದರೆ ಅಕ್ಕಾ, ನಾನು ಮಾತ್ರ ಬಹಳೇ ಅಂಜಿಕೊಂಡಿದ್ದೆನು ಈಗಾದರೂ ಭೀತಿಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಡುಗಿಲ್ಲ ಇರಲಿ. ಅಲ್ಲಿ ಏನೇನಾಯಿತು ಹೇಳು, ನೋಡೋಣ! ನನ್ನ ಖೋಡಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಶಕ್ಯವಾದ ಕುಕಲ್ಪನೆಗಳು ಬಂದು ಹೋದವು!”

ತಂಗಿಯ ಅಧೀರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿದ ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯು ಗಂಭೀರ ಸ್ವರದಿಂದ “ಹೆದರಬೇಡ ಸೀತಾಸತಿಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಜರುಗಿರುವವು; ಅದೆಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ತಂದೆಯವರ ಹತ್ತರ ಹೋಗು; ನಾನು ಇದೇ ಈಗ ಬರುತ್ತೇನೆ.” ಹೀಗೆ ಅಂದು, ಒಬ್ಬ ದಾಸಿಗೆ ಒಗ್ಗದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿ, ಸ್ನಾನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪುಷ್ಕರಿಣಿಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದಳು. ದಾಸಿಯು ಒಗ್ಗದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಾಣಿಯ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿದಳು. ಆ ಮಾಘಮಾಸದ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಾದ

ಮೇಲೆ ಆ ವೀರವನಿತೆಯು ಪುಷ್ಕರಿಣಿಯಲ್ಲಿಯ ತಣ್ಣೀರಲ್ಲಿ ಮೈ ತೊಳೆ ಕೊಂಡಳು. ಅನಂತರ ಹಾಗೆಯೇ ಸೀತಾರಾಮನು ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಐದನುತ್ತು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಶ್ರೀ ಸೀತಾ ಪತಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾವಾಂಗಳವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ತರುವಾಯ ಒಬ್ಬೆಯನ್ನು ಕಳೆದು ಹಿಂದೆ ಒಬ್ಬೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಮಿಣಮಿಣಿಯಾಗಿ ಎಣ್ಣೆಯ ದೀಪವು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಸೀತಾರಾಮನ ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಶೀರಾಮನಾಮದ ಜಪವನ್ನು ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು.

ಇತ್ತ ಮಂಜೂವಿನಿಂದ ನೀರಿನ ಒಂದು ಗುನಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಮುಟ್ಟಿದ ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯು ಒಂದು ತಾಟಿನಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು-ಹಂಪಲ ಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಉಳಿ-ಉಪಾಹಾರದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಕ್ಕನೆ ಹಾದಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಒಳಗೆ ಹೋದವಳು ನೋಡಿದ ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯು ಬೇರದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯು ಸೀತಾರಾಮನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು ತಂಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯು ಎದ್ದಳು. ಅಂದಿನ ದಿವಸವನ್ನೆಲ್ಲ ನರಾಹಾರದಿಂದಲೇ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದು ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ತಾನು ಉಪವಾಸ ಮುಗಿದರೆ, ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯು ಏನೂ ತಿನ್ನುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಹಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ತುಸು ಫಲಾಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮುಗಿಕೊಂಡರು; ಮತ್ತು ಅಂದಿನ ದಿವಸ ಆ ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರಿಗೆ ನಿದ್ರೆಯೇ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಇಡಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳುವದರಲ್ಲಿ-ಕೇಳುವದರಲ್ಲಿ ಕಳೆದರು ಬೆಳಗಾಗುತ್ತ ಬಂದೂ ಅವರ ಮಾತೇ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ!

ಸುಮಾರು ಎರಡು ಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯಿರಬಹುದು. ಶುಕ್ರನು ಅದೇ ಉದಯಿಸಿ, ಈತನೇನು ಬಾಲಚಂದ್ರನುನೋ ಏನೋ ಅನ್ನುವಂತೆ ಚಕಚಕಿಸುತ್ತ ಮೇಲಕ್ಕೇರತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಕೋಳಿಗಳು ಭೂತಲವನ್ನು ತನ್ನ ತೇಜಃಕಿರಣಗಳಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ತರಣಿಯನ್ನು ಬೇಗನೆ ಬಾರೆಂದು ತಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಹಾಕಿ, ಉಚ್ಚಸ್ವರ

ದಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಲಿವೆ ಸಕ್ಷಿಗಳು ಬಡಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ಎಚ್ಚತ್ತು ಓದರತೊಡಗಿವೆ ಮುಂಜಾವಿನ ತಂಗಾಳಿಯು ಸಂಜೆ ಸಂಜೆಯ ತೊಡಗಿದೆ ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನು ಮೂವತ್ತು-ನಾಲ್ಕತ್ತು ಜನರೊಡನೆ ಕಿಲ್ಲೆಯ ಪೂರ್ವದ ತಲೆ ಬಾಗಿಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದನು ಈ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ತಲೆಬಾಗಿಲವನ್ನು ಇಬ್ಬರು ಶಿಪಾಯಿಯರು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು ಇನ್ನುಳಿದ ಎಲ್ಲ ಸೈನಿಕರೂ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದನೆಂದದ್ದರಿಂದ, ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಗಯಾಪ್ರಸಾದನಿಗೂ, ಕಲ್ಯಾಣಸಿಂಹನಿಗೂ ಇಂದಿನ ದಿವಸ ನಿದ್ರೆಯೇ ಹತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಸೈನಿಕರಿಗೆಲ್ಲ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿ, ಅವರು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇದ್ದರು ಕಿಲ್ಲೆಯ ವೊದಲನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೀತನಿವಾರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿ ಕಾಸುತ್ತ, ಎನೇನೋ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು ಇಂಗ್ರಜರ ಸೈನ್ಯವು ಕಿಲ್ಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬರಬಹುದೋ ಹೇಗೆ? ಬಂದರೆ ನಾವೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ಆ ಅಂಗ್ಲ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಎಂಬದನ್ನೇ ಅವರು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಹಾದ್ವಾರದ ಮೇಲಿರುವ ಕಾವಲುಗಾರರಲ್ಲೊಬ್ಬನು 'ವೈರಿಗಳ ಕಡೆಯ ಜನರು ಬಂದರು, ಸಾವಧರಾಗಿರಿ!' ಎಂದು ಓದುತ್ತ ಓಡಿ ಬಂದನು ಗಯಾಪ್ರಸಾದ-ಕಲ್ಯಾಣಸಿಂಹರಂತೂ ಸಜ್ಜಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಕೂಡಲೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಆಯುಧಗಳೊಡನೆ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದರು ಇಬ್ರಾಹಿಮಕಾಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮಹಾದ್ವಾರದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದರು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನ ಜನರು ಕಿಲ್ಲೆಯೊಳಗೆ ಸಹ ದುಮುಕಿದ್ದರು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಚಕಮಕಿಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು "ಕೊಲ್ಲಿರಿ, ಹೊಡೆಯಿರಿ, ಎಲ್ಲರನ್ನು ಯಮಸದನಕ್ಕಟ್ಟಿರಿ! ಮಹಾರಾಣೀಕೀ ಜಯ!" ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳೇ ಕೇಳ ಬರಹತ್ತಿದ್ದವು.

ಹೀಗೆ ಯುದ್ಧವು ನಡೆದಿರಲು, ಕೆಲವು ಜನರು ಮಹಾಲಿನೊಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಶತ್ರುಗಳ ಕಡೆಯ ಜನರು ಕಿಲ್ಲೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ರಾಣಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಕೋಮಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಚಾಂದಕುವಾರಿಯ ಮೋರೆಯು

ಕಪ್ಪಿಟ್ಟುತು; ಆಕೆಯ ಉತ್ಸಾಹವು ಒಡಗಿತು ಮುಂದೇನು ಗತಿಯೆಂದು ಅವಳು ದಿಬ್ಬಿಡುಗಳಾದಳು; ಆದರೆ ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯು ಸ್ಥಿತಿಯು ಮಾತ್ರ ಇದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿದ್ದಿತು. ಕಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಸೇರಿದ ಜನರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ರೊಳಿಂಥವಾ ತಾಂತ್ರಿಕದಾಸನ ಜನರೊಳೆಂಬವರು ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ, ಆ ವೀರವನಿತೆಯು ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಬೆದರದೆ, ತನ್ನ ಪತಿಮು ಪ್ರಿಯಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವೆಂದು ಸ್ತುತಿಸಿ, ಕಿಲ್ಲೆಯ ಮುಖ್ಯದ್ವಾರದ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದಳು. ರಾಣಿಯು ಚಕಮಕಿಸು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೆಯೇ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನ ಜನ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಮುಗಿದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಇವತ್ತಿರುವ ಮೂವತ್ತು ಜನರ ಮಂಡಗಳು ದಿಂಡದಿಂಬ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವ ಉಳಿದ ಜನರು ಘಾಯುಣಿಯಿಂದಿ ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿದ್ದರು. ಇಬ್ರಾಹಿಮ ಖಾನನು ಅತ್ಯಂತ ಘಾಯುಣಿಯಿಂದಿ ನೆಲದಮೇಲೆ ಅಂಗಾತ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ ಕುಮಾರಿಯು ಬರಲು, ಗಯಾಪ್ರಸಾದನು ವರ್ತಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ರಾಣಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಆಗಿಹೋದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಉದಾರಾಂತಃಕಳಂಕಿಯಾದ ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಗೆ ಕೆಡಕೆನಿಸಿತು. ಆಕೆಯು ಮನದಲ್ಲೆಯೇ ಮರನುರನೆ ಮರುಗಿ, ತನ್ನ ಜನರನ್ನು ಕುರಿತು:- 'ಇಷ್ಟ ಜನರ ಕೊಲೆಮಾಡುವುದೇನೂ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ ಇವರನ್ನು ಹಾಯೇ ಹೊರಗೆ ಅಟ್ಟಿಡಕ್ಕದ್ದಿತ್ತು' ಎಂದು ನಡೆದಳು.

ಅಳಿಕೆ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನ ಜನರನ್ನು ಬಂಧಮುಕ್ತ ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ರಾಣಿಯು ಗಯಾಪ್ರಸಾದನಿಗೆ ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದಳು. ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನಿಗೆ ಭಯಂಕರ ಗಾಯಗಳಾಗಿದ್ದವು; ಆದರೂ ತಕ್ಕ ಔಷಧೋಪಚಾರಗಳಾದಲ್ಲಿ ಆತನ ಬದುಕಬಹುದೆಂದು ರಾಣಿಯು ತರ್ಕಿಸಿ, ಆತನನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಆತನ ಸೇವಕರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು; ಆದರೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜೀವಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹಿತರಾದ ಖಾನನ ಸೇವಕರು, ಆತನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಲೊಲ್ಲರು. ಮನೋರಾಜ್ಯದ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಕಳಿತು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಖಾನನು, ಸೀತಾವುರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮುಂದೆ ಹತ್ತಿ ಕೊಂಡು ಬಂದ

ಆನೆಯ ಮಾವುತನು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಆ ಆನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಓಡಿದ್ದನು. ಆಗ ರಾಣಿಯ ಅಜ್ಜಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಿಂಹನು ಎರಡು ಮೂರು ಚಕ್ಕಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಡತರಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಹಾ- ದಿಯ ಖರ್ಚಿನ ಸಲುವಾಗಿ ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಖಾಸನನ್ನು ಆತನ ಊರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಇಂತು ಮನುಷ್ಯರಂಜನ ಸುಖಸಾಧನದ ಲೋಲಾಡುತ್ವ ವೈಭವ ಮದ ದಿಂದ ವರಪಾತನಾಗಿ ಸೀತಾಪುತ್ರನನ್ನು ಪುನಃಶಿಕ್ಷಿಸಿದ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾ ನನು ಕತ್ತುಗಳ ಬಯಲೆ ಪಾಪನಾಗಿ ಭಯಂಕರ ವೇದನೆಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತ ಲೀಲನಾಥ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದನು; ಆದರೆ ಕೃತಕರ್ಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವ.ಡಿಿದನು!

ಪಂಜರದೊಳಗಿನ ಗಿಳಿಗಳು.

ಪಾಂಚುಗಳ ಬಂಡಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಕಾನಪುರವು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಗೋಹಿಲರ ಸಂಗಡ ಯಾರೂ ಮಾಡಿಗೊಂದಿನಿಂದ ಅಂದರೆ ೧೭೭೭ ರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದ ಛಾವಣಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಸರಾಸರಿ ಆದರ ಬೆಳವಣಿಯು ಒತ್ತರದಿಂದ ಸಾಗತತ್ತಿತು. ಆದರೂ ಅದು ಅಷ್ಟೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಕದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯಂತೂ ಕಾನಪುರವನ್ನು ರಕ್ಕರೂ, ದರೋಡೆ ಬೋರೂ ಮುಟ್ಟಿ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಾನಪುರ ಪಟ್ಟಣದ ವಾಯವ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯ ಶೇರಿಗಳೂ, ಅಂಗಡಿ-ಮನೆಗಳೂ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಯೂ, ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುಗಿಯೂ ಇದ್ದವು ಉರಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆ ಮಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತಜನರ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಇಮಾರತುಗಳೂ, ರಮಣೀಯ ಉದ್ಯಾನಗಳೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಸದ್ಯದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ರಾಜಾ ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ತಂದೆಯಾದ ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನು ಮೊದಲು ಇದೇ ಉರಲ್ಲಿರತ್ತಿದ್ದನು. ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನು ರಜಪೂತ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದರೂ,

ಕಾಲಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಕ್ಕೆ ನುಸಾರವಾಗಿ ಆತನು ವಣಿಗ್ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈ-
 ಕೊಂಡು ತಂದೆಯು ಗಳಿಸಿಟ್ಟ ವಿಪುಲ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳಸಿದ್ದನು.
 ಮುಪ್ಪಿನ ಮೂಲಕ ಈಗ ನಾಲಕ್ಕಾರು ವರುಷಗಳಿಂದ ರಾಜಾ ಜಯ
 ಪಾಲಿಸಿಂಹನು ತನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಯಾವದೋ ಕಾರ
 ಣದಿಂದ ಕಾನಪುರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನಾಲ್ಕೈದು ಹಾದಾರಿಯ ಮೇಲಿ
 ರುವ ಹಿಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಾನಪುರದ ಯ ಪುಟ್ಟಗೂ
 ಆಡು ಕಟ್ಟಾದದ್ದು ಆದ ಇವಾರತಿಯೂ, ಸುತ್ತುಲನ ರಮಣೀಯ
 ವಾದ ಪ್ರಕೃತ್ಯ ಉದ್ಯಾನವೂ ಇನ್ನೂ ವರಿಗ ಜಯಪಾಲಿಸಿಂಹನ ಪತ
 ದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವು ಈ ಇನುಬತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತವಿಟ್ಟ ಉಪವೃದ್ಧ
 ಸ್ತ್ರೀಯು ಇರುತ್ತಿದ್ದು, ರಾಜಾ ದರ್ಶನಿಸಿಂಹನು ಆಕೆಗೆ 'ತಿಪ್ಪ'
 ನೆಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವಳಾದಳೂ ಆತನ ಮೇಲೆ ಪುತ್ರವತ್
 ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು

ಆವಾರದ ಗೋಡೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುಲ್ಪಟ್ಟ ಉದ್ಯಾನದ ಮಧ್ಯ
 ದಲ್ಲಿ ಜಯಪಾಲಿಸಿಂಹನ ಮೇಲುಪರಿಗಯ ಮನೆಯಿತ್ತು ಎರಡನೆಯ
 ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ಕೋಣೆಗಳಿದ್ದು, ನಡುವೆ ಭಕ್ತವಾದ
 ದಿವಾಣಖಾನೆಯಿತ್ತು. ಮೊದಲಿನ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಹಿಂದೂ ಕೋಣೆ
 ಯಲ್ಲಿ ಎರಡು-ಮೂರು ಆಕಳುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದು, ಎರಡು ಬೋಲಿ
 ಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವಕ ಜನರು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೇಲೆ ಶೇಳಿಂ ಪ್ರದ್ಧ
 ಸ್ತ್ರೀಯು ಸಹಾಯಕ್ಕೆಂದು ಬಂದಿಯಾ ಎಂಬ ಅಕ್ಕಲಗತ್ತಿಯೊಬ್ಬ
 ಇದ್ದಳು ಅವಳಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ದಾಯಿಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು

ಹಿಂದು ದಿವಳ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸಮಯವು ಆ ಸಕಲನ ತಾವ
 ವನ್ನು ತಡೆಯದೆ, ಭೂಮಾತೆಗೂ ಉಸ್ಸೆಂದು ಉಸಿಗಾರಿಕೆಯು ತಡ
 ಗಿದ್ದಾಳೆ. ಭಾಸ್ಕರನ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಆಟವು ಸಾಗದೆಂದು ವಾಯುವು
 ಎತ್ತೋ ಆಡಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲ ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಊಟ-
 ಉಪಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ ಜನರ ಗದ್ದಲವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.
 ಜಯ ಪಾಲಿಸಿಂಹನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ವೃದ್ಧಿಯು ಅದೇ ಊಟ
 ವನ್ನು ತಿರಿಸಿಕೊಂಡು ದಿವಾಣಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸುತ್ತಲಿನ ಕನ್ನ
 ಡಿಯ ಕಿಟಕಿಯೊಳಗಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿ
 ದ್ದಾಳೆ. ಆಗ ಅವಳು ದೂರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜನರು ಬರುವದನ್ನು

ಕಂಡಳು. ಆ ಜನಸಮೂಹವು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಬಂದಂತೆ ಅವರು ದರ್ಶನಸಿಂಹನಿಂದ ಕಳುಹಲ್ಪಟ್ಟ ಜನರೇ ಇರಬಹುದೆಂಬ ಅವಳ ಕಲ್ಪನೆಯು ದೃಢವಾಗುತ್ತ ಸಾಗಿತು ಆಗ ಅವಳು ಲಗಬಗೆಯಿಂದ ಬುಂದಿಯಾ ದಾಸಿಯನ್ನೊದರಿ: “ದಾಯೋ, ನೋಡು ಅತ್ತ ನೋಡು. ಅನೆ-ಕುದುರೆ-ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಯಾರು ಬರುತ್ತಿ ರಬಹುದು? ಬಹಳ ಮಾಡಿ ದರ್ಶನನೇ ಈ ಜನರನ್ನು ಕಳಿಸಿರುವನೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗುವದರ ಸಲುವಾಗಿ ಬಹುಶಃ ಬಂದಿರಬಹುದು.”

ವೃದ್ಧಸ್ತ್ರೀಯ ಅಜ್ಜೆಯಂತೆ ದಾಸಿಯು ಅವರು ಯಾರೆಂಬದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಂದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಜನರಲ್ಲಿಯು ಪ್ರಮುಖನು ಮುಂದೆ ಬಂದು:— “ನಾವು ಲಖನೌದಿಂದ ರಾಜಾ ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ಆಪ್ತನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತೇವೆ. ನನ್ನ ಹೆಸರು ಸಾಧುಸಿಂಹ. ಅವನವರಿಗೆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ ”

ದಾಸಿಯು ಕೆಳಗೆ ವರ್ತಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದಳು ಆ ವೃದ್ಧ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ವಿಶ್ವಾಸದ ಸೇವಕನಾದ ಸಾಧುಸಿಂಹನು ಹೊಸಬನಿರದೆ, ಪೂರ್ಣ ಪರಿಚಯ ದವನಿದ್ದನು ಅವನು ಬಂದ ಕಾರಣವೂ ಅವಳಿಗೆ ಹೊಳೆಯದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ. ವಾಚಕರೇ, ವೇಲಿನ ಈ ದಿವಾಣಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಇಬ್ಬರು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹೊರತು ಮತ್ತಿಬ್ಬರು ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಸರಾಸರಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು-ಹದಿನೈದು ವರುಷದವಳೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಹದಿನೆಂಟರ ಹಿಳಕೊಂಟಿನವಳೂ ಇರಬಹುದು. ಚಿಕ್ಕ ತರುಣಿಯು ಇದೇ ಈಗ ಮದನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸ ತೊಡಗಿದ್ದಳು. ಅವಳ ವಿಶಾಲವಾದ ಕಣ್ಣೊಳಗಿನ ಕರೆಗುಡ್ಡಿಗಳು ನೀಲಕಮಲವನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವಳ ಹಣೆಯು ವಿಶಾಲವಿದ್ದು, ಕಪ್ಪಾದ ಮುಂಗುರಗೊದಲುಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ರೆವೈಗಳ ಮರೆಗೆ ನಿಂತ ಮನ್ಮಥನು ಹುಬ್ಬುಗಳೆಂಬ ಕರ್ತೃ ಗಿನ ಧನುಷ್ಯವನ್ನು ಜಗ್ಗಿ ಜಗ್ಗಿ, ತನ್ನ ಬಾಣವನ್ನು ಎಸೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದನು. ಅವಳ ನೆಟ್ಟನ್ನು ಮೂಗೂ, ಕೊನೆಯ ಹುಬ್ಬು

ಸೂಕ್ಷ್ಮಗುಲಾಬಿಯ ಹೂವನ್ನು ನಾಚಿಸುತ್ತಿರುವಂಥ ಕಪೋಲಗಳೂ ತೊಂಡೆಯ ಹಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆವ ತುಟಗಳೂ ನಯನವನೋಹರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು ಕುಚಸ್ತುದೇಶವು ಒಡೆದು ಕಾಣುವಷ್ಟು ಹಿತ್ತಿ ಬರದಿದ್ದರೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುವವರ ಚಿತ್ತಹರಣ ಮಾಡದೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕಟಸ್ತುದೇಶವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಿದ್ದು, ನಿತಂಬಗಳು ಈಗೀಗ ತುಂಬತೊಡಗಿದ್ದವು ಹಿಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಅವಳ ಮಾಟಾದ ಪಾದಗಳು ನೋಟಕ್ಕೆ ಸೋಗಸಾಗಿದ್ದವು ಆರಿಸಿ ತೆಗೆದ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಸುಂದರಿಯರಲ್ಲಿ ಅವಳು ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಇರಲಿ ಆ ಎರಡನೆಯ ತರುಣಿಯು ಹಲಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಳಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅತ್ಯಂತ ಚಿಂತೆಯಿಂದಲೂ, ರೋಗದಿಂದಲೂ ಅವಳು ತೀರಾ ಕ್ಷೀಣಳೂ, ನಿರ್ಸ್ತೇಜಳೂ ಆಗಿದ್ದಳು. ಹಿಳ್ಳೇ ತರುಣ ವಯಸ್ಸಿದ್ದರೂ ಗಲ್ಲಗಳು ಹಳಹೊಕ್ಕಿದ್ದವು. ಕಣ್ಣು ಹಳಸೇರಿದ್ದವು ವೆಣ್ಣಲಿನ ಗುಲಾಬಿಯ ತೇಜಸ್ವಿವುಜ ವೈಕಾಂತಿಯು ಆಡಗಿ, ವೈಯೆಲ್ಲ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕೆ ಯಂತಾಗಿತ್ತು. ಕುತ್ತಿಗೆಯು ಮಾತ್ರ ಜಗ್ಗಿ ಹಿರಿದಂತೆ ಇಷ್ಟುದ್ದ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಪಾಪ! ಆ ತರುಣಿಯು ವೈಯಲ್ಲಿ ಎಲವು-ತೊಗಲಿನ ಹೊರತು ಮತ್ತೇನೂ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಸಾಧುಸಿಂಹನ ಹೆಸರನ್ನು ದಾಸಿಯ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಮುದಕಿಯು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದಳು. ಸಾಧು-ಸಿಂಹನು ನಮಸ್ಕರಿಸಲು, ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿ ಮುದಕಿಯು: “ದರ್ಶನನು ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರುವನೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ಅವನವರೇ, ಅವರು ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರುವರು. ಆದರೆ ತುಸದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಕಟ!.....” ಮುದಕಿಯು ಅಧೀರತೆಯಿಂದ ನಡುವೇ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ:—“ಆ, ಏನಾಯಿತು?”

“ಅಂಥ ವಿಶೇಷವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಾಲಕ್ಕಾರು ದಿವಸಗಳೊಳಗೆ ಈ ಇಬ್ಬರು ಹಡಗಿಯರನ್ನು ಲಖನೌಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಬಾದಶಹನ ಒತ್ತಾಯದ ಹುಕುಮು ಆಗಿದೆ”

“ಚಂಪೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಹಿಂದೇಕಾಲ ಮೇಲೆ ಸಿದ್ಧ

ಳಿದ್ದೇನೆ. ಆಕೆಯು ಗಾನ-ನರ್ತನಗಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ; ಆದರೆ ಈ ಎರಡನೆಯ ಹುಡುಗಿಯು ಸಲುವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಹಿಂದೇಸವನೆ ಚಿಂತೆಯುಂಟಾಗಿತ್ತುದೆ!”

“ಮಹಾರಾಜರಂತೂ ಆ ಅಕ್ಕಿಯ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.”

“ಆದರೆ, ಹಾವಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಟ್ಟ ಹುಡುಗಿಯು ಚೀರಾಟ, ಹದರಾಟಗಳನ್ನು ಮಾಡಬರೆ ಹೇಗೆ?”

“ಈ ಹುಡುಗಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಚೀರಾಡುತ್ತದೆಂದು ಮಾರ್ಗಸ್ತರಿಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಅದೇನು ದೊಡ್ಡ ಮಾತು?”

“ಆದರೆ ಈಕೆಯನ್ನು ಲಖನಾಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಏನು? ಬೋಡಿ, ಹಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಬಾರಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಕಲಿತೇ ಇಲ್ಲ!”

“ಆಶಯ ಈ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಏನೂ ಕಲಿತಿಲ್ಲವೋ?”

“ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಈ ಬೋಡಿ ಹುಡುಗಿಯು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಸಲುವಾಗಿ ಧಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಸುಮಾರು ಹಿಂದೆ ಎರಡು ವರ್ಷ ಈಕೆಯನ್ನು ಬಂದಿರುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಇಡಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೂ ಎಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಜೀವವನ್ನು ಕೊಡುವಳೋ ಎಂಬ ಅಂಜಿಕೆಯ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು! ಮುಂದೆ ಐದಾರು ತಿಂಗಳುಗಳ ವರೆಗೆ ಭಯಂಕರ ಜಡ್ಡಾಗಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಜೀವ ಹೋಗಿ ಜೀವ ಬಂದ! ಆ ಮೇಲೆ ತುಸು ಗುಣವಾದರೂ ನಮ್ಮ ಗಾಲಗೂ ನಿಂದರಲೆ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸಂಗಡ ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಾತಿಲ್ಲ, ಕಥೆಯಿಲ್ಲ ಏನಾದರೂ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ-ಕೇಳುವಂತಿಲ್ಲ ನಾವೇನಾದರೂ ಕೂಟ್ಟರೆ ತಿನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ; ಬಹಳೇನು? ನಾವು ಹಿಡಿದ ನೀರನ್ನು ಸಹ ಮುಟ್ಟುವಂತಿಲ್ಲ! ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ನಾಗಿಣಿಯಂತೆ ಹಿಂದೇಸವನೆ ಬಯ್ಯಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇಂಥ ಬೋಡಿಗೆ ಏನು ಕಲಿಸಬೇಕು?”

“ಇನ್ನೂ ಹೀಗೆಯೇ ತ್ರಾಸ ಕೊಡುತ್ತಿರುವಳೆ?”

“ಇಲ್ಲ. ಈಗೀಗ ತುಸು ತ್ರಾಸವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೂ

ಈ ಹುಡುಗಿಯ ಮೂಲಕ ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಕು ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಯಿತು! ದೇವರ ಮೇಲಿನ ಹಣವು ಹಿಂದಿಲ್ಲೊಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಬಹುದು; ಆದರೆ ಈಕೆಯ ನಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ! ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಜಗಳಾಟವು ನಡೆದೇ ಇದೆ. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಈ ಹುಡುಗಿಯಂತೆ ಕಂಪುಗಣ್ಣು ಮಾಡಿ ಹರಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವಳೋ ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ ಇಂಥ ರಕ್ತಸಿಯಾದ ಚಂಡಿ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ದರ್ಶನನು ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಏಕಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದನೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು!”

ಇಂತು ಸಾಧುಸಿಂಹನು ನಿರುರುಕೆಯ ಸಂಗಡ ಕೆಲಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಮೇಲ್ಮಾಳಿಗೆ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಇಬ್ಬರು ತರುಣ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಪುಷ್ಪರಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಬೇನೆಯಿಂದು ಬೆಂದು ಬೆಂಡಾಗಿ ಬಿಳೇ ಹಲ್ಲಿಯಂತೆ ಆಗಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯು: “ಚಂಪೆ! ನನ್ನಿಂದ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಭಯಂಕರ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಸಹಿಸುವುದಾಗದು! ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಾಯಬೇಕೆಂದು ಬಗಬೆಯಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ, ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವು ಕೈಗೊಡದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಿಸಲು ಆ ಅಂಕಕನೂ ಕೂಡ ಹೇಳುವನೋ ಏನೋ!” ಕಂಬನಗಳನ್ನು ಬರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಚಂಪೆ:—“ನೀನು ಹೀಗೆ ಅಳಬೇಡವಾ ನೀನು ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ನನಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಹ್ಯಾಗೋ ಅನ್ನಿಸಿ, ನನಗೆ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ”

“ಚಪಲಾ:—ಇಲ್ಲಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಯಾರು-ಯಾತಕ್ಕೆ-ತಂದಿದ್ದಾರೆ? ಇಷ್ಟು ಬಂದಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿರುವ ಕಾರಣವಾದರೂ ಏನು? ನಿನಗೆ ಏನಾದರೂ ಗೊತ್ತಿರುವದೋ?”

“ಸಖೀ, ನನಗೆ ಅದೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿದೆ; ಆದರೆ ನೀನು ಹೀಗೆ ಹಗಲಿರುಳು ಅಳುವದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ನೋಡಲಾರೆನು! ಈ ಎರಡು ವರುಷಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಹಿಂದೆರಡು ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದರೆ, ಅಂಥ ಯೋಗಾಯೋಗವೇ ಕೂಡ ಬರದಾಗಿದೆ”

“ಹಾಗಾದರೆ ಈಗ ಹೇಳು ನೋಡೋಣ; ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಯಾರು ತಂದರು? ಯಾತರ ಸಲುವಾಗಿ ತಂದರು? ನಿಮ್ಮವನು

ಹಾಡು-ಬಾರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕಲಿಯೆಂದು ನನ್ನ ಸುತ್ತು ದುಂಬಾಲಗೊಂಡ ಕಾರಣವೇನು?"

“ತಾಯೀ, ನಿನ್ನನ್ನು ರಾಜಾದರ್ಶನಸಿಂಹನ ಜನರು ಹಿಡತಂ ದಿದ್ದಾರೆ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಬಾದಶಹನ ರಂಗ.....”

ಚಂಪೆಯ ಮುಖದಿಂದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ನಾಗಿನೆಯಂತೆ ಅವೇಶಗೊಂಡ ಆ ರೋಗಿಷ್ಠ ಸ್ತ್ರೀಯು:-
 “ಹಾ, ತಿಳಿಯಿತು! ಆ ದುಷ್ಟನೂ, ಕುಲಕಂಠಿಕನೂ, ಅಧರ್ಮಾಧ ಮನೂ, ಪಾಪದ ಮೂರ್ತಿಯೂ ಆದ ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ಹೆಸರನ್ನು ನಾನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹಲ-ಕೆಲವರ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದೆನು.” ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ದುರ್ಬಲ ಸ್ತ್ರೀಯು ಮುಖವು ಕೆಂಪಡ ರಿತು; ಸರ್ವಾಂಗವು ನಡಗಹತ್ತಿತು; ದೇಹಸ್ಪೃತಿಯು ತಪ್ಪಿತು. ಮಾತಮಾತಾಡುತ್ತಲೇ ಅವಳಿಗೆ ಮೂರ್ಛೆಯು ಬಂದಿತು

ಹೀಗೆ ಕೃಷ್ಣ ಕಾರಸ್ಥಾನಿಯಾದ ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ, ಸಂತಾಪಾತಿರೇಕದಿಂದ ಮೂರ್ಛಿಹೋದ ರೋಗಿಷ್ಠ ಸ್ತ್ರೀಯು ಯಾರಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ನೆಮ್ಮ ಸೂಜ್ಜವಾಚ ಕರು ತರ್ಕಿಸಬಹುದು. ವಾಚಕರೇ, ಅವಳೇನೂ ನಿಮಗೆ ಹೊಸಬ ಳಲ್ಲ; ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನ ಅಕ್ಕರದ ಚಿಕ್ಕ ಮಗಳೂ, ಅಯೋಧ್ಯಾ ನಾಥನ ಪ್ರಿಯತಮೆಯೂ ಆದ ಮಾನಕುಮಾರಿಯೇ ಇವಳು. ಇಲ್ಲಿ.

ಚಂಪೆಯು ಮೂರ್ಛಿಹೋದ ಮಾನಕುಮಾರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶೀತೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ, ಅವಳು ಮೂರ್ಛಿ ತಿಳಿ ದೆದ್ದು ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ:- “ಈಗ ನನಗೆ ಈ ದುಷ್ಟನ ಜಾಲವು ತಿಳಿ ದಂತಾಯಿತು. ಬಾದಶಹನ ಯುನಾನಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳಿಸುವದಕ್ಕೋ ಸ್ಕರ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡತರಿಸಿದ್ದ ನಲ್ಲವೆ? ಎಲಾ ಚಾಂಡಾಲಾ! ನಿನ್ನ ಕುಲ ಕ್ಷಯವಾಗಲಿ! ರೋಮ ರೋಮಗಳಲ್ಲಿ ಹುಳಬಿದ್ದು. ಅತ್ಯಂತ ಹಾಲಾಹಲದಿಂದ ನಿನಗೆ ಮರಣವು ಬರಲಿ!”

“ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳುವದಿದೆ” ಚಂಪೆಯು ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ: “ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸಗಳಿಂದ ನಾನು ಇಂಥ ಸಂಧಿಯು ಎಂದು ಹಿದಗುವದೋ ಎಂದು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿಪ್ಪರೂ, ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ!”

ಚಂಪೆಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಸಂತಾಪಗೊಂಡಳು. ವೈಯು ನನಗುಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅವಳು ಆವೇಶದಿಂದ:—“ಎನು? ನೀನು ನನಗೆ ಹೇಳತಕ್ಕವಳಿದ್ದೀಯಾ? ನಿನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುವದೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ! ಆ ಬಾದಶಹನ ರುನಾನಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವದರ ಸಲುವಾಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೀನು ತಿರುಗಿಸತಕ್ಕವಳೋ?—ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಿರುವ ವರೆಗೆ ನಿನ್ನಂಥ ನೂರಾರು ಮಂದಿ ಚಂಪೆಯರು ಕೂಡಿ ಹೇಳಿದರೂ, ಆ ಘೋರ ದುಷ್ಕರ್ಮವು ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಆಗಲಾರದು!—ದುಷ್ಟೇ, ಸರಿ ದೂರ! ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಡ! ಹೋಗು, ನಿಮ್ಮ ಅವ್ಯವಹಾರ ಪಾಪಿಷ್ಠಳೇ, ನಿನಗೆ ಧೀಕಾರವು! ಧೀಕಾರವು!”

ಗೌತಮಿ ಈ ತಿರಸ್ಕಾರ ಪೂರ್ಣ ಸಿಟ್ಟಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಚಂಪೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿ, ಕಂಬನಿಗಳು ಪಟ-ಪಟನೆ ಬೀಳತೊಡಗಿದವು; ಕಂಠವು ಬಿಗಿಯಿತು. ಆಗ ಅವಳು ಗದ್ಗದಸ್ವರದಿಂದ:—“ಅಕ್ಕಾ, ನೀನೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಗೆದ್ದ ಮೇಲೆ ಈ ಅನಾಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವವರಾರು? ನಾನು ಯಾರ ವೋರೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಲಿ? ನನ್ನ ಪ್ರೇಮದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವವರು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ! ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಮನಬಿಚ್ಚಿ ನಾಲಕ್ಕಾರು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಈ ವ್ಯಥಿತಾಂತಃಕರಣವನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ನೀನೂ ಸಹ ನನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನಂಥ ಹತಭಾಗಿನಿ-ಅನಾಥ-ಯು ನಾನೇ ಸರಿ!” ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರುದರಿಪಹತ್ತಿದಳು.

ಚಂಪೆಯಾದಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತಳಾದಳು. ಚಂಪೆಯಾದಿದ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವೇ ಆಕೆಗೆ ಮೊದಮೊದಲು ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ ಆಗ ಅವಳು ಚಕಿತಮುದ್ರೆಯಿಂದ:—“ಎನು? ನಿನಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆ? ಈ ಮುದಕಿಯು ನಿನಗೆ ತಾಯಿಯಲ್ಲವೆ?”

“ನನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಯಾರು ಮತ್ತು ಅವರು ಎಲ್ಲಿ ಇರುವರು ಇದು ಯಾವದೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ!”

“ಅಂದಮೇಲೆ, ನಿನ್ನನ್ನಾದರೂ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಹಿಡತಂದಿರುವರೋ ಹೇಗೆ?”

“ಇಲ್ಲ-ಇಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಹಿಡಕೊಂಡು ಬಂದಿಲ್ಲ. ರಾಜಾ ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ತಂದೆಯು ನಾನು ನಾಲ್ಕೈದು ವರುಷದವಳಿರುವಾಗ ನನ್ನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವನು.”

“ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾತರ ಸಲುವಾಗಿ ತಂದರು?”

“ಏನೋ, ಹಿಮ್ಮೆ ರಕ್ಕರು ನನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳನ್ನೂ, ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೂ ಕೊಂದು ನನ್ನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಹಿಬ್ಬ ಸಾಹೇಬನಿಗೆ ರಕ್ಕರ ಸುಳುವು ಗೊತ್ತಾಗಿ ಅವನು ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು, ನನ್ನನ್ನು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಚಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟು, ಅವರೆಲ್ಲ ಮೋಸಗಾರರು ಓಡಿ ಹೋದರಂತೆ! ಮುಂದೆ ಆ ಸಾಹೇಬನ ಕಡೆಯಿಂದ ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ತಂದೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಇಸಗೊಂಡು ಬಂದು, ಜೋಪಾನ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನಂತೆ ಅಂದಿನಿಂದ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೇನೆ.”

ಚಂಪೆಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ, ಮಾನಕುಮಾರಿಗೆ ಅತಿಶಯ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಚಂಪೆಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಹಿರಿಯ ಜರಥಳಿಗೆ ಬಹುಶಃ ‘ಅವ್ವಾ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ, ಈಕೆಯು ಆ ವೃದ್ಧಳ ಮಗಳಿರಬಹುದೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಳು. ಮೇಲಾಗಿ ಆ ವೃದ್ಧಿಯಾದರೂ ಚಂಪೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಗಳಂತೆ ಪ್ರೇಮ ಮಾಡುವದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಹಾಗೆ ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆ ಮುದಕಿಯ ನಿಂದ್ಯ ಅಚರಣೆಯ ಮರ್ನವನ್ನರಿತು ಅವಳನ್ನು ಮನಸಾ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಾನಕುಮಾರಿಯು, ಚಂಪೆಯು ಆ ವೃದ್ಧಿಯ ಮಗಳೆಂದು ಅವಳನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಚಂಪೆಯಾದರೂ ಪಾತಕಿಯೂ, ಧರ್ಮಭ್ರಷ್ಟಳೂ ಎಂದು ಅವಳು ಭಾವಿಸಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ಚಂಪೆಯ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಆಕೆಯ ನಿಜವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನರಿತುಕೊಂಡ ಮಾನಕುಮಾರಿಗೆ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಕನಿಕರ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅವಳು ಚಂಪೆಯನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಅವಳ ಗದ್ದ-ತುಟಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಶುಷ್ಕ ಹಸ್ತದಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಅಶ್ರುಪೂರ್ಣ ನಯನಗಳಿಂದ ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ:-

“ಜಂಪಾ, ನೀನಾದರೂ, ನನ್ನಂತೆ ಸದಾ ದುಃಖಿನಿಯೇ ಆಗಿರುವೆ! ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ!”

ಜಂಪೆಯು ಮಾತಾಡುತ್ತಾಳೆ:—“ಸಖೀ, ಈ ಮನೆಗೆ ಬರುವದಕ್ಕಿಂತ ವೊದಲು, ನನಗೆ ದುಃಖ-ಕಷ್ಟಗಳೆಂದರೇನೆಂಬುದು ಗೊತ್ತೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ನಾನು ಬಹುಶಃ ಗಾಯನ-ನರ್ತನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದೆನು. ನೀತು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದ ಸ್ವಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೇನೆ ಬಿದ್ದಾಗ ನಿನ್ನ ಬಡಬಡಿ ಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಶಂಕೆ-ಕುಶಂಕೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸತೊಡಗಿದವು. ನಿನಗೆ ನೆಟ್ಟಗಾದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಶಂಕೆಗಳ ನಿರಸನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದೆನು. ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಮನದಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವಂಥ ಯೋಗವೇ ಬಂದಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಇನ್ನು ಮೇಲೆಯೂ ಅಂಥ ಸುಯೋಗವು ಬಹುಶಃ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಯಾಕೆಂದರೆ, ಹಿಂದೆಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನಾನು ಅವನೊಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವ ಆ ಮುದಕಿಯೂ, ದಾಸಿಯೂ ಏನೇನೋ ಗುಪ್ತ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನಾನು ಮರೆಗೆ ನಿಂತು ಕೇಳಿದ್ದೆನು ಅದರ ಮೇಲಿಂದ ನೋಡಲು, ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಜನರು ಬಹುಶಃ ನನ್ನನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಭೆಟ್ಟಿಯು ಪುನಃ ಆಗುವದೋ-ಇಲ್ಲವೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ!

“ನಾಳೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗುವರೋ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವರು?”

“ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಕರದೊಯ್ಯಬಹುದು!”

“ಯಾತಕ್ಕೆ?”

“ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಬಾದಶಹನ ಎದುರಿಗೆ ಗಾನ-ನರ್ತನಗಳನ್ನಾಚರಿಸಲಿಕ್ಕೆ.”

“ಆ ಬಾದಶಹನ ಎದುರಿಗೆ ನೀನು ಗಾಯನವನ್ನು ಮಾಡುವವಳೋ?-ನರ್ತಿಸುವವಳೋ? ಛೇ ನಮ್ಮವ್ವಾ! ಇದು ಕುಲೀನ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಎಂದಾದರೂ ಶೋಭಿಸಿತೇ?”

ಚಂಪೆಯು ಓಂದು ದೀರ್ಘ ಉಸುರ್ಗರೆದು:—“ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆ-
ಅನಿಚ್ಛೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವವರಾದರೂ ಯಾರು?”

“ಚಂಪಾ, ನೀನು ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ತೊರೆಯುವವಳೋ?
ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಮಣ್ಣು ಗೊಡಿಸುವವಳೋ? ಮುಸಲ್ಮಾನರ ವಿಲಾ
ಸದಾಸಿಯಾಗುವಳೋ? ಹಿಂದಮಾತೆಯ ಪುಣ್ಯೋದರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ
ಸರ್ವರಿಗೆ ಕಲಂಕವನ್ನು ಹಚ್ಚುವವಳೋ?”

ಚಂಪೆಯು ಬಹಳ ಖಿನ್ನಳಾದಳು. ಆ ಕೋಮಲ ಬಾಲಿಕೆಗೆ
ಏನೂ ತಿಳಿಯದಂತಾಗಿ ಅವಳು ಶೂನ್ಯಚಿತ್ತಳಾದಳು. ಕೊನೆಗೆ ಮು
ತ್ತೊಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು:—“ಸಖೀ, ಧರ್ಮ-ಅಧರ್ಮಗಳೆಂದ
ರೇನು? ಸತೀತ್ವವೆಂದು ಯಾತಕ್ಕೆ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ? ವಿಲಾಸದಾಸಿಯೆಂ
ದರೇನು? ಇವು ಯಾವವೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ನಾನು
ಯಾವಾಗಲೂ ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನ ಸಂಗಡಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದೆನು.
ಪ್ರತಿದಿವಸ ನಾನು ಆತನ ಸಂಗಡ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆನು
ಮುಂದೆ ತುಸ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ನಾನು ಲ-ಫ ವರ್ಷದವಳಿರು
ವಾಗೆ ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನು ಎತ್ತೋ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು ಅಂದಿನಿಂದ
ನಾನು ಇಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ಈ ಆವಾರದ ಗೋಡೆಸುನ್ನು
ದಾಟಿ ಹೊರಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಇಟ್ಟೆಲ್ಲ! ನೀನು ಹಾಸಿಗೆ
ಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭ್ರಮಿಷ್ಯಳಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವಾಗ, ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದ
ಹೊಂಟಿ ನಾನಾ ತಂದ ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಅಸಂಬದ್ಧ ಮಾತು
ಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಗಬಗೆಯ ಶಂಕೆ-ಕುಶಂಕೆಗಳು ಉತ್ಪನ್ನ
ವಾಗತೊಡಗಿದವು ನಿನ್ನ ಬಡಬಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ನನ್ನಲ್ಲಿ
ಬಾಹ್ಯಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಪನೆಯು ತುಸ ತುಸ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಹತ್ತಿತು.
ನೀನು ಭ್ರಾಂತಿಷ್ಯಳಾಗಿರುವಾಗ ಹಿಮ್ಮೆ ‘ಪ್ರಾಣನಾಥ! ಜೀವಿತೇ
ಶ್ವರ!’ ಎಂದು ಒಡಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ; ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ‘ಅವ್ಯಾ-ಅವ್ಯಾ,
ಅಣ್ಣ!’ ಹೀಗೆಂದು ಹಿಟಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದೆ; ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನನ್ನನ್ನು
ನೋಡಿ ‘ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥ! ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥ!’ ಎಂದು ಚೀತ್ಕರಿಸು
ತ್ತೂ, ಹಿಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ, ‘ಇದು
ಕೇವಲ ಅವರ ಮುಖದಂತೆಯೇ ತೋರುತ್ತದೆ!’ ಹೀಗೆಂದೂ ಏನೇ
ನೋ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆ? ಇವೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಆನೋಷ್ಯ ಸಂಕುಂಧವಿಲ್ಲದ

ಮಾತುಗಳ ಮರ್ಮವೇ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. 'ಪ್ರಾಣನಾಥ ಅಂದ ರೇನು? ಜೀವಿತೇಶ್ವರನೆಂದು ಯಾರಿಗೆ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ? ಹೃದಯೇ ಶ್ವರ ಹೀಗೆಂದರೇನು?' ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ನನಗಿಲ್ಲದ ಮೂಲಕ, ಇವೆಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಾನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆನು. ಅಂದಿನಿಂದ ನನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಹಿಂದು ತರದ ಹುರುಹುರವೆನಿಸಹತ್ತಿತು.

ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಆತುರತೆಯಿಂದ: "ಇರಲಿ, ಈಗ ಹೇಳು. ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು! ಅತಿ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಕೇಳುವದಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧಳಿದ್ದೇನೆ"

"ಅಕ್ಕಾ, ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯು ಬಹಳ ಬೇಸರ ಬರುವಂಥದಿರುವದು."

"ಏನೇ ಇರಲಿ, ಹೇಗೇ ಇರಲಿ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದದ್ದೆಲ್ಲ ಬೇಗನೆ ಹೇಳು"

"ಹಾಗಾದರೆ ಕೇಳು" ಎಂದು ಚಂಪೆಯು ಸಾದ್ಯಂತವಾಗಿ ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಷ್ಟು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು: "ಅಕ್ಕಾ, ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ತಂದೆಯಾದ ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಗಳಂತೆ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮುದ್ದಾಡುತ್ತ ಅಂಗಡಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು ನಾನು ಬೇಡಿದ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾನು ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಆತನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಕೂತಿರುತ್ತಿದ್ದೆನು. ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯೋಗಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಆತನ ಕಡೆಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ನನ್ನ ಎದುರಿಯೇ: "ಈ ನಮ್ಮ ಸೀತೆಗೆ ಅನುರೂಪನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದ ವರನಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ನನ್ನ ಸೀತೆಗೆ 'ಹತ್ತು ಸಾವಿರದ ವರೆಗೆ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವೆನು!' ಎಂದು ಸಹ ಆತನು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು.

"ಅ! ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಚಂಪೆಯಲ್ಲವೆ!"

"ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನು ನನಗೆ ಸೀತೆಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು; ಮತ್ತು ಆಗ ಎಲ್ಲರೂ ನನಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ

ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನು ಹೋದಬಳಿಕ ಮುಂದೆ ತುಸ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ನೀನು ಬಂದ ಬಳಿಕ ನನಗೆ 'ಚಂಪಾ' ಎಂದೂ, ನಿನಗೆ 'ಚಪಲಾ' ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ಆಜ್ಞೆಯಾಯಿತು."

"ಹೀಗೋ? ಇರಲಿ, ನಿನ್ನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೇಳು."

"ಜಯಪಾಲನ ಮಾತಿನ ಮರ್ಮವೇನೂ ನನಗೆ ಆಗ್ಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ವರದಕ್ಷಿಣೆಯೆಂದರೇನು? ವರ ಅಂದರೇನು? ಇದು ಸಹ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಜಯಪಾಲನಿಗೆ ಜಡ್ಡಾಯಿತು. ಕಾರಣ, ಆತನು ತನ್ನ ವಾಪಾರೋದ್ಯೋಗವನ್ನು ನಿಲಿಸಿ, ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಹತ್ತಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮುಂದೆ ಬರಬರುತ್ತ ಜಯಪಾಲನ ಜಡ್ಡು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತ ನಡೆದದ್ದರಿಂದ, ಅವನನ್ನು ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಕರೆಕೊಂಡು ಹೋಗುವದರ ಸಲುವಾಗಿ ದರ್ಶನಸಿಂಹನು ಬಂದನು. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಆತನು ತಂದೆಯ ಭೆಟ್ಟಿಗೆಂದು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಕಡೆಯ ಸಾರೆ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಆತನು ನನಗೆ ಗಾಯನ-ನರ್ತನಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ಮುದಕಿಗೆ ಅವ್ವಣೆ ಮಾಡಿದನು; ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತ ಮಾತು-ರಥೆಗಳಾದದ್ದೂ ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ನೆನಪಿದೆ ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಮುದಕಿಯು ನನಗೆ ಹಾಡು ಬಾರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕಲಿಸಹತ್ತಿದಳು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾನು ಹಿಂಬತ್ತು ವರುಷದವಳಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಅವ್ವನು ನನಗೆ ಹಾಡಲಿಕ್ಕೂ, ಬಾರಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಕಲಿಸುವದು ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆತನು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಗೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಗಾಯನ-ನರ್ತನಗಳನ್ನು ಕುಲೀನಸ್ತ್ರೀಯರು ಕಲಿಯಬಾರದೆಂದು ಆತನು ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ನನಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಿಮ್ಮೆಯಂತೂ ಆತನು ದರ್ಶನಸಿಂಹನಿಗೂ, ಅವ್ವನಿಗೂ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬೈದು, ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಸೀತೆಗೆ ಇಲ್ಲದ ನಾದವನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರೆ, ಪರಿಣಾಮವು ಹಿಳಿತಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ರೊಚ್ಚಿನಿಂದ ಹೇಳಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಹಿಮ್ಮೆ ಆತನು ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ಸಂಗಡ ಭಯಂಕರ ರೀತಿಯಿಂದ ಜಗಳಾಡಿ, ಅವ್ವನಿಗೆ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ:—“ನಾನು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಗಳಂತೆ ಈ ಅನಾಥ

ಬಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ಪರಗೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರುವೆನು ನನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಜೀವವಿರುವ ವರೆಗೆ ನಾನು ಇವಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆಂದೂ ಹಚ್ಚುಗೊಡಲಾರೆನು!” ನನಗೆ ಅವರ ಜಗಳದ ಕಾರಣವೇ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅಗಿನ ಹುಡುಗಬುದ್ಧಿಗುಚಿತವಾಗಿ ಗಾಯನ-ನರ್ತನಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ನನಗೆ ಹಿಂದು ಪ್ರಕಾರದ ಆನಂದವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮುದಕಿಯಾದರೂ ಕಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತತ್ಪರಳಿದ್ದದರಿಂದ, ನಾನು ಜಯಪಾಲನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಕಲಿಯತೊಡಗಿದೆನು.

“ತಂದೆ-ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಜಗಳವೆಸಗಿದ ಮರುದಿವಸವೇ ಜಯಪಾಲನ ಬೇನೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಹಿಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಆತನ ಬಾಯಿಯೇ ಬಂದಾಯಿತು. ಆಗ ದರ್ಶನಸಿಂಹನು ಅವನನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಹೋದನು; ನಾನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಹತ್ತಿದೆನು. ಆಗಂತೂ ಇವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವರಾಜ್ಯವೇ ದೊರೆತಂತಾಯಿತು. ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಲೂ, ಕಾಳಜಿಯಿಂದಲೂ ಈ ಮುದಕಿಯು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಹತ್ತಲು, ನಾನಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟೆನು. ಈ ಮುದಕಿಯು ಹಿಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಗಾಯನ-ನರ್ತನಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಭರದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಮುದ್ದಿಸಿ: -“ಬೇಟಾ, ನೀನು ಚಲೋ ರೀತಿಯಿಂದ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿತರೆ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಬಾದಶಹನ ಬೇಗಮೆಯಾಗುವಿ! ತುಸ ದೊಡ್ಡವಳಾದ ಮೇಲೆ ದರ್ಶನನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಾದಶಹನ ರಂಗಮಹಾಲಿಗೆ ಕಳಿಸುವನು.” ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಆನಂದವೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಹತ್ತಿದೆನು ಸೇವಕರಿಗೂ, ದಾಸಿಗೂ ‘ನಾನು ತೀವ್ರವೇ ಬಾದಶಹನ ಬೇಗಮೆಯಾಗತಕ್ಕವಳು!’ ಎಂದು ಡಾಲಿನಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಗಲ್ಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು! ಈ ಕ್ರಮವು ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನಿನ ವರೆಗೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ನನ್ನಂಥ ಭಾಗ್ಯವಂತರು ತ್ರಿಭುವನದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ನಾನು ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ನಂಬಿದ್ದೆನು.

“ತುಸ ದಿವಸಗಳ ಕೆಳಗೆ ದಾಸಿಗೂ, ಈ ಮುದಕಿಗೂ ಯಾವದೊಂದು ಮಾತಿನ ಸಲುವಾಗಿ ಜಗಳವಾಯಿತು. ಆಗ ದಾಸಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕರೆದು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ:— “ಈ ಮುದಕಿಯು ಜಯಪಾಲನ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಮೊದಲು ವೇಶ್ಯೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು; ಇವಳಂಥ ಪಾಪಿಷ್ಠ ಸ್ತ್ರೀಯು ಇನ್ನೊಬ್ಬಳಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ!” ಆದರೆ ವೇಶ್ಯೆ ಅಂದರೇನು? ಅವರ ಕೆಲಸವೆಂದರೇನು? ಇದು ಯಾವದೂ ನಾನರಿಯೆನಾದ್ದರಿಂದ, ದಾಸಿಯೇ ನನಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು. ನನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನೂ, ತಂದೆಯನ್ನೂ ಕೊಂದ ಠಕ್ಕರು ನನ್ನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಓರ್ವ ಸಾಹೇಬನ ಕಡೆಯಿಂದ ಜಯಪಾಲನು ನನ್ನನ್ನು ಇಸಗೊಂಡು ಬಂದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನಾದರೂ ದಾಸಿಯೇ ನನಗೆ ಹೇಳಿದಳು ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಜಯಪಾಲನೇ ತಂದೆಯೆಂತಲೂ, ಈ ಮುದಕಿಯೇ ತಾಯಿಯೆಂತಲೂ ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ದಾಸಿಯ ಮಾತಿಂದ ನನ್ನ ಆ ಭ್ರಮವು ದೂರವಾಯಿತು ಪಾಪ ಪುಣ್ಯಗಳ ವಿಚಾರವೇ ಇಲ್ಲದ ಈ ಠಕ್ಕಸಿಯು ನನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು ಮಣ್ಣುಗೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿರುವಳೆಂಬದನ್ನು ಸಹ ದಾಸಿಯೇ ಹೇಳಿದಳು”

“ಚಂಪಾ! ನಿಜವಾಗಿಯೇ ಅವಳು ಅಂಥ ಠಕ್ಕಸಿಯು! ಈಕೆಯ ಲಕ್ಷಣವೆಲ್ಲ ಅವಳ ಮುಖದ ಮೇಲಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ!”

“ಅಂದಿನಿಂದ ಇವಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಹ ತಿರಸ್ಕಾರವು ಹುಟ್ಟಿಹತ್ತಿತು. ದಾಸಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಮತ್ತು ತಂದೆಯ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಂದಿನಿಂದ ನನಗೆ ತೀರ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹಲಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ನೆನಪಾಗತೊಡಗಿದವು. ನಾನು ಸಣ್ಣವಳಿರುವಾಗ ಹಿಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ನನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದಿಡುವದೂ, ಹಿಬ್ಬ ವೃದ್ಧ ಗೃಹಸ್ಥನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೂ ನನ್ನ ಸ್ಮರಣದಲ್ಲಿ ಬರಹತ್ತಿತು; ಆದರೆ ಠಕ್ಕರು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಕೊಂದದ್ದರಿಂದ, ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿಬ್ಬರೂ ನನಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿಲ್ಲ; ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವ ಸಂಭವವೂ ಇಲ್ಲ!” ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಸ್ಮರಣವಾದ್ದರಿಂದ ಚಂಪೆಯ ಕಂಠವು ಬಿಗಿದು

ಲವಳ ವಿಶಾಲ ನೇತ್ರಗಳೊಳಗಿಂದ ಹಿಂದೆರಡು ಹನಿಗಳು ಆಕೆಯ ಉನ್ನತ ಹೃದಯ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ಉದರಿದವು

“ಚಂಪಾ! ದುಃಖಿಸಬೇಡವ್ಮಾ! ದೈವದ ಮುಂದೆ ಯಾರ ಆಟವು ನಡೆಯುವದು?” ಎಂದು ಚಂಪೆಯ ಕಣ್ಣೀರನ್ನೊರಿಸುತ್ತ ಚಪಲೆ (ಮಾನಕುಮಾರಿ)ಯು ನುಡಿದಳು.

“ಅಕ್ಕಾ, ಚಪಲಾಕ್ಷೀ! ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನವರೆನ್ನುವವರು ಹಿಬ್ಬರೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ! ಜಗತ್ತೇ ನನಗೆ ಶೂನ್ಯವಿದೆಯೆಂದು ಅಂದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮವೆಂದರೇನು? ಸುಪಥವು ಯಾವದು? ಕುಸುಪಥವೆಂದು ಯಾತಕ್ಕನ್ನುವರು? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿಯುವಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿಯು ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸಗಳಿಂದ ಇವೆಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಹಿಂದೂ ಹೋಳೆ ದಿಲ್ಲ ಎರಡು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ ಜಯ ಪಾಲನು ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಸೀತೆಯೆಂದು ಇಟ್ಟಿದ್ದು, ದರ್ಶನಸಿಂಹನು ಆ ಹೆಸರನ್ನು ತೆಗೆದು ಚಂಪೆಯೆಂದು ಕರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಹೇಳಿದ ನೆಂಬದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ನಾನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಮುದಕಿಯರನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು; ಆದರೆ ಅವರು ಏನೂ ಹೇಳದೆ, ತಿರುಗಿ ನನಗೇ ಉದ್ಧಟೆಳೆಂದು ಗದ್ದರಿಸಿದರು! ಏನೇ ಇರಲಿ, ಆ ವೃದ್ಧಳ ಶೃತಿಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಗೊಢಾರ್ಥವಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು ಇದು ಮಾತ್ರ ನಿಶ್ಚಯವು! ಸುಮಾರು ತಿಂಗಳೆರಡು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಹಿಮ್ಮತಕ್ಕವರಿರುವರೆಂದು ದಾಸಿಯಿಂದ ತಿಳಿದಿತ್ತು; ಆದರೆ, ನೀನು ಗಾಯನ-ನರ್ತನಗಳನ್ನು ಕಲಿಯದಿರುವದರಿಂದ ಈಗಲೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಹಿಮ್ಮಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲೆಂದು ಈ ಹಿರೇ ಮುದಕಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ಈಗ ಜನರು ಆನೆ-ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಮುಂತಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳೊಡನೆ ಬಂದಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಇವರು ಬಹುಶಃ ನನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ಹಿಮ್ಮಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ಅಂದಮೇಲೆ ಈಗ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನ ಕಡೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಂದೇ ಕಾಲಮೇಲೆ ಸಿದ್ಧಳಿರುತ್ತೇನೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಜಯಪಾಲನು ನನ್ನ ಖಾಸ ತಂದೆಯಾಗಿರದಿದ್ದರೂ, ಆತನು ತನ್ನ ಕೈಲಾದಷ್ಟು

ನನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನೇ ಮಾಡಬಹುದೆಂಬ ನಂಬುಗೆಯು ನನ್ನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಬೇನೆ ಬಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋದಂದಿನಿಂದ ಆತನ ಸುದ್ದಿಯೇ ಇಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಬಹು ಅಂಜಕೆಯು ಬರುತ್ತದೆ ಈ ಜನರು ಏನು ಗುಪ್ತಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವರೋ, ಕೆಳಗೆ ಏನೇನು ನಡೆಸಿರುವರೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ!”

ಚಂಪೆಯ ಈ ಎಲ್ಲ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ರೋಗಗ್ರಸ್ತ ಮಾನಕು ಮಾರಿಯು-ಚಪಲೆಯು ಹಿಂದೆ ಮನದಿಂದ ಕೇಳುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಚಂಪೆಯ ಮಾತು ಮುಗಿದು ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಾದರೂ ಚಪಲೆಯು ಸ್ತಬ್ಧಳೇ ಇದ್ದಳು ಅವಳು ಮನಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಏನೋ ಗಂಭೀರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಚಂಪೆಗೆ ಏನು ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳು ಮನದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಳು ಕಡೆಗೂ ನಿಶ್ಚಯವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲದು. ಹೀಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲವು ಕ್ರಮಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಸಾಧುಸಿಂಹನ ಸಂಗಡ ಗುಪ್ತಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬರತೊಡಗಿದ್ದ ಮುದಕಿಯ ಕಾಲುಸಪ್ತಳವಾದ ಕೂಡಲೆ, ಆ ಇಬ್ಬರೂ ತರುಣಿಯರು ಶುದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದರು. ಆಗ ಚಪಲೆಯು:-“ಚಂಪಾ, ಸುಮ್ಮನಿರು ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಬರತೊಡಗಿದಳೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬರಬಹುದು ಇನ್ನೇನೂ ಮಾತಾಡಬೇಡ. ಚಂಪಾ! ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೇ ಹತಭಾಗ್ಯಳಿರುತ್ತೀ! ನಿನ್ನ ದುಃಖ್ಕತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ನನಗೆ ನನ್ನ ದುಃಖದ ವಿಸ್ಮೃತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇರಲಿ. ಇಂದು ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿದ ಮೇಲೆ ನೀನು ವೆಲ್ಲನೆ ನನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಬಾ; ಅಂದರೆ ಆಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಮಾಡೋಣ.”

ಚಪಲಾಕ್ಷಿಯು ಹೇಳಿದಂತೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಚಂಪೆಯು ಸಮ್ಮತಿಸಿದಳು. ಅವ್ವರಲ್ಲಿ ಆ ವೃದ್ಧಳು ಮೇಲೆ ಬಂದು:-“ದರ್ಶನನು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿರುವನು ನಾಳೆ ಮುಂಜಾನೆ ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಂಪನೀಸರಕಾರದ ಗವ್ವರ್ನರನು ಬರತಕ್ಕವನಿರುವದರಿಂದ, ದೊಡ್ಡ ದರಬಾರು ಕೊಡುವದಿರುತ್ತದೆಂತೆ; ಅದನ್ನು

ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ದೂರದೂರಿನ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಬರತಕ್ಕವರಿರುವ ರಂತೆ; ಆಗ್ಗೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಆಟ-ನೋಟಗಳೂ, ನಾಚು-ರಂಗುಗಳೂ ಆಗತಕ್ಕವಿರುವದರಿಂದ, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ಕರೆಸಿರುವನು. ನಾಳೆ ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಡೋಣ”

ವೃದ್ಧಳ ಈ ಮಾತಿಗೆ ತರುಣಿಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಪಾಸ! ಆ ಅನಾಥೆಯರು ಉತ್ತರ ಕೊಡುವದಾದರೂ ಏನು? ಮೌನವು ಅರ್ಧ ಸಮ್ಮತಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆ ಮುದಕಿಯಾದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡದೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

ವಿನ ನುಂಗಿದ ಮಾಣಿಕವು!

ಸಾಯಂಕಾಲವು. ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನು ಧರಿತ್ರಿಯಲ್ಲಯ ಪಾಪಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ, ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದವರಂತೆ ಅರಕ್ತಮುಖದಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದುಮುಕಲಿಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಿಮಾದ್ರಿಯನ್ನೇರಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಧ್ಯಾಪ್ರಕಾಶವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಸಾಗಿದ್ದು, ಕೃಷ್ಣವಸ್ತ್ರಪರಿಧಾನೆಯಾದ ನಿಶಾದೇವಿಯು ಮೆಲ್ಲಗೆ ತಲೆಯೆತ್ತ ತೊಡಗಿದ್ದಾಳೆ. ರಾಜಾ ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಸಂಜೆಯ ಅಡಿಗೆಯ ಸಿದ್ಧತೆಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಚಂಪಾ-ಚಪಲೆಯರು ಹತಬುದ್ಧರಾಗಿ, ಏನಾದರೊಂದು ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಸಮಯವನ್ನು ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಗುಣುಗುಟ್ಟುತ್ತ ಓತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಯ ಯಜಮಾನತಿಯು ಒಮ್ಮೆ ಸಾಧುಸಿಂಹನ ಸಂಗಡ ರಾಜಾ ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ಪ್ರಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಲೂ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಚಂಪಾ-ಚಪಲೆಯರನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸುವದಕ್ಕೋಸುಗೆ ಅವರನ್ನು ನೆಗೆ ಮಾತುಗಳಿಂದ ರಮಿಸುತ್ತಲೂ ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಚಂಪಾ-ಚಪಲೆಯರು ಇಂದು ನಿರ್ಮಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣ ನಡೆಸಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮನೆಯ ಒಡತಿಯು, ಕೆಳಗೆ ಹೋಗಿ ಸಾಧುಸಿಂಹನನ್ನು ಕುರಿತು:— “ಸಾಧೂ,

ದರ್ಶನನು ಬಹು ದೈವವಂತನು ನೋಡು! ಚಪಲೆಯು ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಎಂದೂ ಸಮ್ಮತಿಸಲಾರಳೆಂದು ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ಈ ದಿನ ಅವಳ ಲಕ್ಷಣವು ಬಹು ಸೋಜಿಗವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ! ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಂದಿನಿಂದ ಅವಳ ಚಂಡಿಸ್ವಭಾವವೂ, ಬಡಬಡಿಕೆಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಧೂ, ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಈ ರಕ್ಕಸಿಯು ಹಗಲಿರುಳು ತ್ರಾಸ ಕೊಟ್ಟು, ನನ್ನನ್ನು ತೀರಾ ಗೋಳಾಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವಳು. ಇವಳ ಚೀರಾಟ-ಓದರಾಟಗಳನ್ನೂ, ಬಡಬಡಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ, ಬೇಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದೆನು. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಇವಳ ಮೈಯು ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು! ನಾನೆಂದರೆ, ಇವಳಿಗೆ ಹಿಂದು ಭಯಂಕರ ಹುಲಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಏನೋ, ದೇವರೇಬಲ್ಲ! ಹೀಗಿದ್ದು, ಇಂದಿನ ರೀತಿಯು ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ ನನ್ನ ಚಂಪೆಯು ಈಕೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ಚಂಪೆಯು ಮಾತ್ರ ಬಹು ಸಭ್ಯ ಹುಡುಗಿಯು! ಚನ್ನಾಗಿ ಹಾಡಲಿಕ್ಕೂ, ಬಾರಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಕಲಿತಿರುವಳು. ಪರಮೇಶ್ವರನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಚಂಪೆಯು ಬಾದಶಹನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದರೆ ತೀರಿತು; ಇಷ್ಟು ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರಮದ ಸಾರ್ಥಕವಾದಂತಾಗುವದು; ಮತ್ತು ದರ್ಶನನು ಬಾದಶಹನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗುವನು "

ವಾಚಕವೃಂದ! ಚಪಲೆಯು ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಸ್ವಸಂತೋಷದಿಂದ ತನ್ನ ಊಟವನ್ನು ಎಂದೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಕರಳು ತುಂಬ ಎಂದೂ ಉಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಚಂಪೆಯು ಬಹಳ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ, ಏನಾದರೂ ತುಸ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಿಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಎರಡು-ಮೂರು ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ಹಿಂದು ಅಗಳನ್ನು ಸಹ ಅವಳು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮುದಕಿಯು ಮುಟ್ಟಿದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುವದೊತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ; ಸ್ತ್ರಿಯಿಂದ ಸಹ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಮುದಕಿಯನ್ನು ಅವಳು ಮನಃಪೂರ್ವಕ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಈ ಎರಡು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ಮುದಕಿಯ ಸಂಗಡ ಹಿಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಇಂದು ತಾವಾಗಿಯೇ ಚಂಪಾ-ಚಪಲೆಯರು ತಮ್ಮ ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಮುದಕಿಗೆ

ಬಹು ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಚಂಪೆಯು ಚಪಲೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ, ಬಾದಶಹನ ವಿಲಾಸದಾಸಿಯಾಗುವದಕ್ಕೆ ಒಡಂಬಡಿಸಿರುವಳೆಂದು ತಿಳಿದು, ಹಲ್ಲು ಬಿದ್ದ ಒಡಕ ಕಲ್ಲಪರಟೆಯಂತಾದ ಬಾಯಿಯನ್ನು ತೆರೆದು ಮುದಕಿಯು ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ:—“ಬೇಟಾ-ಚಪಲಾ! ಈಗಾದರೂ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯಿತಷ್ಟೇ? ಚಂಪೆಯು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ನೀವೀ ವರರೂ ಬಾದಶಹನ ಮುಂದೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುವದು. ಬಾದಶಹನ ದೃಷ್ಟಿಯು ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆ ಬಿದ್ದರೆ ತೀರಿತು; ಆ ಮೇಲೆ ಕೇಳುವದೇನು? ನಿಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯಸೂರ್ಯನು ಉದಯಿಸಿದನೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು! ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತು-ರತ್ನಗಳ ಮಳೆಗೆರೆಯಿತೆಂತಲೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು! ಇಡಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದುರ್ಲಭವಾದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳು ನಿಮಗೆ ನೆಗೆಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುವವು. ಬಾದಶಹನೇ ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಲಾಲಿಸುವದಕ್ಕೆ ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ನೂರಾರು ದಾಸ-ದಾಸಿಯರು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು! ನಿಮಗೆ ದೊರೆಯತಕ್ಕ ವೈಭವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವದು ಸರ್ವತೋಪರಿ ಅಶಕ್ಯವೇ ಸರಿ! ಬೇಟಾ, ಮನಸೆಸ್ಸು ಸ್ಥಿರವಿರಲಿ. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹೆದರಬಾರದು. ನಾಳೆ ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡೋಣ.”

ವೃದ್ಧಳ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಚಪಲೆಗೆ ನೂರಾರು ಚೀಳುಗಳು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕಚ್ಚುತ್ತಿರುವಂತೆ ವೇದನೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಅವಳ ಹೃದಯವು ಸಾವಿರಾರು ಹೋಳಾಯಿತು. ಮನದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿ, ಅವಳು ಕೆಳಗೆ ಮೋರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಳು; ಆದರೆ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ದಳದಳ ಸುರಿಯುವ ಕಂಬನಿಗಳನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವದು ಮಾತ್ರ ಅವಳ ಕೈಯಿಂದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಅಶ್ರುಪ್ರವಾಹವು ಹಿಂದೇಸವನೆ ಸಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಚಪಲೆಯು ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ:—“ಈ ಚಾಂಡಾಲಿನಿಯು ಐಶ್ವರ್ಯದ ಲೋಭದಿಂದ ನನ್ನ ಮನವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ; ಆದರೆ ಈ ದುಷ್ಟಳಿಗೆ-ಪಾಪಿಷ್ಠಳಿಗೆ- ಈ ಮಾನಕುಮಾರಿಯ ಸತ್ಯವು ತಿಳಿದಿಲ್ಲೆಂಬಂತೆ

ತೋರುತ್ತಿದೆಯೆ? ದುಷ್ಟೇ, ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಬಾದಶಹನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಇಡಿ ತ್ರಿಭುವನದಲ್ಲಿಯೂ ಅಖಿಲೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದರೂ ಸಹ ಈ ಮಾನಕುಮಾರಿಯ ಚಿತ್ತವು ಹಿಂದು ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರವೂ ಪ್ರಿಯಪತಿಯ ಚರಣದಿಂದ ಚಲಿಸಲಾರದು ಕಂಡೆಯಾ?"

ಬಾದಶಹನ ಅಪಾರ ಐಶ್ವರ್ಯದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮುದಕಿಯು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಾನಕುಮಾರಿ(ಚಪಲೆ)ಯು ಪ್ರಿಯಪತಿಯ-ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ಚರಣಸ್ತರಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಸುಮ್ಮನೆ ತನ್ನ ಭಾಷಣ ಕೇಳುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವಳು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹರುಷಗೊಂಡು ಪುನಃ ತನ್ನ ನಾಗ್ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಕೀಲಿಗುನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು:—“ಬೇಟಾ, ಹೀಗೆ ಎಂದಾದರೂ ನಾಚುವರೇ? ಬಾದಶಹನ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನಾಚಿದರೆ ಮುಂದೆ ಗತಿಯೇನು? ಅಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಯಾರಾದರೂ ವಿನೋದದಿಂದ ಏನಾದರೂ ಮಾತಾಡಿದರೆ, ನೀನಾದರೂ ವಿನೋದದಿಂದಲೇ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಯಾರಾದರೂ ಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ನೀನಾದರೂ ಚೇಷ್ಟೆಯಿಂದಲೇ ಅವರನ್ನು ನಿರುತ್ತರನ್ನಾಗಮಾಡಬೇಕು ಚಂಪಾ, ನೀನೂ ನಾಚತಕ್ಕವಳೇನು! ಹುಚ್ಚಿ, ಧಿಟ್ಟಿತನದಿಂದ ಮಾತು-ಕಥೆಗಳನ್ನಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತುಸು ಕಲಿ, ತಿಳಿಯಿತೇ?”

ಮುದಕಿಯು ಮಾತಿಗೆ ಚಪಲೆಯು ಸಿಟ್ಟು ಬೆಂಕಿಯಾದಳು; ಆದರೆ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬಳಿಕ ಮುದಕಿಯು ಎದ್ದು ಹೋಗಲು, ಚಂಪಾ-ಚಪಲೆಯರು ಊಟ ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಗೆ ಮಲಗುವದಕ್ಕೆಂದು ಹೋದರು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ತಾವು ಪಾರಾಗುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಯಾವದೂ ಬಗೆ ಹರಿಯದೆ, ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಲಖನೌಶಹರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಾನರಕ್ಷಣೆಯಾಗದೆಂದು ಕಂಡು ಬಂದರೆ, ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾತರಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಆಲೋಚನೆಯು ನಡೆಯಿತು.

ಕೆಲಹೊತ್ತು ಇಬ್ಬರೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತರು. ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಯ ವಿಚಾರದ ವೇಳೆಯು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಉಳಿಯಿತು. ಆಗ ಚಪಲೆಯು:—

“ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಖಂಜೀರ(ಜಂಬಿಯಾ)ಗಳು ಸಿಗಬಹುದೇನು?”

“ಅವು ಸಿಕ್ಕರೂ ಸಿಗಬಹುದು; ಆದರೆ ಅವನ್ನು ನಾವು ಎಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು?”

“ತಲೆಗೊದಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ ಇಡಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಹತ್ತರ ಅವೆಯೋ ಹೇಗೆ?”

“ಅವೆ!”

“ಈಗ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ತಗೊಂಡು ಬರುತ್ತೀಯೋ?”

“ಹೂ! ತಗೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ.”

“ಹೋಗು ಹಾಗಾದರೆ; ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಲಗುಳ್ಳ ಖಂಜೀರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.”

ಕೂಡಲೆ ಚಂಪೆಯು ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ, ಎರಡು ಖಂಜೀರಗಳನ್ನು ಚಪಲೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಪೂರ್ವಕ ನೋಡಿ ಚಪಲೆಯು: “ಖಂಜೀರಗಳು ಮಾತ್ರ ಉತ್ತಮವಿದ್ದು, ತುದಿಗಳು ಬಲು ಹದನವಿರುತ್ತವೆ ಪ್ರಸಂಗವೊದಗಿದಲ್ಲಿ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣ ತ್ಯಜಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಚಂಪಾ, ನನ್ನ ಕೂದಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಮೊದಲು ನನಗೆ ಹೆರಳು ಹಾಕು ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಿನಗೆ ನಾನು ಹಾಕುತ್ತೇನೆ.”

ಕೌರವರಾಜನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ದುಃಶಾಸನನಿಂದ ಅವಮಾನಿತಳಾದ ದ್ರೌಪದಿಯು ಭೀಷ್ಮಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂಗೈದು, ತಲೆಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಚಪಲೆ(ಮಾನಕುಮಾರಿ)ಯು ತನ್ನ ಕೇಶಭಾರವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆ ಸತೀಮಣಿಯು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿಯು ಸೀತಾಮಾತೆಯಂತೆ ಹಿಬ್ಬರ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಕೇಶ ರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಅವಳ ಸುದೀರ್ಘ ಕೇಶರಾಶಿಯು ಕಾಂತಿಹೀನವಾಗಿತ್ತು. ಚಂಪೆಯು ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ಚನ್ನಾಗಿ ಹಣಿಗೆಯಿಂದ ಹಿಕ್ಕಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಖಂಜೀರವನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಳು. ಅನಂತರ ಚಪಲೆಯು ಚಂಪೆಯ ಕಪ್ಪನ್ನು ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಹಿಕ್ಕುತೊಡಗಿದಳು. ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಹಿಕ್ಕುವಾಗ ಚಂಪೆಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಅಂಗುಲ ಅಗಲುಳ್ಳ ಕಲೆಯಿರುವುದು

ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಆಗ ಅವಳು ಆ ಕಲೆಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಬೆರಳುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು: “ಚಂಪಾ, ನಿನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಈ ಕಲೆಯು ಉತ್ತರದು? ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಶಸ್ತ್ರದ ಕಲೆಯಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ!”

“ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ಈ ಕಲೆಯು ಇರುತ್ತದೆ. ನಾನು ತೀರ ಚಿಕ್ಕವಳಿರುವಾಗ, ನನ್ನನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತಿರುವಂಥ ಸ್ತ್ರೀಯು ತೋಡೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಕಟ್ಟಿಯ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು, ಈ ನೋವಾದದ್ದು ನನಗೆ ತುಸು ತುಸು ನೆನಪಿದೆ. ಕಟ್ಟಿಯ ಕೆಳಗಿರುವ ಕಲ್ಲು ಬಲು ಬಿರಸಿನಿಂದ ಬಡೆದದ್ದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ತೂತು ಬಿದ್ದು, ಬಹಳ ರಕ್ತಸ್ರಾವವಾಯಿತು. ಈ ಕಲೆಯು ಅದರದೇ, ಶಸ್ತ್ರದಲ್ಲ!”

ಚಂಪೆಯ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ಚಪಲೆಯು ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ಸ್ಥಿರ ನೋಟದಿಂದ ನೋಡ ಹತ್ತಿದಳು. ಚಪಲೆಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಸೋಜಿಗದ ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪ ಅನಂದದ ಸಂಗತಿಗಳು ನಡೆದಿರುವವೆಂದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ತಟ್ಟನೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಸಾಶ್ಚರ್ಯದ ನೋಟದಿಂದ ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುವ ಚಪಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚಂಪೆಯು ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ: “ಎನೇ, ಹೀಗೆನು ನೋಡುವೆ? ನಿನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಚಾರವಾದರೂ ಏನು?”

ಅದರೂ ಚಪಲೆಯು ಹಿಂದು ತುಟಿಯನ್ನು ಎರಡು ಮಾಡದೆ. ತನ್ನ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಡಿಸಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ಚಂಪೆಯು ಪುನಃ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಲು, ಅವಳು:—“ಚಂಪಾ, ಇಲ್ಲಿ ಬರುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲಿನ ಸಂಗತಿಯು ಏನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಸ್ಮರಣದಲ್ಲಿರುವದೋ?”

“ಇಲ್ಲ, ನನಗೆ ನೆನಪಿಲ್ಲ! ನಾನು ಚಿಕ್ಕವಳಿರುವಾಗ ಹಿಬ್ಬು ಸಾಡುಗಳಿಗಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಯಾವಾಗಲೂ ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿದೆ. ಚಪಲಾ, ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ ಮೇಲೆಯಾದರೂ ನನಗೆ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ನೆನಪಾಗಿ ದುಃಖವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗಾದರೂ ಅವಳ ಸಲುವಾಗಿ ವ್ಯಸನವಾಗುತ್ತದೆ (ಚಂಪೆಯ ಕಂಬನಿಗಳುದುರಹತ್ತಿದವು)

ಚಪಲೆಯು ಸ್ಥಿರನೋಟದಿಂದ ಕಣ್ಣುರೆವೆಯನ್ನು ಸಹ ಬಡೆ

ಯದೆ ಹಿಂದೇಸವನೆ ಚಂಪೆಯ ಮುಖದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಏನೇನೋ ಗಂಭೀರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಮನದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರತರಂಗಗಳು ತಾಕಲಾಡುತ್ತಿರಲು, ಚಂಪೆಗೆ ಅದರ ಮರ್ಮವೇ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ತಿಳಿಯುವ ಬಗೆಯಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಆಗ ಅವಳು ಚಪಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು:— “ಚಪಲಾ, ಹೀಗೇನು ಮಾಡುವೆ? ನಿನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಚಾರವಾದರೂ ಏನು?”

“ನಿನ್ನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಕರ್ರಗಿನ ಗೆರೆಗಳು ಇರುವವೇನು?”

“ಇವೆ;—ಆದರೆ—ಹೀಗೇಕೆ ಕೇಳುವೆ?”

ಚಂಪೆಯ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಚಪಲೆಯು ಏನೂ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಅವಳ ಎದೆಯ ಮೇಲಿನ ಸೆರಗನ್ನು ತನ್ನ ಶುಷ್ಕ ಹಸ್ತದಿಂದ ತೆಗೆದಳು ಆಗ ಚಂಪೆಯು ಹೃದಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಪ್ಪಾದ ಗೆರೆಗಳು ಅವಳ ನೋಟಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದವು. ಕೂಡಲೆ ಆನಂದದಿಂದ:— “ಸೀತಾಪತೇ, ರಾಮಾ! ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯು ಅಗಾಧವಿದೆ!” ಎಂದು ನುಡಿದು, ಮತ್ತೆ ವಿಚಾರಮಗ್ನಳಾದಳು; ಆಗಂತೂ ಚಂಪೆಯು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು ಇವಳಿಗೇನು ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತೋ, ಭ್ರಾಂತಿಯಾಯಿತೋ ಎಂಬ ಏಕಲ್ಪವು ಆ ಅಜ್ಞ ಬಾಲಿಕೆಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಬರದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಆಗ ಅವಳು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಅಧೀರಳಾಗ:— “ಸಖೆ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅದೆಂಥ ವಿಚಾರವು ನಡೆದಿರುವದು? ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಹೇಳಬಾರದೇ?”

ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಹಿಂದು ದೀರ್ಘ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು:— “ಚಂಪಾ! ಆ ದಯಾಘನನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಲೀಲೆಯು ಅತ್ಯಗಾಧವು! ಅತರ್ಕವು! ಆ ಲೀಲಾಧಾರಿಯ ಅಗನ್ಯಲೀಲೆಯು ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರರಿಗೆ ಎಂದೂ ತಿಳಿಯಲಾರದು!! ಚಂಪಾ! ಇಂದು ನನಗೆ ಕಳಕೊಂಡ ರತ್ನವು ಸಿಕ್ಕಿತು; ಮೊನ ನುಂಗಿದ ಮಾಣಿಕವು ದೊರೆಯಿತು; ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಅಡಗಿಹೋಗಿದ್ದ ವಜ್ರದ ಹರಳು ಸಿಕ್ಕಿರುವದು; ತಕ್ಕರ ಸ್ವಾಧೀನವಾದ ದುರ್ವಿಂಶ ವೈಧೂರ್ಯವು ಲಭಿಸಿತು!”

ಚಂಪೆಗೆ ಈ ಆನಂದೋದ್ಗಾರಗಳ ಗುಟ್ಟು ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಒಂ ಅತ್ಯಂತ ಅನಂದವಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಅಂಥ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದಂತೆ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು; ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಮುಂದಿನ ಸಂಕಟದ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಮಿದುಳು ಅಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಇವಳು ಭ್ರಾಂತಿಷ್ಠಳಾಗಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು; ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವೊಂದಲಿನ ಕಾರಣವು ನಿಜವಿರಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲೆಂದು ಯಾವಿಗಾದರೂ ಹೊಳೆಯುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇ ಸರಿ. ಆದಿರಂತೆ ಚಂಪಾ ತಿಳಿದು:—“ಜಪಲಾ, ನಿನಗೆ ಹುಚ್ಚು-ಗಿಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿರಬೇಕು ಹೇಗೆ? ನೀನು ಕಳಕೊಂಡ ರತ್ನವು ಯಾವದು? ದೊರೆತ ಮಣಕವೆಲ್ಲಿರುವದು? ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಹರಳು ಅಂದರೇನು? ನಿನ್ನ ಸಿಕ್ಕ ಮೈಥೂರ್ಯವು ಹೇಗೆ ಅದೆ? ಎಲ್ಲಿ ಅದೆ?—” ಎಂದು ಒಂದೇಸವನೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನೇ ಸುರಿಸಹತ್ತಿದಳು.

“ಚಂಪಾ! ನನಗೆ ರತ್ನವು ಸಿಕ್ಕದ್ದು ನಿಜವಿರುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಮಣಕವು ಇಲ್ಲೇ ಇದೆ. ನನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿಲ್ಲ.”

“ನಿನ್ನ ರತ್ನವು ಎಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ?”

“ಚಂಪಾ! ನೀನೇ ನನ್ನ ರತ್ನವು; ನೀನೇ ಮಾಣಕವು; ನೀನೇ ಕಣಿವುಹೋದ ವಜ್ರದ ಹರಳು; ಮತ್ತು ನೀನೇ ತಕ್ಕರ ಸ್ವಾಧೀನವಾದ ಮೈಥೂರ್ಯವು!”

ನೋಜಿಗವೆಂಬ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಅಂತರದಲ್ಲಿಯೇ ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ ಚಂಪೆಯು ಅತ್ಯಾತುರತೆಯಿಂದ:— “ಅದು ಹೇಗೆ?”

“ಚಂಪಾ! ನಿನ್ನ ಮುಖವೂ ಹಲ್ಲುಗಳೂ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಕರರಂತೆ ಇವೆ, ನಿನ್ನ ನಡೆ-ನುಡಿಗಳು ಸಹ ಅವರಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತವೆ! ನಿನ್ನ ಸಹಚರಾದಲ್ಲಿ ಈಗಿರಡು ವರುಷಗಳಿಂದ ಇದ್ದರೂ, ಇದೆಲ್ಲ ಇಂದೇ ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ವೊದಲು ಬಂತು. ‘ತಂದೆಯದೂ, ಸಂಗಡ ಇದ್ದ ದಾಸ್ಯವೂದೂ ಪ್ರೇತಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದವು; ಆದರೆ ತಂಗಿಯ ಪ್ರೇತವು ಮಾತ್ರ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಅವರು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮರಾಣನವರನ್ನು ಕೊಂದ ತಕ್ಕರೇ ಬಹುತಃ ಹುಡುಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಬಹುದೆಂದು ಎಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ‘ನನ್ನ ತಂಗಿಯ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಲೆಯಿದ್ದು, ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಕಪ್ಪಾದ ಗರೆಗಳಿರುವವೆ’ಂದು ಅವರು ಒಮ್ಮೆ ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ನಿನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಕಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿದೆ

ಕೂಡಲೆ ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಇದೆಲ್ಲ ಕಲ್ಪನೆ ಬಂತು. ಅಂತೆಯೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲಿನ ಸಂಗತಿಯು ಏನಾದರೂ ನೆನಪಿರುವದೋ ಹೇಗೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು.”

“ಇಲ್ಲವ್ವಾ! ನನಗೆ ಏನೂ ನೆನಪಿಲ್ಲ.”

ಚಂಪಾ! ಏನೇ ಇರಲಿ; ನೀನೇ ನನ್ನ ನಾದಿನಿಯು! ಪಿಯು ಪತಿಯ ಚಿಕ್ಕ ತಂಗಿಯು! ಇದರಲ್ಲೇನೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಪರಿಚಯವಾದಮೇಲೆ ಹಿಂದೆ ರತ್ನವೇಕೆ? ಮಾಣಕವೇಕೆ? ಮನಿ ರಾರು ಮತ್ತು-ಮಾಣಕಗಳು ಸಿಕ್ಕದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತವು ನನಗಾಗಿದೆ ಚಂಪಾ! ನನ್ನ ಬಂಧುವು ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಣಕ ಶೋಕಕ್ಕೆ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲ. ಅವರು ದಿವಸದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೈದು ಬಾರಿ ದೂರದರೂ ನನ್ನ ವಿರಹ ಚಿಂತಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೇಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಸಂಕಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಆ ಸೃಷ್ಟಿದಾನಂದ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಈ ಕಳಕೊಂಡಂಥ ಅಮೂಲ್ಯ ನಿಧಿಯನ್ನು ನನಗೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಯ್! ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಹಗಲಿರುಳು ಅನುತಪಿಸುವ ಯಿಂದ ಕೊರಗುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಒಂಧುವಿನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಕೈಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರೆ, ಚಂಪಾ! ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಎಲ್ಲ ದುಃಖವನ್ನೂ ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಅಂಥ ಸುಖವನ್ನು ನೋಡುವಷ್ಟು ಸುದೈವವು ಈ ದುರ್ಬಲವಿಯಲ್ಲದೇ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ನಾಥನ ದರ್ಶನವಾಗುವದಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೆ ಆಸ್ತಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ಬರುವದು!”

ಹೀಗೆಂದು ಚಪಲೆಯು ಪ್ರೇಮಾವೇಶದಿಂದ ಚಂಪೆಯನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಸ್ನೇಹಾತಿಶಯದಿಂದ ಚುಂಬಿಸಹತ್ತಿದಳು. ಇವರು ರನ್ನೊಬ್ಬರು ಅವಿರಲವಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಆ ಅತ್ತಿಗೆ-ನಾದಿನಿಯು ಬಿಕ್ಕಿ-ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳಲಾಂಭಿಸಿದರು.

ಸುರಿಮಳೆ.

ವಾಚಕವೃಂದ, ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಮಾತೃವಿಯೋಗ ದುಃಖವೂ, ತಾಂ.ಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯಂ ವಿಯೋಗದುಃಖವೂ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರವಿಯೋಗ ದುಃಖವೂ ಅತ್ಯಂತ ಅಸಹ್ಯವಷ್ಟೇ? ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತೃವಿಯೋಗ ದುಃಖವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪಿತೃ-ಭಗಿನಿಯರ ಅಸಹ್ಯ ಶೋಕಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ಶೋಕಾನಲವು ಮಾನಕುಮಾರಿಯ ಪ್ರೇಮತುಷಾರಗಳಿಂದ ನಂದತೊಡಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಮಾನಕುಮಾರಿಯ ಅಲೌಕಿಕ ಪ್ರೇಮರಸದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದುಃಖಾನಲವನ್ನು ನಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸುದೈವವು ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನಿಗಿದ್ದರಿಂದ, ಆತನ ಶೋಕಾನಲವು ಮಾನಕುಮಾರಿಯ ವಿಯೋಗವೆಂಬ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಈಗ ಇಮ್ಮಡಿಸಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲವಶ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಪ್ರಿಯತಮೆಯು ವಿಯೋಗ ದುಃಖಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೆಂದು ಬೆಂಡಾದ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು, ತಂಗಿಯ ಮೇಲಿನ ಅತ್ಯಂತ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ದಿಬ್ಬೊಡನಾದ ಕಾಶೀನಾಥನೊಡನೆ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ದೇಶದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಊರೊಂದೊರಿಗೆ ತಿರುಗಹತ್ತಿದನು ಹೀಗೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಚಳಿ-ಗಾಳಿಗಳ, ಶೀತೋಷ್ಣಗಳ, ಅರಿವೆ-ಅಂಚಡಿಗಳ ಅದೇಕೆ? ಹಸಿವೆ-ನೀರಡಿಕೆಗಳ ಪರಿವೆಯು ಸಹ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಒನ್ನೊಮ್ಮೆ ಇಡಿ ರಾತ್ರಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಅಡವಿಯ ಬಟ್ಟಬೈಲಲ್ಲಿ ಬರೇ ಮೈಯಿಂದ ಕಳೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒನ್ನೊಮ್ಮೆ ಎಂಟೆಂಟು ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ಗಡ್ಡೆ-ಗೆಣಸುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೂ ಅವರ ಮನದಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ದುಃಖದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದ ಶರೀರ ಕಷ್ಟದ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ತರತರದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಅನುಭೋಗಿಸಿದರೂ, ಅವರು ತಮ್ಮ ದುರ್ದೈವವನ್ನು ಹಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರೇ ಹೊರತು, ನಿರಾಶರಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅವರು ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ದುಃಖವನ್ನನುಭವಿಸಿದ ಬಳಿಕ, ಅವರಿಗೆ ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ಒಬ್ಬ ಹಳೇ ಸೇವಕನಿಂದ ತಿಳಿದದ್ದೇನೆಂದರೆ:—
 “ಮಾನಕುಮಾರಿಯನ್ನು ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ಜನರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು

ಹೋಗಿದ್ದು, ಅವಳನ್ನು ಗಾನ-ನರ್ತನಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ಪಂಜಾಬಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗಾನ-ನರ್ತನಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವೆವೆಂದು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಅವಳ ಪ್ರವೇಶವು ಬಾದಶಹನ ಯುನಾನಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗತಕ್ಕದ್ದಿದೆ.”

‘ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಪ್ರವೇಶವು ಬಾದಶಹನ ಯುನಾನಖಾನೆಯಲ್ಲಾಗತಕ್ಕದ್ದಿದೆ’ ಎಂಬ ಅತ್ಯಂತ ಕಠೋರ ಶಬ್ದಗಳು ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ, ತಪ್ಪೆ ಲೋಹ ರಸವನ್ನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಸುರವಿದಂತಾಯಿತು ಆತನ ಹೃದಯಾಗ್ನಿಯು ಘೃತ-ತೈಲಗಳನ್ನು ಅಹುತಿಯಾಗಿ ಇತ್ತ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ, ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿತು ಇತ್ತ ಕಾಶಿನಾಥನಿಗಾದರೂ ತಂಗಿಯ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು- ಬಿ. ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸಾವಿರಾರು ಚೇಳುಗಳು ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ಕಡಿದಂತೆ ಅಸಹ್ಯ ವೇದನೆಯಾಗತೊಡಗಿತು ಮುಂದೆ ಸಂಭವಿಸುವ ಅಪಮಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೆಂದಂತಾಗಿ ಆತನ ಮೋರೆಯು ಕಪ್ಪಿಟ್ಟಿತು; ಆತನು ದಿಬ್ಬಿಧನಾದನು ಇಂತು ಅಪಮಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೆಂದವರಾದ ಈ ಅರ್ಜುನ ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಶೋಧಕ್ಕೆಂದು ಪಂಜಾಬದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದರು ಲಾಹೋರ, ಮುಲ್ತಾನ ಮತ್ತು ಅನ್ಯತಃರ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೀತಿಯಿಂದ ಹುಡುಕಿದರು. ಆದರೂ ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು

ಹೀಗೆ ತಂಗಿಯ ಶೋಧವಾಗದ್ದರಿಂದ ಕಾಶೀನಾಥನಿಗೆ ಬಹು ನಿರಾಶೆಯಾಯಿತು. ತಂಗಿಯು ಶೋಧದಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಈಗೀಗ ಹುಚ್ಚೇ ಹಿಡಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಆತನು ನಿರುತ್ಸಾಹಿಯಾಗಿದ್ದನು ಇಡೀ ಪಂಜಾಬ ಪ್ರಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿರುವಿ ಹಾಕಿದರೂ ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಸುಳುವೇ ಹೊಳೆಯದ ಕಾಶೀನಾಥನು; ತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನನ್ನು ಕುರಿತು, ನಿರಾಶೆಯಿಂದ: “ದರ್ಶನವಿಲ್ಲದ ಜನರು ಮಾನಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಬಹುತರ ಲಬನಾಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರುವರೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಆ ಚಾಂಡಾಲನು ಆಕೆಯನ್ನು ಬಾದಶಹನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿದ್ದರೂ ಕಳಿಸಿರಬಹುದು. ಹಾಯ್! ಹಾಯ್!! ನಮ್ಮ ಸವಿತ್ರಕುಲಕ್ಕೆ ಎಂಥ ಭಯಂಕರ ಕಲಂಕವಿದು! ಏನು ಮಾಡಿದರೂ

ಈ ಕಲಂಕವು ಹೋಗಲಿರಿಯದು. ದೇವಾ! ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಸತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಅವಳ ಮರಣದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ಅವಳು ಬಾದಶಹನ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳೆಂಬ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ದುಃಖವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಹಿಸಲಾರೆನು. ಈ ದುಃಖವು ಮರಣದುಃಖಕ್ಕಿಂತಲೂ ನೂರಾರುಪಟ್ಟು ಭಯಂಕರವಾಗಿರುವದು. ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಯುವನರ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಸೇರಿರಬಹುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಹೃದಯವು ನೂರಾರು ಹೋಳಾಗಿರುವದು. ಈ ವೇದನೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನು ನಾನು ಸಹಿಸಲಾರೆನು! ಇವೆಲ್ಲ ವೇದನೆಗಳನ್ನು ಶಮನ ಮಾಡತಕ್ಕ ಒಬ್ಬ ಮಿತ್ರನು ಮಾತ್ರ ಇರುವನು. ಅವನಿಗೇ ನಾನು ಶರಣು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ!”

“ಆದಾವ ಮಿತ್ರನು? ಈ ದುಃಖಸಾಗರದಿಂದ ದಾಟಿಸತಕ್ಕವನು ಆದಾವನಿರುವನು?” ಎಂದು ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಆತುರತೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

“ವೃತ್ಯುವು! ವೃತ್ಯುವೇ ನನ್ನ ಪರಮ ಮಿತ್ರನು. ಆತನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದ ಹೊರತು, ಈ ಅನಿವಾರ ಶೋಕಾನಲವು ಶಮನವಾಗಲಾರದು!”

ಹೀಗೆ ಮಾತು ಆಡುತ್ತಾ ಡುತ್ತ ಆ ಉಭಯತರು ಗಂಗಾನದಿಯ ದಂಡೆಗುಂಟೆ ಸಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ದಂಡೆಯ ಪ್ರದೇಶವು ಪಾತ್ರದಿಂದ ಸಂಸರಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೂವತ್ತು ವೇಳ ಎತ್ತರದ ವೇಲೆ ಇದ್ದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದರೆ ತೀರಿತು. ಅವರ ಅವಸಾನವು ತೀರಿತೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಕಾಶೀನಾಥನಿಗೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟೇಚ್ಛೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಅವನು: “ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥ! ಇಗೋ ಇತ್ತ ನೋಡು, ನನ್ನ ಮಿತ್ರನು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವನು. ನಾನು ಹೋಗುವೆನು! ತಿರುಗಿ ನಿನಗೆ ಎಂದೂ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಲಾರೆನು!” ಎಂದು ನುಡಿದು ಕಾಶೀನಾಥನು ಹಿಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡನು! ಮುಂಗಾರಿಯ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಕಾಶೀನಾಥನು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾದನು!

ಹತಬುದ್ಧನಾದ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಬೆಪ್ಪನಾಗಿ ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ

ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು. ಏನೂ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಸುತ್ತಲೂ ಹಿಮ್ಮೆ
ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದನು; ಮನುಷ್ಯರ ಸುಳುವೇ ಇಲ್ಲ. ಕಿಂಕರ್ತವ್ಯಮೂಢ
ನಾದ ಆತನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಶಿಬಿದ್ದನು. ಪಾಪ! ಏನು ಮಾಡು
ವನು? ನೋಡನೋಡುತ್ತ ಬೀಗನು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡನು.
ಜಲಪ್ರವಾಹದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಿಂತೂ ಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲ ತುಸ
ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಶೀನಾಥನ ದೇಹವು ನೀರ ಮೇಲೆ ತೇಲಬಹುದೆಂದು
ಆತನು ತಿಳಿದಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಹಿಂದು ಪ್ರಹರದ ವರೆಗೆ ನೋಡಿದರೂ
ಶವವು ಮೇಲೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆತನ ಒದ್ದಿಯು ಕುಂಠಿತವಾಯಿತು.
ಕಾಶೀನಾಥನು ಜಲಚರಗಳಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾದೆನೆಂದು ತಿಳಿದನು.
ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ಮೇಲೆ ಇದೊಂದು ಹೊಸ ಸಂಕಟವೇ ಉಂಟಾ
ಯಿತು ಬಳಿಕ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಸೀತಾಪುರಕ್ಕೆ ನಡೆದನು.

ಕಾಶೀನಾಥನು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಏಳ
ನೆಯ ದಿವಸ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಸೀತಾಪುರಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿ, ಮೊದಲು
ಕಾಶೀನಾಥನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಾರಾಯಣ-ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯರ
ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದನು. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ಳನೆಂದು ಪುಟದಲ್ಲಿ
ತಿಳಿಸಿರುತ್ತದೆ ಆಣ್ಣನ ನಿಧನವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಚಾಂದಕುಮಾ
ರಿಯು ಶೋಕಾಕ್ರಾಂತಳಾದಳು; ಅವಳ ಶೋಕಕ್ಕೆ ಪಾರಾವಾರವೇ
ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಯಾಕಂದರೆ ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯು ತಂಗಿ
ಯಂತೆ ಶೋಕಾಕುಲಳಾಗಲಿಲ್ಲ; ಅವಳಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನಂತೆ
ಮನೋಧೈರ್ಯವು ವಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ತಂಗಿಯನ್ನು ಪರಿ
ಪರಿಯಿಂದ ಸಂತೈಸಿದಳು. ವೃತಪ್ರಾಯನಾದ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದ
ನಿಗೆ ಈ ಕರ್ಣಕಶೋಕ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ, ವಿಪರೀತಪ್ರಸಂಗ
ವಾಗಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅವನ ಕಿವಿಯ ವರೆಗೆ ಈ ದುರ್ವಾರ್ತೆ
ಯನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ತಿಳಿಸಬಾರದೆಂದು ಆ ಮೂವರು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು.

ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯಷ್ಟು ಮಾನಕುಮಾರಿಯನ್ನು
ಶೋಧಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಲಖನೌಕ್ಕೆ
ಹೋದನು. ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಆತನು ಲಖನೌನಗರ
ವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೀತಿಯಿಂದ ಮಾನಕುಮಾರಿಯ
ಶೋಧ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಒಮ್ಮೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ವೇಷದಿಂದಲೂ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬುಡಬುಡಿಕೆಯರ ವೇಷದಿಂದಲೂ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಜೋಯ್ಸರ ವೇಷದಿಂದಲೂ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದನು ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಏನೂ ತಿಳಿಯಲೊಲ್ಲದು. ಕಡೆಗೆ ಆತನು ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಯುಗಾನುಭವಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೇವಕರ ಸ್ವೀಕರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಬಾದಶಹನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿಯೂ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದನು ಈ ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ನಿರರ್ಥಕವಾಗಲು ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಸಹಾಸ್ರ, ನಿರಾಶನಾದನು. ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಮಹಾ ಸಾಧ್ವಿಯು; ಇವಳು ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ತಾನಾಗಿ ಎಂದೂ ತ್ಯಜಿಸಲಾರಳು. ಅಂಥ ಮಾರ್ಗಪ್ರಸಂಗವೇ ಬಂದರೆ, ಅವಳು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಸರ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸವೂ ಆತನಿಗೆ ಪೂರ್ಣನಂಬಿಗೆಯಿತ್ತು.

ಹಿಂದೇಸವನೆ ಎರಡು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ಅವಿಶ್ರಾಂತ ಶ್ರಮದಿಂದ ಹುಡುಕಿದರೂ, ಮಾನಕುಮಾರಿಯ ಸುಳಿವೇ ಹೊಳೆಯುವ ದಿಲ್ಲೆಂದ ಬಳಿಕ, ಅವಳು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕೆಂದು ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ತಾನು ಇಲ್ಲಿ ಇರದೆ, ತನ್ನ ಮನೋಬಯಕೆಯನ್ನು ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಶೇಷಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಈಶ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಸೀತಾಪುರದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟನು. ಪ್ರಿಯತಮೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಶಕ್ತಿವಿೂರಿ ಪ್ರಯತ್ನಬಟ್ಟೆನು ಇನ್ನು ಮಾತ್ರ ದೈವದ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಅನ್ಯ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲೆಂದು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಆತನು ಸೀತಾಪುರದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದನು; ಆದರೆ ಸೀತಾಪುರಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಆತನಿಗೆ ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಯು ನೇಸಾಳದ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿರುವಳೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಪಾಪ! ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಕಟವು ಬಂದೊದಗಿತು! ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಯಾವದೂ ತಿಳಿಯಲೊಲ್ಲದು! "ದೇವಾ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ! ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಅನ್ಯರ ಗತಿಯಿಲ್ಲ! ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲ

ನಿಷ್ಫಲವಾದವು! ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ ಎದುರಾಗುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಅವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಲೆ ನಡೆದಿರುವವು! ವಿಪದ್ರಕ್ಷಕಾ, ಶಂಭೋ!" ಇತ್ಯಾದಿ ವಿರಕ್ತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಆತನು ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ವೇಷದಿಂದ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿರುವನು. ತಾರುಣ್ಯದ ಭರದಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಹೀಗೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ವೇಷದಿಂದ ದೇಶಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಠಕ್ಕರ ಮೇಲೆ ಎಯನಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಈತನೊ ಠಕ್ಕನೇ ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಆತನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗೋರಖಪುರಕ್ಕೆ ವಿಚಾರಣೆಗೋಸ್ಕರ ಕಳುಹಿದರು!

ವಾಚಕವುಂದ! ಈ ಸಂಕಟಗಳ ಸುರಿಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಆಗ್ಗೆ ಹೇಗಾಗಿರಬಹುದು?

ಕರ್ಮಕಥೆ.

ನಮ್ಮ ಕಥಾನಕವು ನಡೆದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಠಕ್ಕರ ಪುಂಡಾಟಕಿಯು ಬೆಳೆದಿತ್ತೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೆ ಅರಿಯದ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ ವಷ್ಟೇ; ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಂಪನೀ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಮೆಲ್ಲ-ಮೆಲ್ಲನೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಹತ್ತಿತ್ತು ಓರ್ವ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಅಧಿಕಾರಿಯು:—ಠಕ್ಕರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಶಾಸನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದನು ಆತನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಕೆಲ ಜನ ಠಕ್ಕರನ್ನು ಗೋರಖಪುರದಲ್ಲಿ ಸೆರೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು ಈ ದಿನ ಅವರ ನ್ಯಾಯ ವಿಚಾರಣೆ ಇರುವದು. ಠಕ್ಕರ ಚರಿತ್ರವು ಮನೋರಂಜಕವಿದ್ದದ್ದರಿಂದ, ವಾಚಕರೇ, ನಾವು ಆ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ, ನಡೆಯಿರಿ.

ಅಗೋ ನೋಡಿರಿ. ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಠಕ್ಕರನ್ನು ಸೆತನುಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಳೆ ತಂದರು. ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ಓರ್ವ ಠಕ್ಕನನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂತು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು!

“ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು?”

“ಕ್ಷೇಮಾ ಜಮಾದಾರ.”

“ನಿನ್ನ ಉದ್ಯೋಗವೇನು?”

“ನೇಘಪೂನಾ— ಅಂದರೆ ದಾರಿಕಾರರನ್ನು ಕೊಂದು ಅವರ ಸಣ್ಣ-ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗರನ್ನು ತುಡುಗು ಮಾಡುವುದು.”

“ಈ ಉದ್ಯೋಗವು ಯಾರಿಂದ ಸುರುವಾಯಿತು?”

“ಮೂಲತಾನದ ಅಲಿಕರಾಮನಿಂದ; ನಾಲ್ವತ್ತು ವರುಷಗಳ ವೇದಲು ನಾನು ಆತನ ಶಿಷ್ಯನಿದ್ದೆನು.”

“ನೀನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಕೊಲೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವಿ?”

“ಜಯಪೂರ, ಬಿಕಾನೇರ, ಭರತಪೂರ, ಪಂಜಾಬ, ಅಯೋಧ್ಯಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವೆನು.”

“ನಿನ್ನ ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಂಗಡ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಡ್ಡಾಡುವಿಯೋ?”

“ಹೌದು ನಮ್ಮ ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳು ನಮ್ಮ ಸಂಗಡಲೇ ಇರುವರು ನಾವು ಖೂನಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಹಿಡತಂದ ಹುಡುಗರನ್ನು ಅವರೇ ಜೋಪಾನ ಮಾಡುವರು.”

“ಆ ಅನಾಥ ಹುಡುಗರನ್ನು ಯಾಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಿರಿ?”

“ಮುಂದೆ ನಾವು ಅವನ್ನು ಮಾರುತ್ತೇವೆ.”

“ಯಾರಿಗೆ ಮಾರುತ್ತೀರಿ? ಮತ್ತು ಮಾರಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಬೆಲೆ ಬರುತ್ತದೆ?”

“ವೇಶ್ಯೆಯರೂ, ನರ್ತಕಿಯರೂ, ಗಣಕಿಯರೂ ಅವರು ನಮ್ಮ ಹುಡುಗರನ್ನು ಮಾರಲಿಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಓಬ್ಬ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಎಂಭತ್ತು-ಎಂಭತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದು, ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಬರುತ್ತವೆ.”

“ನೀವು ಯಾವ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತೀರಿ?”

“ಭವಾನೀದೇವಿಯನ್ನು. ಹುಡುಗರನ್ನು ಮಾರಿ ಬಂದ ಹಣ ದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ದೇವಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.”

“ಶಹಾಜಹಾನಪುಗದ ಮತ್ತು ಮಘುರೆಯ ಕೊಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಇದ್ದೆಯೋ?”

“ಹೌದು, ಇದ್ದೆನು.”

“ಮತ್ತೆ ಯಾರ್ಯಾರು ಇದ್ದರು?”

“ರತನದಾಸ, ದೇವೀದಾಸ, ದೇವೀದಾಸನ ಹೆಂಡತಿ ಗಂಗಾ, ಕ್ಷೇಮಾ, ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ಕಾಳಿ, ಈ ಕೊತವಾಲ, ಸಾಲಗೀದಾಸ, ಜಾನಕೀದಾಸ ಮತ್ತು ರೂಪ್ಯಾ ಮುಂತಾದ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ರಿದ್ದರು.”

ಕ್ಷೇಮಾಜಮಾದಾರನ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮೇಘಪೂನಾ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿಯು ‘ಆಮರೀ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸ್ತ್ರೀಯು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಯಿತು.

“ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು?”

“ಆಮರೀ ಊರ್ಫ ಕುಂಭಾ”

“ನೀನು ನೋದಲು ದಿಲ್ಲಿಯು ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿಯಲ್ಲವೇ?”

“ಹೌದು. ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕೈಂಟು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾಲ್ಕು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ತುರಂಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದೆನು.”

“ನಿನಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು?”

“ದಿಲ್ಲಿಯು ಹತ್ತರ ಮೂರು ಜನರ ಕೊಲೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಆರೋಪವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇತ್ತು.”

“ನಿನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಹಿಡಿದರು?”

“ನಮ್ಮ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿಯು ಜನರು ದಿಲ್ಲಿಯು ಹತ್ತರ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡಸರನ್ನೂ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸನ್ನೂ ಕೊಂದು, ಅವರ ಹೆಣಗಳನ್ನು ಯಮುನಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಸುಟಿಬಿಟ್ಟರು. ತರುವಾಯ ಅವರ ಸಂಗಡ ಇದ್ದ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವರುಷದ ಹಿಂದು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನಾನು

ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ನಡೆದೆನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸಾಹೇಬನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸುಳುವು ಗೊತ್ತಾಗಿ, ಆತನು ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದನು. ಹುಡುಗೆಯು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅಳಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದಲೂ, ಸಾಹೇಬನು ತೀರ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಬಂದದ್ದರಿಂದಲೂ ನಾನು ಆ ಹುಡುಗೆಯನ್ನು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಚಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗಹತ್ತಿದೆನು; ಆದರೂ ಒಬ್ಬ ಶಿಪಾಯಿಯು ನನ್ನ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟನು.”

ವಾಚಕವ್ಯಂದ! ಈ ಮೇಲಿನ ಠಕ್ಕಳ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕೋರ್ಟಿನ ಹಿಂದು ಬದಿಗಿದ್ದ ಕೆಂಪು ಶಾಟೆಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು(ಸರಕಾರಿ ರೀತಿಯಿಂದ ಠಕ್ಕನು) ಹಿಂದೇ ಮನದಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ನಿಲುವಿಕೆಯು ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವಿದ್ದು, ಗೌರವರ್ಣದ ಆತನ ಮುಖಮಂಡಲವು ನಭೋಮಂಡಲದಲ್ಲಿಯ ಶೈಶಿರದ ಚಂದ್ರಮನ ಸ್ವರಣ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆತನ ನೇತ್ರಗಳು ವಿಕಾಲವಿದ್ದು, ಮೊಗವೊನೆಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಳೆದಿದ್ದವು. ಆತನು ಯೋಗಿ-ಮುನಿಗಳಂತೆ ಜಟೆಯನ್ನು ತಳೆದಿದ್ದನು. ಆತನ ಮೈಮೇಲೆ ಹಿಂದೂ ಅಭರಣಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ಒಳಗೆ ಕಫನಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಮೇಲೊಂದು ಭಗವೀ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಶರೀರದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಅಚ್ಛಾದಿಸಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ತಾರುಣ್ಯದ ಭರದಲ್ಲಿಯೇ ವಿರಕ್ತವೇಷವನ್ನು ತಳೆಯ ಬೇಕಾದರೆ, ಆತನಿಗೆ ಯಾವದೊಂದು ಮಾನಸಿಕ ತಾಪವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕಷ್ಟೇ? ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಆತನು ಮಾನಸಿಕ ತಾಪದಿಂದಲೇ ಮೈರಾಗ್ಯವೆನ್ನು ತಳೆದಿರುವನೆಂಬದನ್ನು ಆತನ ಮುಖಮಂಡಲವು ಚಾಣಾಕ್ಷ ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಹಿಡೆದು ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಇರಲಿ

ಮೇಲಿನ ಠಕ್ಕಳ ಸಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ದಿಲ್ಲಿಯ ಹತ್ತರ ಮೂವರನ್ನು ಕೊಂದು ಒಬ್ಬ ಸಣ್ಣ ಬಾಲಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ವಿಷಯವು ಬಂದದ್ದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ತರುಣನ ಕಿವಿಗಳು ತೆರೆದವು. ಆತನ ವಿರಕ್ತ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಕಿಂಚಿತ್ ಆಶೆಯು ಮೊಳೆ

ದೋರಿದಂತಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸು ಮುಂದಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳುವ ದರ ಸಲುವಾಗಿ ಆತುರಪಟ್ಟಿತು ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆತನು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಟ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಂತೆ ತೋರಿತು

ಕೋರ್ಟಿನವರು ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕೇಳತೊಡಗಿದರು:—“ಆ ಹುಡುಗೆಯು ಈಗ ಎಲ್ಲಿ ಇರುವಳು?”

“ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಆಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಸಾಹೇಬನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು.”

“ನಿಮ್ಮ ಗುಂಪಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾರು?”

“ನನ್ನ ಪತಿ ಜೀವನದಾಸನೇ ನಮ್ಮ ಗುಂಪಿನ ನಾಯಕನು.”

“ನಿಮ್ಮ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದರು?”

“ನಾಲ್ವತ್ತು ಜನರು.”

“ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳು, ನೋಡೋಣ”

“ನನ್ನ ಮಗ ರೂಪಲಾನೂ, ಆತನ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡಂದಿರೂ, ನನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಜೀವನದಾಸನೂ, ಇವರಲ್ಲದೆ ಮಂಗಳದಾಸ, ಇಮಾಮಬಕ್ಷ, ಇಬ್ರಾಹಿಮ ಮತ್ತು ಗಣೇಶ ಮುಂತಾದ ಎಷ್ಟೋ ಮುಂದಾಳುಗಳೂ ಇದ್ದರು. ಈ ಮುದುಕ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮಸಿಂಹನು ನಮ್ಮ ಹಿಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬಂದನು.”

ಆಕೆಯ ಮುಖದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ಅವಳ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದಲ್ಲೆಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಆಕೆಯು ತೋರಿಸಿದ ಆ ವೃದ್ಧ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮಸಿಂಹನ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಯಾಕಂದರೆ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಂತಕನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆರಡು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಇಟ್ಟಿದ್ದನು; ಬಹಳವಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಬದುಕಿದರೆ ಬದುಕಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕೋರ್ಟಿನ ಹೊರಗೆ ಹಿಂದು ಕಂಬಳಿಯ

ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದು, ಆತನಿಗೆ ತನ್ನ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಎಳೆಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಷ್ಟು ಸಹ ಶಕ್ತಿಯು ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ! ಆತನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹಿಳಹೊಕ್ಕಿದ್ದು, ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛಾಸವು ಮೆಲ್ಲಗೆ 'ಗುರ್-ಗುರ್' ಎಂದು ಸಾಗಿತ್ತು. ಆತನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಎಲುವು-ತೋಗಲುಗಳ ಹೊರತು ಮತ್ತೇನೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಆತನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೆಂದವನಾಗಿ, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಂದು ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ ಚಿಲ್ಲಿ, ಮೇಲೊಂದು ಶಾಟೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಆತನು ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಹೇಳುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದು, ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ಆತನ ಕಂಬಳಿಯ ಹತ್ತರವೇ ಹೋಗಿ, ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಾಹೇಬನು ಆತನಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಕೂಡಲೆ, ವೊದಲು ಆತನು: 'ಢಳ-ಢಳ' ಅಳುತ್ತಿದ್ದನು. "ಸಾಹೇಬ, ನಾನು ಘೋರ ಪಾತಕಿಯಿರುವೆನು. ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ವೊದಲು ಗೆಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಕಿರಿ. ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಬಂಧುವಿನ ಮಾತು ಕೇಳದೆ, ಆತನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ್ದರಿಂದ-ಆತನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಸಾಹೇಬರೇ, ಕಾರಣ ವೊದಲು ನನ್ನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಕಿರಿ! ಅನುಮಾನ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ!!"

ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಸಂತ್ರೈಸಿ, ಮಧುರ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ:— "ದಿಲ್ಲಿಯ ಕೊಲೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಇದ್ದಿಯೋ ಹೇಗೆ? ಹಾಗೂ ಮತ್ತೆ ಯಾರ್ಯಾರು ಇದ್ದರು?"

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಡುಗುವ ಧ್ವನಿಯಿಂದ:— "ಸಾಹೇಬರೇ, ನೀವು ವೊದಲು ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿನಃ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಲಾರೆನು. ಗೆಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಕುವಿರಲ್ಲವೇ? ಏನನ್ನು ಮಾಡುವಿರಿ?"

ವೃದ್ಧಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂಬದು ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲದು. ಆಗ ಆತನು ಕಿಂಚಿತ್ ತ್ರಾಸಿತ ಸ್ವರ ದಿಂದ:—“ಅದಿಗಲಿ, ಮತ್ತೆ ಏನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿರುವವೋ ಹೇಗೆ? ಇದ್ದರೆ ಕೇಳು?”

ಮುದುಕನು ತುಸ ಸ್ಥಿರನಾಗಿ:—“ಸಾಹೇಬರೇ, ಅರಸನೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ದರವಡೆಬೋರರಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಹತ್ತಿದರೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೇಲೆ ಭಯಂಕರ ಅತ್ಯಾಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದರೆ, ಆತನ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡತಕ್ಕವರು?”

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಾತುಗಳು ಸಾಹೇಬನಿಗೆ ಏನೂ ಹೊಳೆಯ ಲಿಲ್ಲ ದಂಗು ಬಡಿದವನಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು; ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಾತ್ರ ಪುನಃ ಪುನಃ ಅದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳತೊಡಗಿದನು. “ದೇಶರಕ್ಷಕನೆಂದು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅರಸನೇ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡಹತ್ತಿದರೆ, ಆತನ ನ್ಯಾಯಾನ್ಯಾಯಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡತಕ್ಕವರು?”

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸಾಹೇಬನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ:—“ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ನೀನನ್ನುವದೇ ನನಗೆ ಮೊದಲು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲದು. ಅಂದಮೇಲೆ ನಾನು ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಮೊದಲು ನಿನ್ನ ಸಾಧ್ಯಂತ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳು; ಅಂದರೆ ನೀನನ್ನುವದು ನೆಟ್ಟಗೆ ತಿಳಿದೀತು.”

ವೃದ್ಧಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಕ್ರೋಶವಂಗಳೈಯುತು ಉದ್ವಿಗ್ನದಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ:—“ಸಾಹೇಬರೇ, ನನ್ನ ನೂರಾಯೆಂಟು ತಲೆಯ ವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೂ ಇಂಥ ಅಧರ್ಮದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಪಾಪಿಷ್ಠನಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಠಕ್ಕರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆನು. ಸಾಹೇಬರೇ, ಏನು ಹೇಳಲಿ? ನನ್ನ ಅಸಹ್ಯಕಥೆಯನ್ನು

ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಎದೆಯು ಹಿಡೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ!”

ಆಮರಿಯ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಆತುರತೆಯಿಂದಲೂ, ಚಿತ್ತೈಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದಲೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ತರುಣ ಬೈರಾಗಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಸಹ ಅತ್ಯಂತ ವನನಃಪೂರ್ವಕ ಕೇಳತೊಡಗಿದನು; ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೂಡಲೆ, ಇದೇ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹಿಮ್ಮೆ ಕೇಳಿದಂತೆ ಆತನಿಗೆ ಭಾಸವಾಗಹತ್ತಿತು; ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಕೇಳಿರಬಹುದೆಂಬದು ಮಾತ್ರ ಆತನಿಗೆ ಸ್ಮರಣವಾಗಲಿಲ್ಲ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನಬಟ್ಟನು; ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥ. ಮೋರೆಯನ್ನಾದರೂ ನೋಡಿ ಗುರುತು ಹಿಡಿಯಬಹುದೆಂದು ಶಿಷಾಯಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಹತ್ತರ ಹೋದನು; ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಕೂದಲುಗಳು ತುಂಬಿದ್ದರಿಂದಲೂ, ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸಗಳಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಅನ್ನ-ನೀರುಗಳು ದೊರೆಯದ್ದರಿಂದ ಕಣ್ಣು-ಗಲ್ಲಗಳು ಹಿಳಹೊಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದಲೂ ತರುಣನಿಗೆ ಆತನ ಗುರುತು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಈ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕೇಳಿರಬಹುದು-ಕೇಳಿರಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು, ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇಳತೊಡಗಿದನು; ಆದರೆ ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮನಸ್ಸು ‘ಹಿಬ್ಬರ ಧ್ವನಿಯಂತೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರದಿರಬಾರದೇಕೆ? ಇವರು ಯಾರಾದರೂ ಇರಬಹುದು; ಎಂದು ಅನ್ನಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಏನೇ ಇರಲಿ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಭಾಷಣವನ್ನೆಲ್ಲ ವನಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿ, ಏನಾದರೂ ಲಭ್ಯಾಂಶವು ಹೊರಡುತ್ತದೋ ಏನೋ, ನೋಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ತರುಣನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕೇಳಹತ್ತಿದನು.

ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ಸುಮಧುರ ಭಾಷಣಗಳಿಂದ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಸಂತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಬಳಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಾತನಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು:—
 “ಸಾಹೇಬರೇ, ನನ್ನ ಹೆಸರು ಪಂಡಿತ ಬಡದೇವಪ್ರಸಾದ; ನಮ್ಮ ಆಜ್ಞಾನ ಹೆಸರು ಪಂಡಿತ ದೇವೀಪ್ರಸಾದ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸೀತಾಪುರದಲ್ಲಿಯ ಪಂಡಿತ ಶಂಭುಪ್ರಸಾದನ ಮಕ್ಕಳು. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು

ಜ್ಯೋತೀಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿಪುಣನಿದ್ದನು. ಇಡಿ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಆತನ ಸಮಾನಸ್ಕಂಧರು ಯಾರೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ನೊವಲಿನ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ನವಾಬನಾದ ಸಾದತಖ್ಲಿಯು ದೈವವತ ದಿಂದ ದೇಶಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆತನು ಓಮ್ಮೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಹತ್ತರ ಬಂದು, ತನ್ನ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ಫಲಾಫಲ ವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಗಣಿತವನ್ನು ಮಾಡಿ: "ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸಿಂಹಾಸನವು ನಿನಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು" ಎಂದು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ಸುದೈವದಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾದತಖ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೇ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸಿಂಹಾಸನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಸಾದತಖ್ಲಿಯು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತ ಮೇಲೆ ತುಸ ದಿನಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ, ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಒಂದು ಜಹಾಗಿರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಸೂಟಬಿಟ್ಟನು; ಆದರೆ ಸಾದತಖ್ಲಿಯು ತರುವಾಯ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದ ಗಾರ್ಖಿಲುದ್ದೀನ ಹೈದರನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸೀತಾವುರ ಪರ ಗಣೆಯ ತಾಲೂಕದಾರನಾದ ಇಬ್ರಾಹೀಮಖಾನನು ಸೂಟ ಬಿಟ್ಟ ಜಹಾಗಿರಿಯ ಏಳು ವರುಷದ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಓಮ್ಮೆಲೆ ಬೇಡಕತ್ತಿ ದನು. ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ನಾವಂತೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಏಳು ವರುಷದ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಕೊಡಬೇಕು? ನಮ್ಮ ಕಡೆಯಿಂದ ತೆರಿಗೆಯು ವಸೂಲಾಗಲಿಲ್ಲೆಂಬ ನೆವವನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ, ದುರಾಚಾರಿಯಾದ ನೀಚ ತಾಲೂಕದಾರನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಹೆಂಗ ಸರ ಮೇಲೆಯೂ, ನನ್ನ ಇಬ್ಬರು ತರುಣ ಹುಡುಗಿಯರ ಮೇಲೆಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಘೋರ ಅತ್ಯಾಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು! ಆಯ್ಯೋ! ಆ ಘೋರ ಅನಾಚಾರದ ಸ್ಮರಣವಾದ ಕೂಡಲೆ ನನ್ನ ಎದೆಯು ಓಡೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಸರ್ವಾಂಗವು ಉರಿಯುತ್ತದೆ! ಪಾಪ! ನನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯು ನಿರಪರಾಧಿನಿಯು! ನನ್ನ ಅತ್ತಿಗೆಯು ನನ್ನ ಇಬ್ಬರು ತರುಣ ಮಕ್ಕಳೂ ನಿರಪರಾಧಿಗಳು! ಅವರು ತಮ್ಮ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡ್ಡಿಯಷ್ಟೂ

ಕೂಡ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹಾಯ್! ಹಾಯ್!!
 ದೇವಾ!!! ಮನುಷ್ಯರೇ ಮನುಷ್ಯರ ಮೇಲೆ ಇಂಥ ಘೋರ ಅತ್ಯಾ
 ಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೋ? ಸಾಹೇಬರೇ, ನೀವು ಈ ಠಕ್ಕರಿಗೆ
 ದೇಹಾಂತ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತೀರಿ; ಆದರೆ ಈ ಠಕ್ಕರು ಎಂದೆಂ
 ದಿಗೂ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸುವದಿಲ್ಲ; ಅವರನ್ನು ಭ್ರಷ್ಟ
 ರನ್ನಾಗ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ! ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಉರುಲು ಹಾಕಿ ಅವರ ಪ್ರಾಣ
 ವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ! ಆ ನರಾಧಮನಾದ ಇಬ್ರಾ
 ಹಿಮುಖಾನನು ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ನನ್ನ ತರುಣ ಹುಡುಗಿಯರ ಕೊರ
 ಳಿಗೆ ಉರುಲು ಹಾಕಿ ಅವರ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ,
 ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ದುಃಖವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ಹಿಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ತಿರುಗಿ
 ಆತನ ಉಪಕಾರವನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು!! ಸಾಹೇಬರೇ, ತಾವು
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ಬರಿ, ಶರಯೂ ನದಿಯ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ
 ನನ್ನ ಇಬ್ಬರು ತರುಣ ಹುಡುಗಿಯರ ಎಲವುಗಳು ಇನ್ನೂ ತಮ್ಮ
 ಕಲಂಕವನ್ನು ತೊಳೆಯುತ್ತಿರಬಹುದು! ನೂರಾರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
 ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಲಂಕವನ್ನು ಶರಯೂ ನದಿಯು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ
 ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು!!

ಹಿಂದಿನ ಘೋರಪ್ರಸಂಗದ ಸಂಸ್ಕರಣದಿಂದಲೂ, ಮಾತಾಡುವ
 ಶ್ರಮದಿಂದಲೂ ವಿಕಲಿತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮೂರ್ಛೆ ಬಂದು,
 ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಶವದಂತೆ ಅಚೇತನನಾಗಿ ದೊಪ್ಪನೆ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟನು!

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಮನಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿದ, ಆ
 ತರುಣ ಬೈರಾಗಿಯ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯು, ಭಯಂಕರ ತುಘಾನವೆದ್ದ
 ಮಹಾಸಾಗರದಂತೆ ಅಲ್ಲೊಲ್ಲ-ಕಲ್ಲೊಲ್ಲವಾಗಿ ಹೋಯಿತು!!
 ಹಿಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆತನು ಸಂತಾಪಯುಕ್ತನಾದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು
 ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆತನು ಅನಿವಾರ ಚಿಂತಾಯುಕ್ತನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು ಹಿಂದು
 ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಆತೆ ತಾಳುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯ
 ವನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಿಂದು ಪಳದಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರನಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ

ಇನ್ನೊಂದು ಪಳದಲ್ಲಿ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹೃದಯವಿದಾರಕ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಸಾಗಿದಂತೆ ತರುಣನ ಮುಖಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗುತ್ತ ಸಾಗಿದ್ದವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮೃತ್ಯು ಸಮಯದ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ತರುಣನ ಕಂಬನಿಗಳು ಅವಿರಲವಾಗಿ ಸುರಿಯಹತ್ತಿದ್ದವು!

ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನಾದ ಉಯಿಲ್ಲನ್ನ ಸಾಹೇಬನು ಬಹು ದಯಾಳುವಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಸೇವಕರಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ನೆತ್ತಿಗೆ ನೀರು ಬಡಿದು ಉಪಚರಿಸಿರೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಸುಮಾರು ಹಿಂದೆರಡು ಗಳಿಗೆಗಳ ವರೆಗೆ ಹಿಳ್ಳೇ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಉಪಚರಿಸಿದ ಬಳಿಕ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತುಸು ದೇಹಸ್ತೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದು, ಕ್ಷೀಣಸ್ವರದಿಂದ ಪುನಃ ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದನು:—“ಸಾಹೇಬರೇ, ತಮ ಗಾಧರೂ ಮಕ್ಕಳು-ಮರಿಗಳು ಇರಬಹುದು. ಆಪತ್ಯಸ್ನೇಹವೆಂದರೇನು? ಎಂಬದು ತಮಗೂ ಗೊತ್ತಿರಬಹುದು. ಅಧಮಾಧಮನಾದ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನು ನಮ್ಮ ಹೆಂಡರು-ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಘೋರತರ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ನಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣವು ಕಮರಿತು; ಆಪತ್ಯಸ್ನೇಹವು ಮಾಯವಾಯಿತು. ಆಗ ಪ್ರೇಮಾಂತಃಕರಣಗಳು ಕಮರಿ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ನಾವಿಬ್ಬರು ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರು ನಮ್ಮ ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ:—“ದೇಶವೆಲ್ಲ ಪಾಪಪಂಕದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿರುವದು; ಅಧರ್ಮದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಪಸರಿಸಿರುವದು. ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮೇಲೆಯೂ, ನಮ್ಮ ಮೇಲೆಯೂ ರುಷ್ಷನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಾರಣ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಹೋಗಿರಿ; ಶರಯೂವಿನ ಮಡುವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರಿ! ಶರಯೂವು ನಿಮ್ಮ ಜೀವನದ ಕಲಂಕವನ್ನು ತೊಳೆಯಲಾಪಳು!! ನಿಮ್ಮ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನೂ, ಆಪಮಾನವನ್ನೂ ನಿವಾರಣ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವಳೇ ಸಮರ್ಥಳು. ನಮ್ಮ ಉಪದೇಶದಂತೆ ನಾಲ್ವರೂ ಸ್ತ್ರೀಯರು

ತರಯೂವಿನ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡು, ಮೈಲಂಭರ ಅಂಗಸ್ಪರ್ಶ
 ವೆಂಬ ಮಹತ್ಪ್ರಾತಕದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು!
 ಇಂತು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಬಳಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಮೇಶ್ವರನ
 ನಿರಾತಂಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದೂಡಿ, ಸಂಸಾರಬಂಧನವನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆ
 ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದೆವು. ನನ್ನ ಅಣ್ಣನಾದ ದೇವೀಪ್ರಸಾದನು ಪರಮ
 ಧಾರ್ಮಿಕನೂ, ಸತ್ಸಂಗದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಅರಿತವನೂ
 ಇದ್ದ ಮೂಲಕ, ಸಾಧು-ಸಂತರ, ಮುನಿ-ಯೋಗಿಗಳ ಸಹವಾಸ
 ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹಿಮಗಿರಿಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು ಆತನು ನನಗೂ
 ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದನು ನನ್ನ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯು-ದುರ್ದೈವ
 ವವು ನನಗೆ ಹಾಗೆ ಹೋಗಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ! ದುಷ್ಟ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನ
 ನಿಂದ್ಯಕೃತಿಯು ಸೇಡುತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ದುರಾಶೆಯು ನನ್ನಲ್ಲಿ
 ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿತು; ಆದರೆ ಈ ದುರ್ವಾಸನೆಯ ಪೂರ್ವತೆಯಾಗುವ ಬಗೆ
 ಹೇಗೆ? ಹಿಂದೂ ಉಪಾಯವು ತೋಚಲೊಲ್ಲದು ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸ
 ಹೀಗೆ ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಉಪಾಯಗಾಣದೆ ಪರಿಭ್ರಮಿಸಿದ ಬಳಿಕ, ಕೊನೆಗೆ
 ಹಿಂದು ವಿಚಾರವು ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯಿತು ತಕ್ಕರ ಗುಂಪಿ
 ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹಿಮ್ಮಿಲೊಮ್ಮೆ ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದಲಾದರೂ ಸೇಡು
 ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದೆನು; ಆದರೆ
 ಸಾಹೇಬರೇ, ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ದುಃಖ-
 ಕಷ್ಟಗಳ ಕಡೆಗೆ ಎಳೆದೊಯ್ಯುತ್ತದಷ್ಟೆ? ನಾನು ತಕ್ಕ ಜನರ
 ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಕೆಲದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈ ತಕ್ಕ ಜನರು ದಿಲ್ಲಿಯ
 ಹತ್ತರ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹಿಂದು ದಿವಸ ಮೂರೂಸಂಜೆಯ
 ಮುಂದೆ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡಸರನ್ನೂ, ಹಿಬ್ಬು ಹೆಂಗಸನ್ನೂ ಕೊಂದು,
 ಹಿಂದು ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎತ್ತಿ
 ಕೊಂಡು ನಡೆದರು ಮಾರನೆ ದಿವಸ ಮುಂಜಾನೆ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ
 ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಪ್ರೇತಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ನನ್ನ ಎದೆಯೊಡೆದು ನೀರಾ
 ಯಿತು. ತವಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವು ಯಾರವಿರಬಹುದೆಂ

ಬದನ್ನು ನಾನು ಕೂಡಲೆ ಗುರ್ತಿಸಿದೆನು. ಅವು ನನ್ನ ಬೀಗನಾದ ಕಾಂತಾಪ್ರಸಾದನ ಮತ್ತು ಆತನ ಮಗನಾದ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ಕವಗಳಿದ್ದವು! ನನ್ನ ಶೋಕಕ್ಕೆ ಪಾರಾವಾರವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ 'ಕಾಂತಾಪ್ರಸಾದ-ಕಾಂತಾಪ್ರಸಾದ, ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥ-ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥ! ಎಂಥ ವಿಪತ್‌ಸ್ಥಿತಿಯಿದು!' ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸಿ ಹಲುಬಿದೆನು; ಮೊದಲಿನ ಶೋಕಾವೇಗವು ಕಡಿಮೆಯಾದ ಮೇಲೆ, ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಶೋಕ ಮಾಡುತ್ತ ಹೀಗೆ ಕುಳಿತಿರುವುದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ತಕ್ಕರು ನೋಡಿದರೆ, ನನ್ನ ಗತಿಯು ಒಳಿತಾಗಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದು, ಸವಿೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಹಂದು ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ದಿಜ್ಞಾಥನಾಗಿ ಕುಳಿತೆನು

ಸಾಹೇಬ: — “ಮುಂದೇನಾಯಿತು?”

“ಸಾಹೇಬರೇ, ದೈವಗತಿಯು ವಿಚಿತ್ರವಲ್ಲವೇ? ದಯಾಳು ಪರಮಾತ್ಮನು ನನ್ನ ಅಳಿಯನನ್ನು-ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನನ್ನು-ತಿರುಗಿ ಈ ವೃತ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದಂತೆ ತೋರಿತು. ಇಷ್ಟೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಅರ್ಚಿತನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಆತನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ತನ್ನ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಎಳೆಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂಜಾವಿನ ತಂಗಾಳಿಯಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಪೂರ್ಣ ಎಚ್ಚತ್ತು ಎದ್ದು ಕುಳಿತನು. ತಂದೆಯ ದುರ್ಮರಣವನ್ನು ನೋಡಿ, ಬಹಳ ಆಕ್ರೋಶವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಆ ಅಳಿಯನ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ದುಃಖವು ಹತ್ತರಿಸಿತು. ಹಿಂದೇಸವನೆ ಕಂಬನಿಗಳನ್ನುದುರಿಸುತ್ತ ಭ್ರಾಂತಿಷ್ಟನಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟೆನು. ಶೋಕಾವೇಶವು ಹಿನ್ನೆಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ತಂದೆಯ ಪ್ರೇಶವನ್ನು ಯಮುನಾರ್ಪಣವನ್ನಾಗೆ ಮಾಡಿ, ತಾನೂ ಆತ್ಮವನ್ನು ತೊಲಗಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಹಂದು ಬಂಡೆಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಇಹಲೋಕದ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾಗಿ ನಿಂತನು! ಆ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ನನ್ನಿಂದ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಾಳುವದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ

ನಾನು ಚೆಟ್ಟಿನೆ ಎದ್ದು ಹೋಗಿ, ಆತನನ್ನು ಸಂಪ್ರೈಸಿ, ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯೆಂಬ ಮಹತ್ಪಾತಕದಿಂದ ಆತನನ್ನು ಉಳಿಸಿದೆನು. ತರುವಾಯ ನಾನು ಆತನನ್ನು ಊರೊಳಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಸಭ್ಯದಾರಿಕಾರರ ಸಂಗಡ ಆತನನ್ನು ಸೀತಾಪುರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದೆನು. ಸಾಹೇಬರೇ! ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ನನ್ನ ಕರ್ಮಕಥೆಯು ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ತರುವಾಯ ನನಗೆ ಶಾಂತಾಪ್ರಸಾದನ ಮಗಳ ಚಿಂತೆಯು ಹತ್ತಿತು. ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸೋದರಸೋಸೆಯು ಠಕ್ಕರೆಂಬ ಕ್ರೂರಪಶುಗಳ ದವಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುತ್ತಾಳೆ; ನಾನೂ ಅವರ ಸಹಚಾರಿಯಿರುತ್ತೇನೆ; ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಇದೇ ಕಣ್ಣಿಂದ ಸೋಸೆಯ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದು ಹೊಳೆಯಲೊಲ್ಲದು! ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿಯ ವಿಚಾರವನ್ನಂತೂ ಉಳಿದವರಿಗೆ (ಠಕ್ಕರಿಗೆ) ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ ಹೇಳಿದರೆ ನನ್ನ ನೂರು ವರುಷಗಳು ತುಂಬಿದವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು; ಏನು ಮಾಡಲಿ! ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರತರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಗ್ನವಾಗಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಸಾಹೇಬನು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ನನ್ನ ಬೆನ್ನೆಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾಣಾಪಾಯದ ಭಯದಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಾಲಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದೆವು. ಸಾಹೇಬನ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಈ ಆಮರೀ ಜಮಾದಾರಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಿಡಿದರು. ಅವಳ ಹತ್ತಂದ್ರ ಶಾಂತಾಪ್ರಸಾದನ ಮಗಳನ್ನು ಸಾಹೇಬನು ಕಾನಪುರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು; ಮುಂದೆ ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನೆಂಬ ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥನು ಸಾಹೇಬನ ಕಡೆಯಿಂದ ಇಸಗೊಂಡು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಗಳಂತೆ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿ, ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುವರನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟನಂತೆ! ಈಗೇರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಾನು ಈ ಠಕ್ಕರ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ವೇಷದಿಂದ ದೇಶದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಆದರೂ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳ

ಬೇಕೆಂಬ ನನ್ನ ವಾಸನೆಯು ಮಾತ್ರ ಅಣುಮಾತ್ರವೂ ಕುಂದಿದ್ದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಆ ಅಧಮಾಧಮನಾದ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನು ನಮ್ಮ ಸೀತಾ ಪುರದ ನಾರಾಯಣ ಕುಮಾರಿಯ ಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ವೊನ್ನೆ ವೊನ್ನೆ ಆಹುತಿಯಾಸನೆಂಬದು ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿತು ಈ ಸುವಾರ್ತೆಯು- ಅವ್ಯತತುಲ್ಯಪ್ರಸಂಗವು ಸಟೆಯೋ-ದಿಟವೋ ಎಂಬದನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಮನದ ದುಗುಡನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ವೇಷದಿಂದಲೇ ಸೀತಾಪುರದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟದ್ದೆನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಿಪಾಯಿಗಳು ನಾನು ಠಕ್ಕನಿರಬಹುದೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಎಳೆತಂದರು ಸಾಹೇಬರೇ, ತೀರಿತು; ನನ್ನ ಕರ್ಮ ಕಥೆಯು! ನಾನೇನು ಠಕ್ಕನಲ್ಲ; ಕಳ್ಳನಲ್ಲ; ಎಡ್ಡನಲ್ಲ ಆದರೂ ನಾನು ಸರ್ವ ಪಾಪಿಗಳಿಗಿಂತ ಪಾಪಿಷ್ಠನೆಂಬದು ಮಾತ್ರ ನಿಜವು. ಕಾರಣ ನನ್ನನ್ನು ದ....ಯ....ಮಾ....ಡಿ....ಗ....ಲ್ಲಿ....ಗೆ ಹಾ....'

ಮುಂದೆ ಮಾತಾಡುವಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಮಾತಾಡಿದ್ದಕ್ಕೇ ಆತನು ಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತನಾದನು. ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಶ್ವಾಸವು ಹತ್ತಿ ಬಾಯೊಳಗಿಂದ ಬುರುಗು ಬರಹತ್ತಿತು. ನಾಲಿಗೆಯು ಕಪ್ಪಿಟ್ಟಿತು; ಕೈ-ಕಾಲುಗಳು ತಣ್ಣಗಾಗುತ್ತ ನಡೆದವು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕರ್ಮ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕಂಬನಿಗಳನ್ನುದುರಿಸುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ ತರುಣ ಬೈರಾಗಿಯ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಕರುಣಾಜನಕವಾಯಿತು ಆತನ ಅಂತಃಕರಣವು ಶೂನ್ಯಾಕಾರವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಕಂಠವು ಬಿಗಿದು ನೇತ್ರಗಳೊಳಗಿಂದ ಹಿಂದೇಸವನೆ ದುಃಖಾಕ್ರಮಗಳು ಧಾರೆಗೆಟ್ಟ ಹರಿದದ್ದರಿಂದ, ಆತನ ಕಪಣಿಯು ತೊಯ್ದು ಹೋಗಿತ್ತು ದುಃಖಾತಿರೇಕದಿಂದ ಆತನ ದೇಹಭಾನವು ಹಾರಿತು. ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿದ್ದ ದುಃಖವನ್ನು ಇನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಡೆಯುವದಾಗಲಿಲ್ಲದು. ತಾನು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿರುವೆನೆಂಬ ಅರಿವು ಸಹ ಉಳಿಯದೆ, ಆತನು ಹಿಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹಾಸಿ

ಗೆಯ ಹತ್ತರ ಓಡಿ ಹೋಗಿ “ಮಾವಾ-ಮಾವಾ! ಇಗೋ ಇತ್ತ ನೋಡು, ನಿನ್ನ ದುದೈವಿ ಅಳಿಯನಾದ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಇಲ್ಲಿ ಇರುವನು!” ಎಂದು ನುಡಿದು ಮಾವನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕಂಬನಿಗಳನ್ನುದರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಆದರೆ ಬಲದೇವ ಪ್ರಸಾದನಿಗೆ ಮಾತಾಡುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯು ಆಗ್ಗೆ ಉಳಿದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹಿಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣು ತೆಗೆದು ಅಳಿಯನಾದ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನನ್ನು ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ನೋಡಿದನು ಮಾತ್ರ. ತೀರಿತು; ಬಲದೇವಪ್ರಸಾದನ ಇಹಯಾತ್ರೆಯು ಮುಗಿಯಿತು! ಸಂಸಾರ ತಾಪದಿಂದ ಅಂತೂ-ಇಂತೂ ಹಿಮ್ಮೆ ಆತನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಮುಕ್ತನಾದನು!!

ಸೋದರಮಾವ—ಅಳಿಯಂದಿರ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೋಟಿಗೆ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯು ಝಗ್ಗನೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಮೇಲಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಂತೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ತರುಣ ಬೈರಾಗಿಯಾದ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನನ್ನು ನಿರಪರಾಧಿಯೆಂದು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟನು. ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಮಾವನ ಔರ್ಧ್ವದೇಹಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೂ ನೆರವೇರಿಸಿ, ಕಾನಪುರದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದನು.

ನಿರಾಶೆಯಲ್ಲಿ ಆಶೆ!

ಓಓಓ ದಿನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಕಾನಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯ ಶೋಧ ನಡೆಸಿದನು; ಈತನಿಗೆ ಆ ಬಾಲಿಕೆಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವವರಾರೂ! ಕೆಲವು ಜನ ಕುಚೋದ್ಯಗಾರರು ಇಲ್ಲದ ಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ವಿಪದಗ್ರಸ್ತನಾದ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಅವನ್ನು ಮೌನದಿಂದ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡನು. ಊರಿಂದ ಮೇಲೆ ಹಿಬ್ಬನಾದರೂ ಸಜ್ಜನ ಮನುಷ್ಯನು ಸಿಕ್ಕೇ ಸಿಗುವನು. ಆದರಂತೆ ಹಿಬ್ಬ ಸಜ್ಜನನು ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥ

ನನ್ನು ಕಂಡು ಕಳವಳಗೊಂಡು ನುಡಿದನೇನೆಂದರೆ—“ತಮ್ಮಾ ನೀನು ಹೀಗೆ ತಿರುಗುತ್ತ ಹೋದರೆ, ನಿನ್ನ ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯ ಭೆಟ್ಟಿಯು ನಿನಗೆ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರ ಹೆಸರನು, ಯಾರು ಕೇಳುತ್ತ ಕೂಡ್ರವರು? ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಈ ಊರಿನ ಜಯಪಾಲ ಸಿಂಹನೆಂಬವನು ಒಬ್ಬ ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಂದಿದ್ದನು. ಈ ಹುಡುಗಿಯು ಠಕ್ಕರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು, ಸುದೈವದಿಂದ ಈಕೆಯು ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವಳು, ಎಂದು ಆತನು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು. ನೀನು ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ, ಎಲ್ಲವೂ ತಿಳಿದು ಬರಬಹುದು ”

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಆ ಸಜ್ಜನನು ಹೇಳಲು, ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಸಂತಸಬಟ್ಟು, ಜಯಪಾಲನ ಮನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಬುಂದಿಯಾದಾಸಿಯ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು:—‘ತಾಯೋ, ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನ ಮನೆಯು ಇದೆಯೋ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ದಾಸಿಯು ಹೌದೆಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಳು

“ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನು ಬಹು ದಿವಸಗಳಿಂದ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿದ ಹುಡುಗಿಯು ಇರುವಳೋ?”

ದಾಸಿಯು ಮೆಟ್ಟಿ ಬಿದ್ದು, ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಮುಖಕ್ಕೂ ಆತನ ಮುಖಕ್ಕೂ ಬಹು ಸಾಮ್ಯವಿತ್ತು. ಆತನನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಒಂದುತರದ ಪ್ರೇಮವುತ್ಪನ್ನವಾಗಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ದುಃಖವೂ ಉಂಟಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ “ಅಯ್ಯೋ, ಆ ನನ್ನ ಸೀತೆಯು ನನ್ನ ಕೈ ಬಿಟ್ಟಳು ” ಎಂದು ಅಳುತ್ತ ಅವಳು ಕುಸಿದು ಕೂತಳು ಈ ಮುದುಕಿಯನ್ನು ರಮಿಸಿ ಕೇಳಿದರೆ, ನನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಸಂಗತಿಯು ತಿಳಿಯಬಹುದೆಂದು ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ನೆನಪಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು:—‘ತಾಯೋ, ಹೀಗೆ ಅಳಬೇಡ. ಆ ಹುಡುಗಿಯು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿರುವಳು?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದನು

ಆಗ ಅವಳು ಅಳುತ್ತ:—‘ಸ್ವಾಮಿ, ನೀವು ಸಾಧು-ಸಜ್ಜನರಿಂದಂತೆ ಕಾಣುವದು. ನನ್ನ ಸೀತೆಯು ಪುನಃ ನನಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಬಹುದೇ? ನೀವು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವಿರಾ? ನಿಮಗೆ ಎರಡಾಣೆ ರೊಕ್ಕವನ್ನು ಕೊಡುವೆನು’ ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಮೇಲಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಹಿನ್ನೆ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ನಿಟ್ಟಿಸುರು ಬಿಟ್ಟು ‘ಇವಳು ಹೇಳುವ ಸೀತೆಯು ಕೈ ಲಾಸೇತ್ಸರಿಯೇ ಏನು? ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಆಶಾಂ ಕುರವೆಲ್ಲ ಕಮರುವದೋ ಏನು? ಮುಂತಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹಿಂದರ ಹಿಂದೊಂದು ಆತನ ಮನದಲ್ಲಿ ಬರತೊಡಗಿದವು. ಆಗ ಮನೋ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಾಳಿ, ಮುದಕಿಯ ಮುಖದಿಂದಲೇ ನಿಜವಾದ ವ್ಯಕ್ತ ವನ್ನು ಹೊರಗೆಡವಬೇಕೆಂದು ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು:—“ನಿನ್ನ ಸೀತೆಯು ಯಾರು? ಅವಳಿಗೆ ಏನಾಗಿರುವದು?”

“ಸ್ವಾಮಿನ್, ಇತ್ತ ಮೇಲೆ ಬರಿ; ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಾನು ನಿಮಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸವಿಸ್ತರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಯನ್ನು ತೆಗೆದು ನೆಟ್ಟಗೆ ತಿಳಿದು ನೋಡಿ ಹೇಳಿರಿ, ನನ್ನ ಸೀತೆಯು ಎಂದು ತಿರುಗಿ ಬರುವಳೆಂಬದನ್ನು!”

“ನಿನ್ನ ಸೀತೆಗೆ ಏನಾಗಿರುವದು? ಅವಳು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರುವಳು?”

“ನನ್ನ ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಾದಶಹನ ಝನಾನಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ರಕ್ಕಸಿಯು-ಆ ಡಾಕಿನಿಯು-ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರುವಳು?”

‘ಯಾರು?’ ಅತುರತೆಯಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಕೇಳಿದನು.

‘ಅವಳೇ-ಅವಳೇ ಆ ರಕ್ಕಸಿ. ಖೋಡಿಯು-ಚಂಡಾಳಿಯು!’

“ಸೀತೆಯು ನಿನ್ನ ಮಗಳೋ?”

“ಅಲ್ಲ; ಸೀತೆಯೇನೂ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಗಳಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಗಳು ಗಂಗೆಯು! ನನ್ನ ಅಳಿಯನು ತೀರಿಕೊಂಡ ಕೆಲವು ದಿವಸಗೆ

ಳಾದ ತರುವಾಯ ದರ್ಶನಸಿಂಹನು ಗಂಗೆಗೆ ಏನೇನೋ ಭುಲಥಾಪೆ ಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅವಳನ್ನು ಬಾಡಶಹನ ಝನಾನವಾನೆಯಲ್ಲಿ ದಾಸಿಯನ್ನಾಗೆ ಮಾಡಿರುವನು.”

“ಸೀತೆಯು ಯಾರ ಮಗಳು?”

“ಸೀತೆಗೆ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅವಳೊಬ್ಬ ಅನಾಥ ಬಾಲಿಕೆಯು. ಸೀತೆಯ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳನ್ನೂ, ಅಣ್ಣನನ್ನೂ ತಕ್ಕರು ಕೊಂದರು ಆ ಮೇಲೆ ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನು ಆಕೆಯನ್ನು ತಂದು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಗಳಂತೆ ಸಲಹುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾನು ಈ ಮನೆಯ ದಾಸಿಯು ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೇನೆ”

ಮುದಕಿಯ ಮಾತಿನ ಮೇಲಿಂದ ನೋಡಲು ಸೀತೆಯೆಂದರೆ, ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯೇ ಎಂದು ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ತಂಗಿಯ ದುರ್ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆತನ ಹೃದಯವು ತಲ್ಲಣಿಸಿತು; ಅಂತಃಕರಣವು ಕಪ್ಪಿಟ್ಟಿತು; ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವದೆಂದು ಮಾಡಿದ ಮಂಡಿಗೆಗಳು ಮಠದಲ್ಲಿಯೇ ಕರಗಿದವು; ಮತ್ತು ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪ ಇದ್ದ ಆಶಾಂಕುರವು ಬೇರು ಸಹಿತ ಕಿತ್ತೊಗೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು! ಆಗ ಆತನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ: “ಹಾಯ್! ಹಾಯ್! ಪರಮೇಶ್ವರಾ! ನಾನು ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯ ಆಶೆಯನ್ನಂತೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಪುನಃ ಆ ಆಶೆಯು ಉದ್ಭವಿಸಿತು. ತಂಗಿಯ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಬಹುದೆಂದು ಎಷ್ಟು ಉತ್ಕಟೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದೆನು? ಆದರೆ ದೇವಾ! ಅವಳ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವದೊತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ, ಅವಳ ಅಮಂಗಳ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳುವ ದುಷ್ಟ್ರಸಂಗವು ಮಾತ್ರಬಂದೊದಗಿತು! ಈ ದಾಹಕ ವಾರ್ತೆಯು ನನ್ನ ಕಿವಿಯ ವರೆಗೆ ಬರದೇ ಇದ್ದರೆ, ಎಷ್ಟು ಹಿಳಿತಾಗುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲ?”

ಕೆಲಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ದುಃಖಾವೇಗವನ್ನು ಅವರಿಸಿಕೊಂಡು:—“ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಗಳಂತೆ ಸಾಕಿ ಸಲಹಿ

ದೊಡ್ಡವಳನ್ನಾಗೆ ಮಾಡಿದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನು ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಕಳುಹಗೊಟ್ಟನು?"

“ಸ್ವಾಮಿ, ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಈ ರಕ್ಕಸಿಗೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವಾದರೂ ಹೇಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು?”

ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನಿಗೆ ದಾಸಿಯು-ಬುಂದಿಯು-ಹೇಳುವದರ ಮುರ್ಮುನೇ ಹೊಳೆಯಲೊಲ್ಲದು. ಆಗ ಆತನು ದಾಸಿಯನ್ನು ಕುರಿತು:—“ರಕ್ಕಸಿಯೆಂದರೆ ಯಾರು?”

“ಸ್ವಾಮಿ, ತಾವು ಆ ಡಾಕಿನಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಂತೆ ತೋರುವದಿಲ್ಲ ಅವಳು ಮೊದಲು ಪಾತರದವಳು ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ತಾಯಿಯು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನು ಅವಳನ್ನು ತಂದನು. ರಾಕ್ಷಸಿಯೇ ಅವಳು ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನು ಬೇನೆಯಿಂದ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಾಗ ಅವಳು ಅವನ ಹತ್ತರ ಸಹ ಸುಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ನನ್ನ ಸೀತೆಯು ಮಾತ್ರ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನ ಹತ್ತರವೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾನು ಮನೆಗೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು.”

ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನಿಗೆ ಈಗೀಗ ತುಸು ತುಸು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತು:—“ಈಗೆ ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನು ಎಲ್ಲಿ ಇರುವನು?”

“ದರ್ಶನಸಿಂಹನು ಅವರನ್ನು ಲಖನೌದ ಹತ್ತರ ಹಿಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವನು.”

“ದರ್ಶನಸಿಂಹನು ಯಾರು? ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ದರ್ಶನಸಿಂಹನು ಈತನೇ ಏನು? ತಾಯಿ, ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಹೆದರದೆ, ಇದ್ದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳು. ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ಸೀತೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ತಂದು ಕೊಡುವ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಶಕ್ತಿ ವಿೂರಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆನು.”

ತರುಣ ಬೈರಾಗಿಯ ಅಭಯ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ದಾಸಿಗೆ ಅನಂದವಾಯಿತು. ಅವಳು ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ:— “ಸ್ವಾಮಿ,

ತಾವು ಸೀತೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ತಂದು ಕೊಡುವಿರೋ? ಹಾಗಾದರೆ, ಸಂಗಡ ನನ್ನ ಮಗಳಾದ ಗಂಗೆಯನ್ನೂ ಕರಕೊಂಡು ಬರಿ. ಅಂದರೆ ನಾನು ತಮಗೆ ಜನ್ಮ-ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಶ್ಯತಳಾಗುವೆನು. ಹಿಳ್ಳೇಡು, ತುಸ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಹಿಂದಿನಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಬುಂದಿಯಾ ದಾಸಿಯು ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು-ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರುಷಗಳಿಂದ ಇರಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಅವಳಿಗೆ ಅನ್ಯಭಾವನೆಯೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರ ಸಂಗಡ ಅವಳು ಸಲಿಗೆ ಯಿಂದಲೂ, ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು ಆದರೆ ಆ ವೃದ್ಧಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪರಮ ಶತ್ರುವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದರಂತೆ ದರ್ಶನಸಿಂಹನು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಉಬ್ಬಿಸಿ, ಬಾದಶಹನ ಝನಾನಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿದಂದಿನಿಂದ ಆತನ ಸಂಗಡಲೂ ಬುಂದಿಯೆಯು ಶತ್ರುಭಾವದಿಂದಲೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ಇಬ್ಬರ ಹೊರತಾಗಿ ಅವಳು ಎಲ್ಲರ ಸಂಗಡ ಬಹುಶಃ ಸ್ನೇಹದಿಂದಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಬುಂದಿಯೆಯು ನೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಬಲು ಸದ್ಗುಣಿಯು. ಅವಳು ಇಡಿ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ನಿಮಿಷವನ್ನೂ ಕುಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಳೆದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಪತಿಯ ನಿಧನದ ನಂತರ ಅವಳು ಮಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಹತ್ತಿದಳು; ಆದರೆ ಮುಂದೆ ತುಸ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಅಳಿಯನೂ ಕಾಲವಶನಾದ್ದರಿಂದ ಗತಿಗಾಣದ ಆ ವಿಧವಾ ತಾಯಿ-ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರು ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನ ಬೆನ್ನು ಬಿದ್ದರು. ಜಯಪಾಲ ಸಿಂಹನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಶುಶ್ರೂಷೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಬುಂದಿಯೆಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಆ ತಾಯಿ-ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರು ಪ್ರಾಮಾಣಕತನದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಮನೆಗೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿರಲು, ದರ್ಶನಸಿಂಹನು ಗಂಗೆಗೆ ಏನೇನೋ ಭುಲತಾವೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆ ತಾಯಿ-ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಗಲಿಸಿದ್ದನು.

ಬುಂದಿಯೆಯು ಮೇಲ್ಪಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥ ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು, ಆತನಿಗೆ ಚಂಪಾ-ಚಪಲೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೊನೆಗೆ ಅವಳು ಅಂದದ್ದೇನೆಂದರೆ: “ಮಹಾರಾಜ, ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲನೆಯ ದಿವಸ ಚಂಪಾ-ಚಪಲೆಯರು ಹಿಂದೆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದರು. ಚಂಪೆಯೆಂದರೆ, ನನ್ನ ಸೀತೆಯು. ಆಕೆಯು ನನ್ನನ್ನು ತೊಲಗಿ ಹೋಗತಕ್ಕವಳೆಂದು ನನಗೆ ಬಹಳ ವಿಷಾದವೆನಿಸಿತು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ತರುಣಿಯರು ಏನೇನು ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆಂಬವನ್ನು ಕೇಡಬೇಕೆಂದು ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ ನಿಂತೆನು ನನಗೆ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಮಾತು-ಕಥೆಗಳು ನೆಟ್ಟಗೆ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಲಖನೌಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಸತೀತ್ಯವು ನಷ್ಟವಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಖಂಜೀರಗಳಿಂದ ಆತ್ಮ ಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ತಲೆಗೊದಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೊಂದು ತೀಕ್ಷ್ಣಖಂಜೀರಗಳನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕಿಟಕಿಯೊಳಗಿಂದ ನೋಡಿದೆನು. ಚಪಲೆಯು ಸೀತೆಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಮತ್ತು ಪತಿಯ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಕೇಳಿದೆನು ತಂದೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಗಂಗಾರಾಮನೆಂದೋ-ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನೆಂದೋ ಹೇಳಿದಳು. ಅದು ನನ್ನ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ಬರಲೊಲ್ಲದು; ಆದರೆ ಅವಳ ಗಂಡನ ಹೆಸರು ಮಾತ್ರ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನೆಂಬದು ನನಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿದೆ. ಕೊನೆ ಕೊನೆಗೆ ಚಪಲೆಯು ಚಂಪೆಯನ್ನು ಕುರಿತು:—“ಚಂಪಾ, ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಪತಿಯ ಚಿಕ್ಕ ತಂಗಿಯು. ನನ್ನ ನಾದಿನಿಯು ನೀನೇ! ಇದರಲ್ಲೇನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವು ಇಂದು ಹೊಳೆದದ್ದರಿಂದ, ಇಂಥ ದುಃಖದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗಿದೆ. ಇಂದು ನನಗೆ ಮೊನವು ನುಂಗಿದ ಅಮೂಲ್ಯ ಮಾಣಿಕವು ದೊರೆತಂತಾಯಿತು!” ಎಂದಳು.

ಈ ಮೇಲೆಗೆ ಧಾಸಿಯು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನ ಮೇಲಿಂದ ಚಂಪೆ

ಉರ್ಘ ಸೀತೆಯೇ ತನ್ನ ತಂಗಿಯೆಂದೂ, ಚಪಲೆಯೇ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ
ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಮಾನಕುಮಾರಿಯೆಂದೂ ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ನಿಶ್ಚ
ಯಿಸಿದನು ಇಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯೆಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಳೆದು, ಬೆಳಗಾದ
ಕೂಡಲೆ ಲಖನೌ ನಗರದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂಬ ತನ್ನ
ಮನೋದಯವನ್ನು ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಆ ದಾಸಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು, ಅವ
ಳಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವಳು ತಾನೂ ಲಖನೌದ ವರೆಗೆ
ಗಂಗಾ-ಸೀತೆಯರ ಶೋಧಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಆ ತರುಣ
ಬೈರಾಗಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಅದಕ್ಕೆ
ಸಮ್ಮತಿಸಿದನು.

ವಾಚಕರೇ, ಈ ಸಂಸಾರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಡಿದ
ಕಲ್ಪನೆಗಳೆಲ್ಲ ಪೂರ್ಣವಾಗದೆ, ಆತನು ಭವಿತವ್ಯದ ಪ್ರಚಂಡ ತೆರಿಗೆಗಳ
ಸಂಗಡ ತೇಲುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿರುವನಷ್ಟೇ? ಅದರಂತೆ ಆಯೋಧ್ಯಾ
ನಾಥನೂ, ದಾಸಿಯೂ ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ
ಉದ್ದೇಶವು ಸಾಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ, ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯೇ ಆಯೋ
ಧ್ಯಾನಾಥನಿಗೆ ಬಲು ಭಯಂಕರ ಜ್ವರಗಳು ಬಂದು, ಆತನು ಹಾಸಿ
ಗೆಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟನು! ಈಗರಡು ವರುಷಗಳಿಂದ ಆತನು
ಚಳಿ-ಬಿಸಿಲು, ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ, ಹಸಿವೆ-ನೀರಡಿಕೆಯನ್ನದೆ, ಹಿಂದೇ
ಸವನೆ ಅವಿಶ್ರಾಂತ ಶ್ರಮಬಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದಲೂ, ಅತ್ಯಂತ ಮಾನಸಿಕ
ತಾಪದಿಂದಲೂ ಆತನ ದೇಹಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವು ಕೆಟ್ಟಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಸೋಜಿಗ
ವಿಲ್ಲ! ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಆತನು ತನ್ನ ಪಂಚಯವನ್ನು ದಾಸಿಗೆ ಮಾಡಿ
ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಬರಬರುತ್ತ ತನ್ನ ಜಾಡ್ಯವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ
ಸಾಗಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೊನೆಗೆ ಆತನು ತನ್ನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ
ದಾಸಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ:—“ಬುಂದಿಯೇ! ನೀನು ಹೊಟ್ಟೆಯ
ಮಗಳಂತೆ ನನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಸಲುಹಿ, ದೊಡ್ಡವಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ
ರುವಿ. ಹಿಂದುವೇಳೆ ನಾನು ಬೇನೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು
ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ತಂಗಿಯೂ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದರೆ, ಅವರಿಗೆ

ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳು!”

ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ಕರುಣಾಜನಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಪ್ರೇಮಳ ಬುಂದಿಯಾನೆ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿತು ಅವಳ ಕಂಬನಿಗಳು ದಳದಳನೆ ಉದುರ ಹತ್ತಿದವು. ಆಗ ಅವಳು: “ಸ್ವಾವಿ, ತಾವು ಹೀಗೆ ನುಡಿಯಬೇಡಿರಿ. ನಾನು ತಮ್ಮ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವೆನು ದೇವರು ತಮಗೆ ಬೇಗನೆ ಒಳಿತು ಮಾಡಬಹುದು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ಬೇಸಕವಿಲ್ಲದೆ, ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡೇ ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ‘ದೇವಾ! ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯು ಅತ್ಯಗಾಧವಿರುವದು! ದೈವಬಲದಿಂದಲೇ ನನಗೆ (ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅನಾಥನಾದವನಿಗೆ) ಮಾನಕುಮಾರಿಯಂಥ ಪ್ರೇಮಳ ಸತಿಯು ದೊರಕಿರುವಳು ದೈವಬಲದಿಂದಲೇ ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯು ಕಾಲನ ದವಡೆಯೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗಿ, ಇನ್ನೂ ಜೀವದಿಂದ ಇರುವಳು ದೈವಬಲದಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮಪತ್ನಿಯೂ, ತಂಗಿಯೂ ಹಿಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಿಲಿತರಾಗಿರುವರು. ದೈವಬಲದಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಭಗಿನಿ-ಪತ್ನಿಯರ ವಾರ್ತೆಯು ತಿಳಿಯಿತು; ಮತ್ತು ಆ ದೈವಬಲವೇ ನನಗೆ ನನ್ನ ಹೃದಯೇಶ್ವರಿಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ತಂಗಿಯನ್ನೂ ತಂದು ಕೊಡಬಹುದು!’ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ನಿರಾಶೆಯಲ್ಲಿ ಆಶೆಯನ್ನು ತಾಳಿ, ಮೂರು ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಕಾನವುರದಲ್ಲಿಯ ಜಯಪಾಲಸಿಂಹನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕಳೆದನು.

ಕರ್ಮಫಲ.

ಪ್ರಿಯವಾಚಕರೇ, ಆಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ಬೇನೆಯು ವಾಸಿಯಾಗುವ ವರೆಗೆ ಆತನನ್ನು ಕಾನವುರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿ, ನಾವು ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ ನಡೆಯಿರಿ.

ಚಂಪಾ-ಚಪಲೆಯರು ಲಖನೌ ಶಹರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಕ್ರಮಿಸಿದ್ದವು. ಚಪಲೆಯು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನೇ ಇನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಳು. ಚಂಪೆಯು ಮಾತ್ರ ಪುಷ್ಕಳೂ, ನಯನ ಮನೋಹರಳೂ ಆಗಿ ಭೂಲೋಕದ ಅಪ್ಸರೆಯಂತೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಕಾಣಕೆಯನ್ನಾಗಿ ಕಳಿಸಿ, ತಾನು ಮುಖ್ಯಾಮಾತ್ಯನಾಗಬೇಕೆಂದು ರಾಜಾ ದರ್ಶನಸಿಂಹನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಗೆಯನ್ನು ತಿನ್ನಹತ್ತಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಒಂದು ದಿನ ಚಂಪೆಯನ್ನು ಕರೆದು:—“ನಾಳಿಗೆ ನೀನು ಬಾದಶಹನ ರಂಗ ಮಹಾಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಿ ಬಾದಶಹನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಈ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಚಂಪೆಗೆ ಪ್ರಾಣ ಹೋದಷ್ಟು ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು ಅವಳು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಚಪಲೆಗೆ ತಿಳಿಸಲು, ಸೆಲಹಿದಿದ ಚಪಲೆಯು ಚಟ್ಟನೆದ್ದು ಕುಳಿತು:— “ಎಲಾ ದುಷ್ಠಾ! ಕುಲಘ್ನಾ! ಇಂಥ ಹೇಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಘನತೆಗೆರಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿರುವಿಯಾ? ಮಾಡು. ನಿನ್ನ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸದಿದ್ದರೆ, ಈ ಮಾನ ಕುವರಿಯು ಸಾವಿರಾರು ವರುಷ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಳು!” ಎಂದು ಸುಡಿದಳು. ಆಕೆಯ ಆಗಿನ ಆ ಆವೇಶವನ್ನು ನೋಡಿ, ಚಂಪೆಯು ಚಕಿತಳಾದಳು ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಕೇವಲ ಅಳುತ್ತ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಪಲೆಗೆ ಈ ದಿನ ಇಷ್ಟೊಂದು ವೀರಾವೇಶವು ಹ್ಯಾಗೆ ಬಂತು? ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ದೈವಲೀಲೆಯ ಈ ಸಂಗತಿಯು ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ನಿಲುಕದ ಮಾತಾದ್ದರಿಂದ, ಅವಳು ಹತಾಶಳಾದಳು. ಆಕೆಯು ಹೀಗೆ ಹತಾಶಳಾಗುತ್ತಿರಲು, ಚಪಲೆಯು:— “ತಂಗೀ ಚಂಪಾ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬೆದರಬೇಡ! ನಾನು ಇಷ್ಟು ದಿನ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನೀರು ಬಿಟ್ಟು ಕೂರಗಿದ್ದೇ ನನ್ನ ತಪ್ಪಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾನು ಆ ದುಷ್ಟನ ಪಾರುಪತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಶಕ್ತಿವಂತಳಾಗುವೆನು. ನೀನು ಬಾದಶಹನ ದರ್ಬಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಾನು ಹೇಳಿ

ದಂತೆ ಆಚರಿಸು" ಎಂದು ಆಕೆಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಹೇಳಿದಳು. ಆಕೆಯ ಆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವು ಚಂಪೆಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಆಕೆಯು ಬಹು ಸಂತೋಷಬಟ್ಟಳು. ಆ ದಿನ ಚಂಪಾ-ಚಪಲೆಯರು ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಉಂಡು ಮಲಗಿದರು.

ಮರುದಿನ ರಾಜಾ ದರ್ಶನಸಿಂಹನು ತಕ್ಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೊಡನೆ ಚಂಪೆಯನ್ನು ಬಾದಶಹನ ರಂಗಮಹಾಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಆಕೆಯು ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಹೇಳಿದಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದಳು. ಚಂಪೆಯ ಚಲ್ವಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬಾದಶಹನು ಬೆರಗಾದನು. ಆ ವಿಷಯಾಂಧನಿಗೆ ಚಂಪೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವೆನೋ, ಎಂಬ ಆತುರತೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ದಾಸಿಯರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಬಾದಶಹನ ಹಿಲವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹೋದರು. ಚಂಪೆಯು ವೀಣೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಬಾದಶಹನು ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳದಿಂದಿದ್ದು ಚಂಪೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಆಕೆಯ ಕೋಮಲ ಗಲ್ಲಕ್ಕೆ ಚಾಂಬನವನ್ನೀಯ ಹೋದನು! ಬಾದಶಹನ ಈ ಆತುರತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು, ಚಂಪೆಯು ಚಟ್ಟನೆದ್ದು ನಿಂತು ಕೈಮುಗಿದು ನುಡಿದಳೇನೆಂದರೆ:—ಖಾವಿಂದ, ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವರ್ತಿಸಬೇಡಿರಿ. ಯಾಕಂದರೆ, ನಾನು ಈ ಮೊದಲು ರಾಜಾ ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ದಾಸಿಯಾಗಿರುವೆನು.

ಚಂಪೆಯ ಮುಖದಿಂದ ಇಷ್ಟು ತಬ್ಬಗಳು ಹೊರಡುವ ದೊಂದೇ ತಡ; ಬಾದಶಹನು ತಪ್ಪನಾದನು. ರಾಜಾ ದರ್ಶನ ಸಿಂಹನು ತನಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿದನೆಂದು ತಿಳಿದನು. ವಿಷಯಾಂಧರಾದ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರವಿರುವದಿಲ್ಲೆಂಬುದು ನಿಜವಷ್ಟೇ; ಕೂಡಲೆ ಅವನು ದರ್ಶನಸಿಂಹನನ್ನು ಹಿಡತಂದು, ಸೆರೆಯಲ್ಲಿರಿಸಲು ಸೇವಕರಿಗೆ ಆಪ್ತನ ಮಾಡಿದನು. ಬಾದಶಹನ ಆಜ್ಞೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಕೇಳುವದೇನು? ರಾಜಸೇವಕರು ರಾಜಾ ದರ್ಶನಸಿಂಹನನ್ನು ಹಿಡತಂದು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿದರು! ಯಾವ ದರ್ಶನಸಿಂಹನು ಚಂಪೆಯನ್ನು

ಬಾದಶಹನೆ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಮುಖ್ಯಮಾತ್ಯಪದವಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂದು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಅ ದರ್ಶನಸಿಂಹನು ಚಂಪೆಯ ಕೌಶಲ್ಯದ ಯೋಗದಿಂದ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಳಬೇಕಾಯಿತು. ದೈವಗತಿಯು ವಿಚಿತ್ರವು! ದರ್ಶನಸಿಂಹನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ಭಯಂಕರ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದದ್ದಕ್ಕೆ ಬೆಪ್ಪಾಗಿ ಹೋದನು. ಆತನಿಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದಂತಾಯಿತು. ಅರಸು ಮುನಿದರೆ ಸರ್ವವೂ ನಾಶವಾಗುವದೆಂಬದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ಬಾದಶಹನು ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ಹೆಂಡಿರನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಸಹ ಹಿಡತರಿಸಿ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿದನು.

ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಹೇಳಿದ ಮಂತ್ರವು ಉತ್ತಮ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಚಂಪೆಯು ತುಂಬಾ ಆನಂದಪಟ್ಟು, ಬಾದಶಹನು ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ಪಾರುಪತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಂಟು ಹೋಗಲು, ಇತ್ತ ಆಕೆಯು ದೇವರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ವಿಶ್ವಾಸಿಕ ಸೇವಕರೊಡನೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು; ಮತ್ತು ಆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಚಪಲೆಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದಳು. ತಾನು ಯೋಚಿಸಿದಂತೆ ದರ್ಶನಸಿಂಹನು ಬಾದಶಹನ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಆಕೆಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವಳು ಚಂಪೆಯನ್ನು ಕುರಿತು:—“ಚಂಪಾ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾವು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡಬಾರದು. ದೇವರು ನನಗೆ ಈಗ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆವೇಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವನು. ನಮ್ಮ ವಂಶವು ವೀರ ಶ್ರೀಯುಳ್ಳದ್ದು. ನನ್ನ ಅಕ್ಕನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾಳಿಕಾ ಮಾತೆಯಂತಿರುತ್ತಾಳೆ. ನನಗಾದರೂ ಯುದ್ಧಕಲೆಯ ಅಭ್ಯಾಸವಿದೆ; ಆದರೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾನು ಕೇವಲ ಅಳುತ್ತ ಕೂಡದೆ, ಖಡ್ಗದ ಮುಖಾಂತರ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುವೆನು. ನಮ್ಮನ್ನು ಸೆರೆಯಿರಿಸಿದ ದರ್ಶನಸಿಂಹನು ಈಗ ಸೆರೆಮನೆಯ ಸೋಬತಿಯಾದ್ದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಉಪಟಳವಾಗುವದು. ಆ ದುರ್ಜನರ ಕೈಯಿಂದ ಪಾರಾಗಬೇಕಾದರೆ, ನಾವು ಖಡ್ಗಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಹೋರಾಡಲಿಕ್ಕೆ, ಸಿದ್ಧರಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು” ಎಂದು

ನುಡಿದಳು. ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಚಂಪೆಗೆ ಅಶ್ವರ್ಥವಾಯಿತು. ಅವಳು ಆಕೆಯ ವೀರಶ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡಿ, ದಂಗಾಗಿ ಕುಳಿತಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಾಧುಸಿಂಹನು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಓಡಿ ಬಂದನು. ಅವನಿಗೆ ಶೇಕು ಹತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಅಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಮುದಕಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಕಳಗಿಳಿದನು. ಇವನು ಇಷ್ಟೇಕೆ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ಚಂಪಾ-ಚಪಲೆಯರು ಯೇಚನೆ ಗೊಳಗಾದರು.

ಇತ್ತ ಸಾಧುಸಿಂಹನು ಆ ವೃದ್ಧ ಸ್ತ್ರೀಯಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ, ನುಡಿದನೇನೆಂದರೆ:—“ಅವ್ವನವರೇ ಘಾತವಾಯಿತು! ಸರ್ವಸ್ವವೂ ನಾಶವಾಯಿತು!! ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಇಂದು ಸಂಜೆಯೊಳಗಾಗಿಯೇ ಗಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾರಂತೆ! ಇಲ್ಲಿಯ ವಸ್ತು-ಓಡವೆಗಳನ್ನೂ, ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನೂ ಹರಣ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಾದಶಹನ ಸೈನ್ಯವು ಸಜ್ಜಾಗಿ ಹೊರಟಿರುವದು!

ಮುದಕಿಯು ಮೈಮೇಲೆ ಆಕಾಶವೇ ಕಡಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು; ಅವಳ ಧೈರ್ಯವು ಕುಗ್ಗಿತು; ಉತ್ಸಾಹವು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿತು; ಕಣ್ಣುಗಳು ಕತ್ತಲುಗೂಡಿಸಿದವು; ತಲೆಯು ತಿರುಗಹತ್ತಿತು. ಅವಳು ಹುಚ್ಚಿಯಂತೆ:—“ಸಾಧೂ! ಏನು ಮಾಡಲಿ? ನಾವು ಹೆಂಗಸರು ಓಡಿ ಹೋಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?” ಎಂದಳು.

ಸಾಧು:—“ಬಹಳ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದಿತು. ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಬೆಳ್ಳಿ-ಬಂಗಾರಗಳ ಓಡವೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ, ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕೊಡಿರಿ; ಮತ್ತು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೊರಹೊರಡಿರಿ.”

ಕೂಡಲೆ ಆ ವೃದ್ಧಳು ಹಿಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜಯಪಾಲ ಸಿಂಹನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಗಳಿಸಿದ ಐದಾರು ಸಾವಿರ ನೋಹರುಗಳನ್ನೂ, ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತು-ಓಡವೆಗಳನ್ನೂ ಎರಡು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದಳು. ಸಾಧುಸಿಂಹನು ನೋಹರಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು

ಕೊಳ್ಳಲು ಸಮ್ಮತಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧತೆಯಾದ ಬಳಿಕ, ಮುದ ಕಿಯು ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿ(ಚಂಪೆ)ಯನ್ನು ಕುರಿತು:— “ಎಲವಂಡೇ, ಇನ್ನೂ ನೀನು ತಣ್ಣಗೆ ಕುಳಿತಿರುವೆಯಲ್ಲ? ಇನ್ನೊಂದು ಗಳಿಗೆಗೆ ನಿನ್ನ ಅವಸ್ಥೆ ಏನಾದೀತೆಂಬದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ಬೇಗನೆ ಏಳು, ಈ ದಾಗಿಣಗಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹೊರು” ಎಂದಳು.

ಆಗ ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯು ಸಂತಾಪದಿಂದ:- “ಮುಂಡೇ, ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗು! ನಾನು ಬರುವದಿಲ್ಲ” ಎಂದಳು. ಬಳಿಕ ಆ ಮುದ ಕಿಯು ಚಂಪೆಯನ್ನು ಶಪಿಸುತ್ತ, ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಸಾಧುಸಿಂಹನೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಲಾಯನ ಹೇಳಿಸಿದಳು. ಆಕೆಯು ಓಡಿ ಹೋದ ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಾದಶಹನ ದಂಡಾಳುಗಳು ರಾಜಾ ದರ್ಶನಸಿಂಹನ ಮನೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಆತನ ಪರಿವಾರವನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದರು. ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ವಸ್ತ್ರ, ಹಿಡವೆ ವೊದಲಾದವುಗಳು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಪಾಲಾದವು ಈ ಸುಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಚಂಪಾ-ಚಪಲೆಯರೆಂಬ ಎರಡು ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಗಳು ಬಾದಶಹನ ದಂಡಾಳುಗಳ ಕೈ ವಶವಾದವೆಂಬದನ್ನು ಬೇರೆ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಇತ್ತ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಭೋಗಿಸುವದಕ್ಕೆ ದರ್ಶನಸಿಂಹನು ಅಂದೇ ಗಲ್ಲಿಗೆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು!

ಆಪ್ತರ ಸಮಾಗಮ.

ಬಾದಶಹನ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಬಳಿಕ, ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ತನ್ನ ಮನೋನಿಶ್ಚಯದಂತೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡಿಸಿದಳು. ಆಕೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ದೈವ ಸಹಾಯವು ಜೋಡಾದ್ದರಿಂದ, ಅದು ತೀವ್ರವಾಗಿಯೇ ಫಲಿಸಿತು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಶೀನಾಥನು ಹಾರಿಕೊಂಡ ಸಂಗತಿಯು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಆತನು ಸಾಯದೆ, ತೇಲುತ್ತು ಹಿಬ್ಬ ತಪ

ಸ್ವಿಯ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಬದುಕಿದನು. ಆ ತಪಸ್ವಿಯು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಆಗಿರದೆ, ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಶೀನಾಥನ ಅಜ್ಜನೇ ಆಗಿದ್ದನು ಅವನು ತನ್ನ ಸಂತತಿಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಯೋಗ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಯೋಗಿಸುತ್ತ ಭೂತಲದ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನು ತಾನು ಯಾರೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳದೆ, ಕಾಶೀನಾಥನಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಆರೋಗ್ಯವುಂಟಾಗುವ ವರೆಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಆ ಬಳಿಕ ಅವನಿಗೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ನವಾಬನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಕಾಶೀನಾಥನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವದಿತ್ತು; ಆದರೆ ಆತನ ಅಜ್ಜನು ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ, ಮಾನಕುಮಾರಿಯ ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದನು.

ಈ ಕಥೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹಿಮಾಲಯದಿಂದ ತಿರುಗಿ ಬಂದ ತರುಣನು ಈತನೇ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಚಾಣಾಕ್ಷ ವಾಚಕರ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಕಾಶೀನಾಥನು ಅಜ್ಜನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬರಲು, ಬಾದಶಹನೂ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದಿದ್ದನು ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ತನ್ನ ಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಆಕೆಯು ಅಂತಃಪುರದೊಳಗಿನ ರಜಪೂತ ಕಾವಲುಗಾರರ ಮನಸ್ಸು ತಿರುಗಿಸಿ, ಅವರ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ರಜಪೂತ ಸೈನಿಕರಲ್ಲಿ ಬಾದಶಹನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡನೆ ಬಿಟ್ಟು ಸುವಸಾಹಸ ನಡಿಸಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಶೀನಾಥನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ವೇಷಾಂತರದಿಂದ ಬಾದಶಹನ ಅಂತಃಪುರದ ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನು ಹಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾನಕುಮಾರಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದನು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆ ಅಣ್ಣ-ತಂಗಿಯರಿಗೆ ಹಾಗೆ ಆಗಿದ್ದೀತೆಂಬದನ್ನು ಬರೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನಮ್ಮ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಆ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಅವರು ಬಹಿರಂಗ ಪಡಿಸದೆ, ಹಿಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಯೋಗ್ಯಸಂಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ಹೇಗೆ ಪಾರಾಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಕಾಶೀನಾಥನು ತನ್ನ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ

ದನು. ಕುಮಾರಿಯು ತನ್ನ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಹೇಳಿದಳು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕುಮಾರಿಯ ಹಂಚಿಕೆಯೇ ಸಯುಕ್ತಿಕವೆನಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಶೀನಾಥನಿಗೆ ಬಾಹು ಸ್ಫುರಣವಾಯಿತು. ಆತನು ಕುಮಾರಿಯ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಬಾದಶಹನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದನು.

ಕಾಶೀನಾಥನು ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದಂದಿನಿಂದ ಚಳವಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಳೆ ಬಂದಿತು. ಸಾವಿರಾರು ಜನ ರಜಪೂತ ಸೈನಿಕರು ಬಾದಶಹನ ವಿರುದ್ಧ ನಿಲ್ಲಲು ಸಜ್ಜಾದರು. ಇತ್ತ ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಗೆ (ಚಂಪೆಗೆ)ಯುದ್ಧದ ಹಿಡತಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿ, ಅವಳನ್ನೂ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದಳು.

ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ವಿೂರಿದ ಉಗಿಯು ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಹಿಡೆದು ಹೊರಬೀಳುವಂತೆ, ತ್ವೇಷವು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ವಿೂರಿದ್ದರಿಂದ, ಸೈನಿಕರು ಬಾದಶಹನ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಹಿಂದು ದಿನ ಸಂಕೇತದಂತೆ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಬಾಬನು ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮಾನಕುಮಾರಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಿಸಿ, ಆಕೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಇದು ವರೆಗೆ ಆತನು ಆ ಮನಮೋಹಕ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ ಈ ದಿನ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನೋಡಲು, ಅವನ ಕಾಮಾಗ್ನಿಯು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿತು. ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಅದ್ವಿತೀಯ ಸುಂದರಿಯು! ಅವಳು ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಬಂದಂದಿನಿಂದ ಅಳುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ದೇಹಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸತೊಡಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಆಹಾರವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳದೆ, ಬರಿಯ ಹಾಲು-ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಿಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯೊಡನೆ ಅಡಿಗಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದಳು; ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಈಗ ಮೈಕೈ ತುಂಬಿ ಪುಷ್ಟಳಾಗಿದ್ದಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಕೆಯು ಕಾಂತಿ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಹಿವುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಂಥ ಲೋಕೋತ್ತರ ಸುಂದರಿಯು ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳಲು ವಿಷಯಾಂಧನಾದ ಬಾದಶಹನಲ್ಲಿ ಕಾಮಸಂಚಾರವಾದದ್ದು

ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇ ಇರುವದು. ಅವನು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ ಕುಮಾರಿಯಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬರಲು, ಆ ಸಾಧ್ವಿಯು ಅವನನ್ನು ಹಿಳಿತಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ಆಕೆಯ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ಕಾಮಾಗ್ನಿಯು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿತು. ಅವನು ಮಂದಹಾಸ್ಯದಿಂದ ಆಕೆಯ ಕೈ ಹಿಡಿಯ ಹೋದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯು ಹಿಂದು ಖಡ್ಗವನ್ನು ತಂದು-“ನಮ್ಮ ಮೈ ಕೈ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ನಿನ್ನ ಕೈ ಕತ್ತರಿಸುವೆನು” ಎಂದು ಗದ್ದರಿಸಿದಳು. ಮಾನಕುಮಾರಿಯೂ ಹಿಂದು ಖಡ್ಗವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಾದಶಹನ ಮೇಲೆ ನೆಗಹಿದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಹೊರಗೆ ಕೋಲಾಹಲವೆದ್ದಿತು. ಬಾದಶಹನ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ದಾರಿಸಿಕ್ಕುತ್ತ ಓಡತೊಡಗಿದ್ದರು. ನಬಾಬನ ಎದೆಯೊಡೆಯಿತು ಆತನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಲಾಯನ ಸೂಕ್ತವ ಹೇಳಿಸಿದನು.

ಹೀಗೆ ಹೊರಗೆ ಕೋಲಾಹಲವೆಬ್ಬಿಸಿದವರು ರಜಪೂತ ಸಿಪಾಯಿಗಳೆಂಬದನ್ನು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೆ ಪುನಃ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಶೀನಾಥನೇ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಆತನು ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಂತಾಪಾತಿರೇಕದಿಂದ ಹಿಳ್ಳೇ ಯೋಧನಂತೆ ಆವೇಶಗೊಂಡಿದ್ದನು. ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಿಪಾಯಿಗಳೂ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಸೇರಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಹೆಂಗಳೆಯರ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ನೀಚನೂ, ವಿಷಯಾಂಧನೂ ಆದ ಆ ನಬಾಬನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಕುಲಸತಿಯರು ಸೆರೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ದಿನಾಲು ಕಣ್ಣೀರಿನ ಧಾರೆಯಿಂದ ಧರಿತ್ರಿಯನ್ನು ತೋಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಕಾಶೀನಾಥನು ತಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಮಾನಕುಮಾರಿಯೂ, ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯೂ ತಾವು ಹಿಡಿದಿರುವ ಖಡ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಹೊರಬಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸೈನ್ಯವು ರಜಪೂತ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಮುತ್ತಿತು. ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಹಿಂದು ದೊಡ್ಡ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಏರಿ, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತಳು. ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯೂ

ಅವಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದಳು. ಇವರಿಬ್ಬರ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಬಾಬನ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲ ಜನ ವೀರಸ್ತ್ರೀಯರು ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡು ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿದ ವೀರರ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತರು ಹೆಂಗಸರ ಈ ಧಾಷ್ಟರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ರಜಪೂತ ಸೈನಿಕರು ಒಳ್ಳೇ ಆವೇಶದಿಂದ ಕಾದಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕಂಡಲ್ಲಿ ತಂದರಿಸಹತ್ತಿದರು. ಈ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಅವಿತ್ತೀಯ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದಳು!

ಕಾಶೀನಾಥನು ಸಿಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನಿಗೆ ಈ ಯುದ್ಧದ ಸಂಗತಿಯು ಗೊತ್ತಾಗಲು, ಅವನು ಜೀವದ ಮೇಲಿನ ಹಂಗುದೊರೆದು ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೂ ಕಾಶೀನಾಥನಿಗೂ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ಮಿಗಿಲಾದ ಆನಂದವಾಯಿತು; ಆದರೆ ಆ ಆನಂದದ ಭರದಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆಯುವಂತೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ದೂರಿ ನಿಂದಲೇ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಆಕೆಯು ಅದಿಶಕ್ತಿಯಂತೆ ಶತ್ರುಗಳೊಡನೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಮನದಲ್ಲೆ ನಾಚಿಕೊಂಡು ಅಶ್ವಾರೂಢನಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ದೈವಬಲವಿದ್ದರಿಂದ ಮಾನಕುಮಾರಿಯ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಜಯವಾಯಿತು. ಅಸಂಖ್ಯ ಜನ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಮಡಿಧರು. ರಾಜಧಾನಿಯ ಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲ ಹಣಮಯವಾಯಿತು. ಉಳಿದ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸೈನ್ಯವು ಅಂಜಿ ಹಿಂಜರಿಯಹತ್ತಿತು; ಆದರೆ ನಬಾಬನ ಸುಳಿವೇ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ ಆತನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದ ಅಧಃಪಾತವನ್ನು ನೋಡಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಸೈನ್ಯವಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಆಗಲೇ ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದನು. ಮಾನಕುಮಾರಿಯೂ, ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯೂ, ಕಾಶೀನಾಥನೂ ಮತ್ತು ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನೂ ಕೂಡಿದರು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಶತ್ರುಸಂಹಾರವಾದದ್ದರಿಂದ ಅವರು

ನಿರ್ಭಯರಾಗಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಅವರು ರಜಪೂತ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ತೊಲಗತಕ್ಕವರು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಸೈನ್ಯವು ಬರುವದೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯು ಬಂದಿತು. ಕೂಡಲೆ ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೇಗನೆ ಹೊರ ಹೊರಡಲು ಎಲ್ಲ ಸೈನಿಕರಿಗೂ ಸೂಚಿಸಿದಳು. ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯಭಾವವನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸೈನಿಕರು ಹಾ-ಹಾ ಅನ್ನು ವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದರು ಕುಮಾರಿಯು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯ ಲ್ಲದೆ, ಸೆರೆಯ ಲ್ಲಿದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಹೆಂಗಸರೂ ಓಡಿ ಬಂದರು. ಕುಮಾರಿಯ ಸೈನ್ಯವು ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಬಹು ದೂರ ೬೦ ದಿತ್ತು; ಆದರಿಂದ ಇವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಲಿಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ತೋಫಖಾನೆಯು ಸಮರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಕೆಲಜನ ಸ್ವಾಗರೂ ಮಾತ್ರ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರು. ಮುಂದೆ ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಸೈನ್ಯಕ್ಕೂ ಅವರಿಗೂ ಕೈಗೆ ಕೈ ಹತ್ತಿತು; ಆದರೆ ರಜಪೂತ ಸಿಪಾಯಿಗಳ ಮುಂದೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಆಟ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ; ಪರಾಜಯ ಹೊಂದಿ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕಾಯಿತು ತೋಫಖಾನೆಯು ಸಂಗಡವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಸೇನಾನಾಯಕನು ಮುಂಗೈ ಕಡಿಯುತ್ತ ಮೋರೆ ಕರ್ರಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗಿದನು

ಇತ್ತ ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ವಿಲಕ್ಷಣ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿ, ಗಂಡ-ಅಣ್ಣ-ನಾದಿನಿಯರೊಡನೆ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವಿಜಯದುಂದುಭಿ ಹೊಡೆಯಿಸುತ್ತ ಸೀತಾವುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು

ಇತ್ತ ಸೀತಾವುರದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ-ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯರು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ದಾಳಿಯು ಬಂದಿತೆಂದು ಮನದಳಲಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದರು ತಕ್ಕವಿದ್ದಷ್ಟು ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಕಾದಲು ಅನುವಾಗಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಬಂದ ಸೈನ್ಯವು ತತ್ತುಗಳದಾಗಿರದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಂಗಿ-ಅಣ್ಣವೊಂದಲಾದವರಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿದು, ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ತೆರೆದು, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಹಿಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡರು. ಮಾನಕುಮಾ

ರಿಯು ನಾರಾಯಣ-ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯರನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಿಗಿದ
 ಪಿದಳು. ಆ ಆಪ್ತ ಪರಿವಾರದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂದಾಶ್ರುಗಳು
 ಧಾರೆಗೆಟ್ಟ ಸುರಿದವು, ಅಂದು ಸೀತಾವುರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ
 ಸಂಭ್ರಮವೇ ಸಂಭ್ರಮವು! ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು
 ನೊಳಗಿದವು. ಸೀತಾವುರದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗಂತೂ ಅಂದು ದೊಡ್ಡ
 ಹಬ್ಬವೇ ಅದಂತಾಯಿತು!

ತಪಸ್ವಿಗಳು.

—(೦)—

ಮಾಚಲವೆಂದರೆ, ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಅನಂದ ಭವನವೂ,
 ಪ್ರಶಾಂತ ಸ್ಥಳವೂ, ನಯನಾಹ್ಲಾದದಾಯಕವಾದ ಮನೋಹರ
 ಭೂಮಿಕೆಯೂ, ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿನ ನಂದನ ವನವೂ ಎಂದು
 ಹೇಳಬಹುದು. ಹಿಮಗಿರಿಯ ನಯನ ಮನೋಹರ ನೋಟದಿಂದ
 ಬೇಕಾದಂಥ ಅರಸಿಕನೂ, ಚಿಂತಾಯುಕ್ತನೂ, ತಾಪತ್ರಯಗಳಿಂದ
 ಬಳಲಿದವನೂ ಸಹ ತನ್ನ ಚಿಂತೆ-ತಾಪತ್ರಯಗಳಿಂದ ಬೆರೆದ ಅರ
 ಸಿಕ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ, ಅನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.
 ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿ ಎಳೆಗರಿಕೆಯು ನಯನ ಮನೋಹರವಾಗಿ
 ತೋರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನೀಲ-ಪೀತ ವರ್ಣಗಳ ಪರ್ಣಗಳು
 ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ; ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ತೇಗು-ದೇವದ್ವಾರಗಳ ಗುಣ
 ಚುಂಬಿತ ವೃಕ್ಷಗಳಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ವೃಕ್ಷಗಳಿ
 ರುತ್ತವೆ; ಕೆಲವು ಭಾಗವು ವೃಕ್ಷ-ಲತೆಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ದಟ್ಟವಾಗಿ
 ದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗವು ಪ್ರಶಸ್ತ ಮೈದಾನದಂತಿರುತ್ತದೆ;
 ಹಿಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹುಲಿ-ಸಿಂಹ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಭೀಕರ ಸ್ವರವು
 ಕೇಳಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗಿಳಿ-ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಇಂಚ
 ರವು ಕೇಳಬರುತ್ತದೆ; ಹಿಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಡಾನೆ, ಕಾಡುಕೋಣ
 ಮುಂತಾದ ಭೀಕರ ವನ್ಯಪಶುಗಳಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿನೆ

ಯಂಥ ಸಾವಿರಾರು ತಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಜಂతుಗಳು ಇರುತ್ತವೆ; ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ದೇಹದ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಮುನಿಯೋಗಿಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಹೀನ ಸ್ಥಿತಿಯವರಾದ ಭಿಲ್ಲ, ಗೊಂಡ ಮುಂತಾದವರು ಇರುತ್ತಾರೆ; ಹಿಂದೂ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಹಿಸಲಸಹ್ಯನಾದ ಅತ್ಯುಷ್ಣ ಹವೆಯಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೀತಕಟಿಬಂಧದಲ್ಲಿಯೆ ಚಳಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಶೀತಹವೆಯಿರುತ್ತದೆ! ಪ್ರಿಯಕರನಾದ ಸಮುದ್ರನಾಥನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವದರ ಸಲುವಾಗಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಹೊಳೆ-ಹಳ್ಳಿಗಳು ಭರದಿಂದ ಸಾಗುವೆ; ಬಗೆಬಗೆಯ ಪುಷ್ಪಗುಚ್ಛಗಳೆಂಬ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಹಿಂಚೂರಿಂದ ಧರಿಸಿದ ಲತಾಯುವತಿಯರು ವೃಕ್ಷಗಳೆಂಬ ತಮ್ಮ ತರುಣಪತಿಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಅವರೊಡನೆ ಮನಬಂದಂತೆ ವಿಹರಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ!! ಮಾರುತನು ಬಲುದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಪುಷ್ಪ-ಪರಾಗವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋದ ಹೋದತ್ತೆಲ್ಲ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಮಕರಂದವನ್ನು ಇಂಪಾಗಿ ಬೀರತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ, ಫಲ-ಪುಷ್ಪಗಳ ಭಾರವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದ ವೃಕ್ಷಲತೆಗಳು ತಲೆವಾಗಿ ಭೂಮಾತೆಗೆ ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿವೆಯೋ ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ, ತಂತರದ ಹಣ್ಣು-ಹೂಗಳನ್ನು ಭೂಮಿಗರಿಯುತ್ತ, ಸಹಕಾರಿಗಳಾದ ಬೇರೆ ಗಿಡ-ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೇಮಭರದಿಂದ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿವೆ! ಬಹಳವೇನು? ಭುವನದ ಮೇಲಿನ ಮೂರುಕಾಲಗಳೂ, ವಸಂತಾದಿ ಆರುಮತುಗಳೂ ಹಿಮಗಿರಿಯಲ್ಲೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ಸದಾ-ಸರ್ವದಾ ವಾಸಿಸಿರುತ್ತವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು!

ಇಂಥ ನಯನ ಮನೋಹರವೂ, ಜಗತ್ತಿನ ಸಾರಭೂತವೂ ಆದ ಹಿಮಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ತಪಸ್ವಿಗಳು ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕೇಳಿದ್ದರು. ಇಂದು ಅವರು ತಮ್ಮ ಜಪಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು, ಭೂತಲದ ಮೇಲಿನ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಭಾಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದ ಬಳಿಕ, ಅವರ ಸಂಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳುವದು ಅವಶ್ಯವು; ಪ್ರಿಯ

ವಾಚಕರೇ, ಈ ತಪಸ್ವಿಗಳ ಸಂಭಾಷಣದ ಕಡೆಗೆ ಅವಧಾನವಿರಲಿ. ಈ ತಪಸ್ವಿಗಳ ಸಂಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳುವ ನೊದಲು, ಇವರು ಯಾರೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಾ.

ಕಾರ್ಶಿನಾಥನೆ ಅಜ್ಜನಾದ ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬದು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೆ ಅರಿಯದ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ ಈ ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿಯಂತೆ ಸೀತಾಪುರದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪಂಡಿತನಾದ ದೇವೀಪ್ರಸಾದನೂ ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ದೇವೀಪ್ರಸಾದನು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತು ತಪಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿಯೂ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ನಬಾಬನ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದನು. ಇವರು ಹಿಮಾಲಯದಂಥ ಪುಣ್ಯಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದೇಹದಂಡನೆ ಮಾಡಿ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಯೋಗಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಭೂತಳದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಭೂತ-ವರ್ತಮಾನ-ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳೂ ವಿದಿತವಿದ್ದವು. ಯೋಗಶಕ್ತಿಯು ಅಚ್ಚುಂಬಿತವಾದುದು! ಅದನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದವನು ದೇವಸದೃಶನಾಗುವನು. ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳು ಯೋಗಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನ ಮುಂದೆ ಕೈ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುವವು; ಆದರೆ ಯೋಗಿಗಳು ಬಹುತರವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಪರೋಪಕಾರವೆಂದು ಇಲ್ಲವೆ ಇಂಥ ಹಿಬ್ಬರಿಗ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛೆಯಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಇವರು ಯೋಗಶಕ್ತಿಯ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಅದರಂತೆ ತನ್ನ ಸಂತತಿಯ ಮೇಲೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಅತ್ಯಾಚಾರ ನಡೆದುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಜಗನ್ನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಯೌಗಿಕ ಒಲದಿಂದ ಅವರ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸೀತಾಪುರದಲ್ಲಿಯೂ ನಾರಾಯಣಕುಮಾರಿಗೆ ಸಂಕಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಮಾನುಷ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿಯೇ ಆಗಿದ್ದನು; ಮತ್ತು ಮಾನಕುಮಾರಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನೂ

ಈತನೇ!!

ಪ್ರಿಯ ವಾಚಕರೇ, ನಿಜವಾದ ಸತ್ವಶೀಲತನಕ್ಕೆ ದೇವರು ಹಿಲಿಯುವನೆಂಬದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಮಾನಕುಮಾರಿ-ಕಾಶೀನಾಥ-ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥ ಮೊದಲಾದವರ ಸತ್ವಶೀಲತನವು ಶ್ರೇಷ್ಠತರಗತಿಯದಾದ್ದರಿಂದ, ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವರ ಸತ್ವಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಅವರ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡಿಸಿದನು ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಶಾಲಿನಿಯಾಗಿ ಸುಖರೂಪದಿಂದ ಸೀತಾ ಪುರವನ್ನು ಸೇರಿದ ಬಳಿಕ, ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಪುನಃ ಯೋಗಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ತಪೋಭೂಮಿಯನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದನು ಆಗ ದೇವೀಪ್ರಸಾದನು ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಇಂತು ನುಡಿದನು:—

ದೇವೀಪ್ರಸಾದ:-ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ, ತಪಸ್ಸನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು, ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹೋಗಿದ್ದಿರಿ?

ಜಗನ್ನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿ(ನಕ್ಕು):—ದೇವೀಪ್ರಸಾದ, ಇದು ನಿನಗೆ ಅರಿಯದ ಸಂಗತಿಯೇನು?

ದೇವೀಪ್ರಸಾದ:—ಅರಿಯದ ಸಂಗತಿಯಾಗದಿದ್ದರೂ ಭೂತಲದ ಮೇಲಿನ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿರುವದು.

ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿ:-ಹಾಗಾದರೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು: ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಭೂತಲದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ನಿಕ್ಕಾಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ರಾಜರಲ್ಲಿ ನೀತಿಯು ಇಲ್ಲದಾಗಿದೆ ರಾಜಸೇವಕರು ದುರ್ವ್ಯವಹಾರಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅಂದಬಳಿಕ ಪ್ರಜೆಗಳು ಎಷ್ಟು ಸೌಖ್ಯಪಡುತ್ತಿರುವರೆಂಬದನ್ನು ನೀನೇ ತರ್ಕಿಸು ಇಡಿ ಭೂತಲದ ಮಾತು ಹಿತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಅಯೋಧ್ಯಾಪ್ರಾಂತನಿವಾಸಿಗಳ ಕಷ್ಟವು ಬಣ್ಣ ಸಲಸದಳವಾಗಿದೆ ನೀನು ಆ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ಬಂದವನಾದ್ದರಿಂದ, ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗನ್ನೇನು ಹೇಳಲಿ?

ದೇವೀಪ್ರಸಾದ(ನಡುವೇ ಬಾಯಿಹಾಕಿ):— ಕಾಸ್ತಿಗಳೇ, ಅನ್ಯಾಯ, ಪರಮಾನ್ಯಾಯ; ಅಯೋಧ್ಯಾಪಾಂಶನಿವಾಸಿಗಳ ಈ ಗೋಳಾಟವು ಇನ್ನೆಂದಿಗೆ ತಪ್ಪುವದೋ ತಿಳಿಯದು! ಇದುವರೆಗೂ ಆದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದರೆ, ನನ್ನ ಮೈ ಕೂದಲುಗಳು ನೆಟ್ಟ ಗಾಗುತ್ತವೆ

ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿ:—ಹೌದು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಅಷ್ಟು ಕಠಿಣವಿರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಹಿಂದುಗಳ ಪಾಪಭೋಗವು ತೀರುತ್ತ ಬಂದದ್ದರಿಂದ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅವರು ಈ ಬಗೆಯ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಾರರು.

ದೇವೀಪ್ರಸಾದ:—ಕಾಸ್ತಿಗಳೇ, ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ದರ್ಶನ ಸಿಂಹನ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಳಲ್ಲ? ಆಕೆಯ ಗತಿಯೇನಾಯಿತು?

ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿ:—ಆಕೆಯ ಉದ್ಧಾರಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ನಾನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು, ಭೂತಲದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿದ್ದೆನು. ದೇವೀಪ್ರಸಾದ, ಕುಮಾರಿಯು ಬಹು ನಿಶ್ಚಲ ಮನಸ್ಸಿನವಳು ಆಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯಳಾದ ಸಾಧ್ವಿಯೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯು ಅನುಭವಶೂನ್ಯಳು; ಆದರೂ ಆಕೆಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಪುಣ್ಯವು ಬಲವತ್ತರವಿದ್ದದರಿಂದ, ಅವಳೂ ಆ ನೀಚರ ದವಡೆಯೊಳಗಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಪಾರಾದಳು. ಅವಳು ಪವಿತ್ರಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಪಾರಾಗುವದಕ್ಕೆ ಅವಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಪುಣ್ಯವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ದೇವೀಪ್ರಸಾದ:—ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯೆಂದರೆ ಯಾರು?

ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿ:—ಆಕೆಯು ಪಂಡಿತ ಶಾಂತಾಪ್ರಸಾದನ ಮಗಳು. ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನ ತಂಗಿಯು; ನಮ್ಮ ಕಾಶೀನಾಥನ ಭಾವೀ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯು!

ದೇವೀಪ್ರಸಾದ:—ಸರಿ! ಸರಿ! ಅವಳು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿನಿಯೇ ಹೌದು. ಕಾಶೀನಾಥನು ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲ. ಅವನು

ವಿದ್ಯಾವಂತನಾಗದಿದ್ದರೂ, ಮಹಾ ಸತ್ವಶಾಲಿಯು ಇಂಥವನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವ ಸುಯೋಗವು ಹಿಡಗಿದ್ದು, ಆಕೆಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಪುಣ್ಯವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು?

ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿ:—ಸುಖವು ಪುಣ್ಯದ ಫಲವು; ದುಃಖವು ಪಾಪದ ಫಲವು. ಭವಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಸಿಕ್ಕಾಗ, ಪುಣ್ಯ ಭೋಗಿಸುವ ಕಾಲ ಬಂದಾಗ ಸುಖ ಪಡುವನು; ಪಾಪ ಭೋಗಿಸುವ ಕಾಲ ಬಂದಾಗ ದುಃಖಪಡುವನು; ಆದರೆ ಯಾವನು ವಿಶೇಷ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಯಿರುವನೋ, ಅವನು ಮಾತ್ರ ಸರ್ವದಾ ಸುಖಭೋಗಿಯಾಗುವನು ಇದು ಪಾಪಕರ್ಮಕರಾದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ದೇಹಾಂತರವು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದರೂ, ಮಾಡಿದ ಪಾಪಭೋಗವು ತಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. ಆದು ನೆರಳಿನಂತೆ ಸರ್ವದಾ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪಗಳೆರಡನ್ನೂ ಆಚರಿಸಿದವರು ಸುಖ-ದುಃಖಗಳೆರಡನ್ನೂ ಭೋಗಿಸುವರು; ಆದರೆ ಪುಣ್ಯದ ಬಲವು ವಿಶೇಷವಿದ್ದವರು ದುಃಖದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ಸುಗಡುವದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಅವರ ಜೀವನವು ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿಲಯವಾಗುವದಿಲ್ಲ ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಮಾನಕುಮಾರ-ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯರು ಇಂತಹ ಪುಣ್ಯ ಬಲಶಾಲಿಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಕಡೆಗೆ ಪವಿತ್ರ ಸುಖಭಾಗಿಗಳಾದರು!

ದೇವೀಪ್ರಸಾದ:—ಈ ಅಯೋಧ್ಯಾಪ್ರಾಂತದ ನಿವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪಾಪ ಮಾಡಿರಬಹುದೇನು?

ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿ:—ಯಾರು ದುಃಖಭಾಗಿಗಳಾಗಿರುವರೋ, ಅವರಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಪಾಪಸಂಚಯವಿರುವದೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ದುರ್ಜನನಾದ ಬಾದಶಹನು ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಕುಲಸತಿಯರನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರು ತಮ್ಮ ಪವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ಭಂಗ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದವರ ಪವಿತ್ರತೆಯು ಉಳಿಯಿತು! ಪುಣ್ಯವಿಹೀನರಾದವರ ಪವಿತ್ರತೆಯು ಹಾಳಾಯಿತು! ಕುವೆಂಪಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದ ಸಾವಿರಾರು ಜನ

ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಭ್ರಷ್ಟರಾದವರು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿ ಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟರು!

ದೇವೀಪ್ರಸಾದ:-ಹೀಗೆಲೇಕೆ ಮಾಡಿದರು?

ಜಗನ್ನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿ:-ಯಾರು ಸೌಖ್ಯಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಭಂಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರೋ, ಅವರು ಜನಲಜ್ಜೆಯನ್ನೂ, ಮನಲಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ನೀಶಂಕೆಯಿಂದ ಅಡ್ಡಾಡುವರು; ಅದರೆ ಬಲುಮೆಯಿಂದ ಪವಿತ್ರತೆಗೆ ಭಂಗ ತಂದುಕೊಂಡವರು, ಒಲುಮೆಯು ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಾಣವನ್ನಿಚಲಾರರು ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಮಾನಭಂಗವು ಮರಣಪ್ರಾಯವಾಗಿರುವದು; ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ಬಲುಮೆಯಿಂದ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂತರಿಸಿದ ಆ ಹೆಂಗಳೆಯರು ಸೀತಾವುಂದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಪಾಪವಿಮುಕ್ತರಾದರು.

ದೇವೀಪ್ರಸಾದ:-ಹೀಗೆ ಇಷ್ಟು ಸ್ತ್ರೀಹತ್ಯೆಯ ಮಹಾಪಾತಕವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ನಬಾಬನಿಗೆ ದೇವರ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಶಿಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲವೇನು?

ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿ:-ದೇವರ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷೆಯುಂಟು. ನಬಾಬನ ಪುಣ್ಯವಿರುವವರೆಗೆ ಅವನು ನಡಿಸಿದ ಅತ್ಯಾಚಾರವು ದಕ್ಕಿತು; ಆದರೆ ಈಗ ಪುಣ್ಯ ತೀರಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಮರಣವರಕಕ್ಕೇ ಹೋಗುವನು. ಪುಣ್ಯವಿರುವವರೆಗೆ ಅತ್ಯಾಚಾರವು ನಡೆಯುವದೆಂದೂ ಪಾಪಿಪುರು ಸುಖಿಗಳಿರುವರೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬಾರದು.

ದೇವೀಪ್ರಸಾದ:- ಸರಿ, ಸರಿ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ, ನಮ್ಮೊಡನೆ ಮಾಡಿದ ಸಂಭಾಷಣದಿಂದ ನನಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಗಳು ಗೊತ್ತಾದವು. ನೀವು ಮಾನಕುಮಾರಿಯ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಸುವಾರಾರು ಜನ ಕುಲಸತಿಯರ ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿಲ್ಲದೆ, ಮುಂದೆ ಆಗುವ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಕೇರು ಹಾಕಿದಂತಾಯಿತು ನಿಮ್ಮ ಯೌಗಿಕ ಒಲವು ಧನ್ಯವಾದದ್ದು. ನಿಮ್ಮ ದೇಶಪ್ರೇಮವೂ ರೂ ಅತುಲವಾದದ್ದು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಆ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡಿಸಿ ಪುನಃ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತರಾದರು. “ತಪಸಾ ಕಿಂ ನ ಸಾಧ್ಯತೆ?” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ತಪಸ್ವಿಯಾದವನೇ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ದ್ಧರಿಸುವನು.

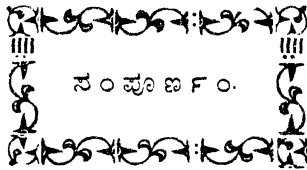
ಉಪಸಂಹಾರ.

ರುಗ್ವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನು ಮಗಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡೆದ್ದು ಕುಳಿತನು; ಆದರೆ ಈ ಹರ್ಷಾತಿರೇಕದಿಂದ ಅವನು ಮುಂದೆ ಬಹು ದಿವಸ ಬಾಳಲಿಲ್ಲ. ನಾರಾಯಣ-ಚಾಂದಕುಮಾರಿಯರು ತಂಗಿಯ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ದಂಗಾಗಿ ಹೋದರು ಕುಮಾರಿಯು ಅತ್ಯಾಗ್ರಹಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಕಾಶೀನಾಥನು ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದನು. ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಥನು ಪತಿಭಕ್ತಿಪರಾಯಣಳೂ, ವೀರಕಾಂತೆಯೆನಿಸಿದವಳೂ ಆದ ಹೆಂಡತಿಯ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ಕಾಲಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತ ಕಾಶೀನಾಥನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಸೀತಾಪುರದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದನು. ಮಾನಕುಮಾರಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಬಟ್ಟರೂ ಕೊನೆಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕಂಡದ್ದರಿಂದ, ದಯಾಘನ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಪತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಳಾದಳು.

ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಿಯು ಪತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಳಾಗಿ, ಸೀತಾಪುರದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸುಕ್ಕುಕಂತೆ ನೋಡುತ್ತ, ಉತ್ತಮ ಗೃಹಿಣಿಯೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಳು

ಸಾಧುಸಿಹನು ಎಲ್ಲ ಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಎತ್ತಿಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ, ಆ ವೃದ್ಧ ಮುದಕಿಯು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ರಜಪೂತ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಎಬ್ಬಿಸಿದ ಈ ದಂಗೆಯ ಕಾರಣವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಲು, ನಬಾಬನ ಅತ್ಯಾಚಾರವು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗವರ್ನರನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆಗ ಆತನು ನಬಾಬನ ಅತ್ಯಾಚಾರವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದನು. ನಬಾಬನು ಹಲ್ಲು ಮುರಿದ ಹಾವಿನಂತಾದನು. ಮಾನಕುಮಾರಿಯಿಂದ ಉದ್ವಸ್ಥವಾದ ನಬಾಬನ ರಾಜಧಾನಿಯ ವೈಭವವು ಪುನಃ ನೋಡಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ.

ಇದನ್ನು ಭಿ. ಪ. ಕಾಲೆ ಇವರು ಆನಂದವನ-ಅಗಡಿಯೊಳಗಿನ ತಮ್ಮ ಮಾಲಕಿಯ ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದರು.

آحرى درج شدہ اور پھر پیدائش باب ۲

ಚಂದ್ರಕಾಂತ:—ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿ.

ಬೆಲೆ ೧೨ ಆಣೆ.

ಕಳವೊ-ಕೊಲೆಯೊ? ಅಥವಾ ಧೀರೇಂದ್ರ:-

ಹೃದಯಂಗಮವಾದ ಸತ್ತಿದಾರಿ ಕಥೆ ಬೆಲೆ ೮ ಆಣೆ.

ಇವಲ್ಲದೆ ಕೆಳಗೆ ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಹೊಸ ಆವೃತ್ತಿಗಳು

ಹೊರಟಿರುವವು ಅವಶ್ಯಕರು ಬೇಗನೆ

ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

ಶ್ರೀ ರೇಣುಕಾ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ:-

(ಯಲ್ಲಮ್ಮನ ಚರಿತ್ರ) ೨ನೇ ಆವೃತ್ತಿ. ಬೆಲೆ ೪ ಆಣೆ ಟ. ೫ ಬೇರೆ

೩ನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ ವಿಚಿತ್ರ ಚಟ. ಬೆಲೆ ೮ ಆಣೆ

(ಸತ್ತಿದಾರಿ ಕಾದಂಬರಿ)

೨ನೇ ಆವೃತ್ತಿ ಜುಹುಣಾಚಾರ್ಯ. ಬೆಲೆ ೧೪ ಆಣೆ

[ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿ]

೨ನೇ ಆವೃತ್ತಿ ಗ್ರಹಲಾಲೆ. ಬೆಲೆ ೧೨ ಆಣೆ

(ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿ)

ನೇತಾಜಿ ಅಥವಾ ಶಿವಾಜಿಯ ಬಲಗೈ:

೩ನೇ ಆವೃತ್ತಿ:-ಶ್ರೀ ಶಿವಾಜಿ ಕಾಲದ ಐತಿಹಾಸಿಕಕಾದಂಬರಿ ಬೆಲೆ ೧೦ಆಣೆ

ವಿಳಾಸ:-ಭಿ. ಪ. ಕಾಳೆ. ಪ್ರೊಪ್ರಾಯಿಟರ್, ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ

ಪ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಪೊ. ಆನಂದವನ, ಜಿ. ಧಾರವಾಡ.

